

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKULLARDA EĞİTİCİ KOL ÇALIŞMALARINDA
KARŞILAŞILAN SORUNLAR

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ömer ARSLANTAŞ

Tez Yöneticisi
Yrd.Doç. Dr. Ali TEMEL

ADANA

1989

ÖNSÖZ

Bu araştırma, ilkokullarda eğitici kol çalışmalarının değerlendirilmesini yapmak, çalışmalarda karşılaşılan sorunları belirlemek ve bu konuda verimi artırıcı öneriler getirmek amacıyla yapılmıştır.

Örgün eğitim-öğretim kademelerinin temelini oluşturan ilkokullarda, öğrencilere kazandırılmak istenen bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar, kazandırılabilirdiği ölçüde, onların ileri yıllarda kişisel ve toplumsal yaşantılarındaki davranış örüntülerine yansımaktadır. Öğrencilerin dinleme, anlama, kendini ifade edebilme, beceri ve yeteneklerini geliştirme, planlı çalışma ve problem çözme, saygılı ve hoşgörülü olma, boş zamanları yararlı uğraşlarla değerlendirme, demokrasi ilkelerini benimseme ve sosyal yaşam kurallarına uyma, sorumluluk duyma, yapıcı, yaratıcı ve bilimsel düşünebilme, öğrenmeyi öğrenme... gibi davranış formları kazanmalarında eğitici kol çalışmaları büyük önem taşımaktadır.

İlkokullarda uzun bir süreden beri yapılmakta olan eğitici kol çalışmaları, 1962'den sonra müfredat programına yansıtılmış, 1970'li yıllardan sonra konuyla ilgili ilkeler belirlenip, yasal düzenlemeler getirilmiştir. Ancak bugüne değin eğitici kol çalışmalarını mevcut durumuyla değerlendiren ve uygulamalarda karşılaşılan sorunları belirleyen bir araştırma yapılmamıştır. Bu araştırmanın böyle bir boşluğun doldurulmasına ve eğitici kol çalışmalarının

daha verimli çalışmasına yardımcı olacağı ümit edilmektedir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. İlk iki bölümde kuramsal yapı, problem ve yöntem üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde, ilkokullardaki eğitici kol çalışmaları (EKÇ) değerlendirilmiş, elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Dördüncü bölümde, araştırma özetlendikten sonra yargı ve önerilere yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise kaynakça ve ekler yer almaktadır.

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan bu araştırmanın gerçekleşmesinde birden çok kişi ve kurumların yardımlarından ve görüşlerinden yararlanılmıştır. Yardım ve katkıda bulunan kişi ve kurumlara, ayrıca araştırmayı okuyup yapıcı katkılarda bulunan Prof.Dr. Doğan Çağlar'a ve Prof.Dr. Adil Türkoğlu'na, araştırmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Yard.Doç.Dr. Ali Temel'e içten teşekkür ederim.

Aralık 1989

Ömer Arslantaş

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar LISTESİ	V
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
Tarihi Gelişimi	4
Cumhuriyetten önce	5
Cumhuriyet Dönemi	6
Yasal Düzenlemeler	11
EKÇ'nin Diğer Derslerle ilişkisi	16
EKÇ'nin Amaçları ve İlkeleri	18
Amaçları	18
İlkeleri	19
Problem	20
Araştırmanın Amacı	27
Araştırmanın önemi	28
Varsayımlar	29
Sınırlılıklar	29
Tanımlar ve Kısaltmalar	29
BÖLÜM II	
YÖNTEM	31
Araştırma Modeli	31
Evren ve örneklem	31
Verilerin Toplanması	32
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	34
Süre ve Olanaklar	34

	<u>Sayfa</u>
BÖLÜM III	
BULGULAR VE YORUM	36
örnekleme Giren öğretmen ve Yöneticilere	
Ait Kişisel Bilgiler	37
Eğitici Kolların Türleri ve Sayıları	41
Amaçlara İlişkin Bulgular	42
İçeriğe İlişkin Bulgular	57
Öğretim Süreçlerine İlişkin Bulgular	64
Boş Zamanları Değerlendirmeye İlişkin	
Bulgular	82
Eğitici Kol Rehberliğine İlişkin Bulgular.	85
Değerlendirmeye İlişkin Bulgular	94
Önerilere İlişkin Bulgular	105
BÖLÜM IV	
ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER	113
özet	113
Yargı	119
öneriler	119
BÖLÜM V	
KAYNAKÇA	123
EKLER	
İzin Yazıları	
Anket Formu (A)	
Anket Formu (B)	

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>TABLO NO</u>	<u>Sayfa</u>
1 Araştırma örneklemeine Giren Okulların Dağılımı.	33
2 öğretmen ve Yöneticilerin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı.....	37
3 öğretmen ve Yöneticilerin öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.....	38
4 öğretmen ve Yöneticilerin Mesleki Kıdem Kategorilerine Göre Dağılımı.....	39
5 öğretmenlerin Okuttıkları Sınıflara Göre Dağılımı.....	40
6 EKÇ'dan Sorumlu Yöneticilerin Görev Dağılımı...	40
7 Kurulan Eğitici Kolların Okullara Göre Dağılımı	41
8 Okullarda Kurulan Eğitici Kol Türleri.....	43
9 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Kendini Anlama, Yeteneklerini Geliştirme ve Toplum Yararına Kullanabilmede EKÇ'nin Etkililik Durumu.....	44
10 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Planlı ve Programlı Çalışma Alışkanlığı Kazanmalarına EKÇ'nin Etkililik Durumu.....	45
11 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Bireysel Girişimde Bulunma ve Bunu Başarı ile Sürdürebilme Alışkanlığı Kazanmalarına EKÇ'nin Etkisi.....	46
12 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'na Katılan öğrencilerin Aldığı Görevi Yerine Getirmede Çalışma Durumu.....	47
13 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nin öğrencilerde, Başkalarını İstek ve Dikkatle Dinleme Alışkanlığı Geliştirme Durumu.....	48

<u>TABLO NO</u>	<u>Sayfa</u>
14 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'na Katılan öğrencilerin Görüşlerini Anlatabilme Durumu....	49
15 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Kendine ve Başkalarına Güvenme Duygusunu Geliştirmeye EKÇ'nın Etkisi.....	50
16 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'na Katılan öğrencilerin Farklı Görüş, Anlayış ve Çalışmaları Hoşgörü ile Karşılama Durumu.....	51
17 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Yeni Durum ve Ortamlara Uyum Sağlamasında EKÇ'nın Etkinliği.....	52
18 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Sosyal İlişkilerini Geliştirmede EKÇ'nın Etkili Olma Durumu.....	53
19 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Grup Görüşüne Saygılı Olma Davranışı Geliştirmelerine EKÇ'nın Etkisi.....	54
20 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nın öğrencilerde Gruba Karşı Sorumluluk Duygusu Geliştirmeye Etkisi.....	55
21 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Çevresindeki Sorunları Görme ve Çözüm İçin Projeler Geliştirerek Uygulayabilme Davranışları Kazanmalarına EKÇ'nın Katkısı.....	56
22 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Eğitici Kolların Okul ve öğrenci Yaşayışı ile ilgili Etkinlikleri İçerme Durumu.....	58
23 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nın Ders Konuları ile İlgisi.....	59
24 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ Ders Konularının İşlenişinde öğrencilere Yararlı Olacak Yenilikler Getirme Durumu.....	60

<u>TABLO NO</u>		<u>Sayfa</u>
25	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nin öğrencileri Etkileme Durumu.....	61
26	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nin Kaynak, Araç, Gereç Kullanmayı Gerektirme Durumu.....	62
27	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nin öğrencilerin Yetişmelerine Katkısı.....	63
28	Yöneticilere Göre, Eğitici Kol Rehber öğretmenini Belirleme Yöntemi.....	64
29	öğretmenlere Göre, Eğitici Kol iç Tüzük ve Yıllık Çalışma Programının Hazırlanmasında İzlenen Yol.....	65
30	öğretmenlerin Eğitici Kolları ve Çalışma Alanlarını öğrencilere Tanıtma Durumu.....	66
31	Yöneticilere Göre Rehber öğretmenler Kurulunun EKÇ'na Katkısı.....	67
32	Yöneticilerin Eğitici Kol Başkanlar Kurulu Toplantısına Katılma Durumu.....	68
33	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'nin Rehberliğinin İsteyerek Yürütülmesi Durumu.....	69
34	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'na Planlarda Yerverme Durumu.....	70
35	öğretmenlerin EKÇ'na Ders Saatleri İçinde Yerverme Durumu.....	71
36	öğretmenlere Göre, EKÇ'na Yerverilen Derslerin Dağılımı.....	72
37	öğretmenlere Göre öğrencilerin En Çok Görev Almak İstedikleri Eğitici Kolların Dağılımı....	73
38	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'da öğretmenlerin İşbirliği Yapma Durumu.....	74
39	öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'da Yerverilen Etkinliklerin Dağılımı.....	76

<u>TABLO NO</u>	<u>Sayfa</u>
40 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Okul ve Sınıflardaki Kitaplık Durumu.....	76
41 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Kitaplıktan Yararlanma Durumu.....	77
42 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Okul ve Sınıflardaki Ecza Dolabı Durumu.....	78
43 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Ecza Dolabından Yararlanma Durumu.....	78
44 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Geziye Gitme Durumu.....	79
45 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Belirli Gün ve Haftaların İşlenmesinde İzlenen Yol.....	80
46 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ için Kol üyesi öğrencilerin Hepsinin Katılabileceği Bir Zamanın Ayrılması Durumu.....	83
47 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Boş Zamanlarında EKÇ'na Yerverme Durumu.....	84
48 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Beğeri ve Masraf Gerektiren Eğitici Kol Etkinliklerine Katılma Durumu.....	85
49 öğretmenlere Göre, Okul Yönetiminin EKÇ'na Rehberlik Yapabilme Durumu.....	86
50 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'da ilköğretim Müfettişlerinin Rehberliği.....	87
51 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ'da Velilerden Yardım Görme Durumu.....	87
52 öğretmenlerin EKÇ'da Kol üyesi öğrencileri Kontrol Edebilme Durumu.....	88
53 öğretmen ve Yöneticilerin Eğitici Kol Rehberliği ile ilgili HİE Görme Durumu.....	89
54 öğretmen ve Yöneticilerin Eğitici Kol Rehberliği ile ilgili HİE'e İhtiyaç Durumu.....	90

<u>TABLO NO</u>	<u>Sayfa</u>
55 Yöneticilere Göre, öğretmenlerin Eğitici Kol Rehberliği ile ilgili HİE İhtiyacı.....	91
56 EKÇ'da öğrencilerin sorunlarını öğretmen ve Yöneticilere Getirme Durumu.....	92
57 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin Çeşitli Yönleriyle Tanınmasına EKÇ'nin Katkısı	93
58 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Kurulan Eğitici Kol Türlerinin Yeterliliği.....	95
59 Yöneticilerin EKÇ'ni İzleme Durumu.....	95
60 Yöneticilere Göre En Verimli Çalışan Eğitici Kol Türleri.....	96
61 öğretmen ve Yöneticilere Göre EKÇ'nin önemi....	97
62 öğretmenlere Göre, Eğitici Kol İç Tüzüğü'nün Yeterliliği.....	98
63 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ İçin Okulun Fiziki Olanaklarının Yeterlilik Durumu.....	99
64 öğretmen ve Yöneticilere Göre, öğrencilerin EKÇ'ni Yürütme Durumu.....	100
65 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Yıl Sonunda EKÇ'nin Değerlendirilmesinde İzlenen Yol.....	101
66 Eğitsel Çalışmalar Dersinin Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesinden Çıkarılmasının EKÇ'ni Etkileme Durumuna İlişkin öğretmen ve Yönetici Görüşleri.....	103
67 Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesinden, EKÇ İçin Zaman Ayrılmasına İlişkin öğretmen ve Yönetici Görüşleri.....	105
68 öğretmen ve Yöneticilere Göre, İlköğretim Müfettişlerinin, Okul Yönetiminin öğretmenlerin ve Velilerin, İlgisi, Yardımı ve Rehberliğinin EKÇ'na Etkisi.....	106

<u>TABLO NO</u>	<u>Sayfa</u>
69 öğretmen ve Yöneticilere Göre, EKÇ için Okulda Belirli Bir Yerin Ayrılmış Olmasının Verime Etkisi.....	107
70 öğretmen ve Yöneticilere Göre, ödülün EKÇ'na Etkisi.....	108
71 öğretmen ve Yöneticilere Göre, Eğitici Kolların Yeterli ve Ayrı Bir Bütçeye Sahip Olmasının EKÇ'na Etkisi.....	109
72 öğretmen ve Yöneticilerin, EKÇ'nı Yürütmek üzere Bu Konuda Eğitim Görmüş Bir Rehber öğretmenin Atanması İsteği.....	110

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanı insan yapan en önemli öğelerden biri, öğrenme ve öğrendiklerine birşeyler katarak yaşantılarında yararlanabilme yetisidir. Günümüzde bireylerin ve toplumun yaşamını etkileyen unsurların hızla artması, bu yetilerin kazanılmasına olanak sağlayan sosyal kurumların yapı ve fonksiyonlarını değişikliğe zorlamaktadır. Bu zorlama karşısında sosyal bir sistem olan eğitim, bireyleri bir yandan toplumsal yaşamdaki rollerine hazırlayarak toplumda devamlılığı, diğer yandan bilgilerle donatarak toplumun değişen koşullarına uyumunu sağlamaktadır. "Hayatın tüm yönleriyle ilgilenen ve karmaşık bir süreç" (Türkoğlu, 1984, s.417) olan eğitime birey ve toplum yaşamında önemli görevler düşmektedir.

Bireyin davranışlarını istenilen yönde değiştirmek ve araştırmacı kişiler yetiştirebilmek için, ülkeler eğitim yatırımlarını arttırmakta, oluşturdukları eğitim politikalarına göre eğitim sistemlerini biçimlendirmektedirler. Bu anlayış doğrultusunda eğitim programları sürekli değerlendirilmeli ve hem toplumun ihtiyaç ve beklentileri, hem de çocukların ve gençlerin problemleri, ihtiyaçları ve ilgileri esas alınarak geliştirilmelidir (Varış, 1978, s.23-24).

Bu hususlar dikkate alınarak geliştirilen eğitim programlarının içerdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde

öğretilmesi ve kazandırılması, eğitim-öğretim süreçleri içerisinde olmaktadır. Okullarda eğitim programlarının amaçlarına göre davranış değişikliğinin gerçekleştirilmesi, içeriğin etkin yöntemlerle verilmesi ile mümkündür.

Bugün eğitim programlarımız, T.C. Anayasası'nın 42. Maddesinde yer alan "Eğitim, öğrenim hakkı ve ödevi" çerçevesinde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. ve 3. Maddelerinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçlarına uygun, yine aynı kanunun 17. Maddesine kadar yer alan "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" doğrultusunda vatandaş yetiştirmeyi amaçlamaktadır (İlkokul Programı, 1988 s.7-19).

Her kademedeki okullarda, uygulamalarda en iyi sonuca varabilmek için eğitim ihtiyacı ve amacı doğrultusunda düzenlenen eğitim programlarını Varış;

Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, Millî eğitim ve kurumunun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye içine girer (1978, s.17).

diyerek eğitici kol çalışmalarını ve bu çalışmalar kapsamındaki etkinliklerin eğitim programlarına bağıntılı olarak ele alınmasının gereğini belirtmektedir.

Eğitim programlarının öğrencilere kazandırmak istediği her türlü tecrübeler, ders içinde ya da ders dışında verilsin, eğitim programlarının kapsamına girmektedir. Bu nedenle eğitimci kol çalışmaları, programın amaçlarını gerçekleştirme olanaklarını artırıcı faaliyetlerdir (Varış, 1978, s.18).

Günümüz eğitim literatüründe ve örgün eğitim uygulamalarında yeralan başlıca program yaklaşımlarında, Aktivite ilkesine dayanan programda, öğrenci merkezli anlayışla, öğrenmeye "aktif katılma" sı esas olan "öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve ilgileri geniş ölçüde karşılandığından ders dışı faaliyetlere yer ve gerek kalmamaktadır" (Varış, 1978, s.107).

Problemlere göre düzenlenen programda, okulun, sosyal gelişme ve birleştirmede fonksiyonel olması esas olup, "belirlenen ortak sosyal problemlerin ve ihtiyaçların, bütün disiplinlerden ve kaynaklardan yararlanılarak bireysel ve grub rehberliği ile çözümlenir" açıklamasında bulunan Varış (1978, s.109-111), Luvyr (1957, s.29)'ın "okul gününün 1/3'i ya da 1/2'i problematik çalışmalara ayrılır", açıklamasını da belirterek eğitimci kol çalışmalarına bu tür programlarda bir problem veya ihtiyaç olarak görüldüğünde yer verileceğini vurgulamaktadır.

Derslere göre düzenlenen programlarda ise eğitimci kol çalışmaları bu tür programların vazgeçilmez bir parçasıdır (Varış, 1978, s.102-107; Bursalıoğlu, 1979, s.187; Başaran, 1982, s.144). Günümüzde çoğu ülkelerde olduğu gibi bizde de eğitim programları derslere göre düzenlenmiştir. Hatta "en ileri program

geliştirme çabalarımız dahi dersler esasına göre düzenlenmiştir" (Varış, 1978, s.91). Bu programların başarısı eğitici kol çalışmaları gibi hizmetlerin de yeterlilikle görülmesine bağlıdır. Bunun için okullarda eğitici kol çalışmalarına yer vermek bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

Okul, öğrencilere çeşitli durumlara uyum yapmaya hizmet edecek bir davranış türü geliştirme zorunluluğunu, toplum yaşamının gerektirdiği bir takım bilgi, beceri ve alışkanlıkları "yaşayarak öğrenme" yoluyla yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu da en iyi şekilde eğitici kol çalışmalarıyla sağlanabilir. Bu nedenlerle eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirebilmek ve öğrencilerin daha iyi yetişmelerini sağlayabilmek için okullarda eğitici kollar kurulmakta ve faaliyet göstermektedir.

Bu faaliyetler, eğitsel etkinlikler, eğitsel çalışmalar, eğitici çalışmalar, sosyal faaliyetler, ders dışı faaliyetler gibi adlarla da bilinmektedir. Eğitici kol çalışmaları ise bunlarla paralel olarak söylenmekte ve bu etkinliklerin kapsamı içinde bulunmaktadır.

TARİHSEL GELİŞİMİ

Ülkemizde, örgün eğitim-öğretim kademelerinin temel taşıını oluşturan ilkokullarda, bu tür etkinliklere ne zamandan beri yer verildiğini, ilkokulların tarihi gelişimi içerisinde incelemede yarar vardır. Konu, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki bölümde kısaca ele alınmıştır.

Cumhuriyetten önce; Selçuklular'ın Anadolu'da yerleşik düzene geçmesi ve düzenli bir idare kurması sonucu gelişen şehir hayatında, sosyal kurum ve kuruluşlara ihtiyaç duyulmuştur. Bunun sonucu olarak şehir ve kasabalarda ibadet yerlerine bitişik olarak yapılan ve vakıflara bağlı olarak hizmet veren okullar açılmıştır. İlköğretim düzeyindeki "Küttap" da denilen bu okullarda, okuma-yazma, aritmetik ve dinî eğitim verilirdi (Akyüz, 1982, s.37; Koçer, 1987, s.8).

Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan 18. y.y. la kadar, başlıca ilköğretim kurumu sayılan "Sıbyan" (Mahalle) Mektepleri, Küttap'ların devamı niteliğindedir. Eğitim ve öğretimin içeriği, varlığını sürdüren vakıf gelirleri ve bağışlar, yönetim ve denetimi yetkili dinî makamların elinde olan bu okulların "öğrencileri senede bir defa, özellikle ilkbaharda geziye götürülürdü" (Koçer, 1987, s.8-9).

Belli bir sisteme, belli bir örgüte ve belli bir eğitim programına sahip olmayan Sıbyan okullarının, 1826 yılında devlet kuruluşları arasına alınmasından, 17 Mart 1857 yılında bugünkü Millî Eğitim Bakanlığı'nın kuruluşuna kadar geçen sürede eğitim sistemi içerisinde örgütlenmesine ve yenileştirilmesine çalışılmıştır (Özalp ve Ataünel, 1977, s.3-7).

İlk olarak 1876 yılında Sıbyan okullarının sınıflarını, derslerini ve ders saatlerini içeren bir program hazırlanmış ve bu programa 1882 yılında yeni dersler eklenmiştir. 1891 yılında biraz daha ayrıntılı olarak yeniden hazırlanan ilköğretim programından, 1904 yılında bazı önemli dersler çıkarılarak değişikliğe uğratılmıştır (Koçer, 1987, s.127-128).

1908'den sonra Millî Eğitim Bakanlığı teşkilatı günün şartlarına ve ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmiştir. 1913 yılında "İlkokullarda Geçici Ders Verme" (Tedrisat-ı İptidaiye Muvakkat) adıyla çıkarılan ilk öğretim kanunundaki;

...ilkokullarda tahsil süresi (6) yıl olarak tesbit edildi, programlar daha ileri bir pedagojik görüşle hazırlandı. Okullara iş ve müzik dersleri konuldu. Eğitsel kolların ehemmiyeti takdir edildi (Ekemen ve Yıldırım, 1962, s.29).

açıklamalarından ve ilkbaharda geziye gidilmesinden anlaşılacağı gibi Cumhuriyetten önce ilkokulların kuruluş ve teşkilatlanma aşamalarında eğitici kol çalışmalarına yer verildiği görülmektedir. Yine aynı yıl (1913) o günkü şartlarda ileri görüşlü bir ilkokul programı hazırlanmıştır ve 1924 yılına kadar uygulamada kalmıştır.

Cumhuriyet Dönemi: Cumhuriyetin ilanından sonra ülkenin çehresi değiştikçe toplumun eğitimden beklentileri artmış, değişmiş ve çeşitlenmiştir. Toplumun bu beklentilerini karşılayabilmek için zamanla önemli değişiklikler ve düzenlemeler olmuştur. Eğitim sorunlarımız araştırma ve incelemelerle belirlenerek, ilgili kurum ve kuruluşlarda, Millî Eğitim Şûralarında, seminer ve toplantılarda tartışılarak çözüm yolları aranmış, program ve yönetmelikler günün ihtiyaçlarına göre düzenlenerek yeniliklere açık tutulmuştur. Ancak kalkınmanın ve bireyin sosyal yönden gelişmesinin temelini oluşturan ilköğretimde de uygulamalara ilişkin sorunlar önemini her zaman korumuştur.

1920'de toplanan Marif Kongresinde, "Çocuklara, hayat mücadelesinde başarılı kılacak, benliklerini kazanacak ve karakterlerini geliştirecek bir eğitim vermenin gerekliliği" (Cicioğlu, 1985, s.92) vurgulanmış, 1921'de toplanan Marif Kongresinde eğitim sisteminin ve ilkokul programının yeniden düzenlenmesi üzerinde durulmuştur.

Mustafa Kemal 1922'de TBMM'ndeki bir konuşmasında; Devletin en önemli görevinin eğitim hizmetleri olduğunu, bunu başarabilmek için takip etmeye mecbur olduğumuz programın, sosyal yaşamın ihtiyaçları ile çevre şartlarına ve çağın gereğine uygun olmasını ve bunun temel teşkil etmesini (Özalp ve Ataüenal, 1977, s.32) istemiştir. 1923 ve 1924'te toplanan "Heyet-i İlmiye"lerde bu doğrultuda, programda değişikliğe gidilmiş ve Cumhuriyet döneminin ilk ilkokul programı hazırlanarak derslerin hayat ve toplum ihtiyacına göre okutulması esası getirilmiştir (Cicioğlu, 1985, s.94,95). 26 Aralık 1925-8 Ocak 1926 tarihleri arasında toplanan üçüncü "Heyet-i İlmiye"de okulların sosyal hayatı aydınlatıcı bir merkez olması için reforma ihtiyaç duyulduğu belirtilerek, okul kooperatifleri, okul kütüphaneleri ve çocuk kulüpleri (Eğitici kolların okul dışında kurulmuş şekli) kurulması tasarlanmıştır (Özalp ve Ataüenal, 1977, s.41,42).

1930 yılında hazırlanan "Köy Mektepleri Müfredat Programı"na göre haftada iki saat okutulan "Yurt Bilgisi" dersinde, İktisad-i ve içtimai teşkilatlara (Tutum ve toplumsal örgütlere), Köy kooperatiflerine, Yeşilay, Hilal-i Ahmer (Kızılay), Himaye-i Etfal (çocuk esirgeme) şubelerine, toplu olarak

yaşama vb. faaliyetlere yer verilmesi öngörülmüştür (Kültür Bakanlığı, 1938).

1936 yılında şehir ve köy ilkokulları için ayrı hazırlanan program (Tekişik, 1980, s.8), 1939 yılında toplanan "I.Millî Eğitim Şûrası"nda incelenerek; "Okulların, çocuklara demokrasinin gerektirdiği temel kişilik özelliklerini kazandıran kurum olarak görülmesi ve birer demokrasi yuvası haline getirilmesi" (Özalp ve Ataünal, 1977, s.137) konusu tartışılmıştır. Ancak köy ve şehir ilkokulları için yeniden düzenlenen eğitim programı, dersleri ve okul faaliyetleri önceki program çerçevesinde kalmıştır.

II. Millî Eğitim Şûrasının (1943) ilkokul programına ilişkin yayınlanan raporunda bu alandaki çalışmalara bir değişiklik getirmediği görülürken, III.Millî Eğitim Şûrasında (1946), öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri için öğleden sonra okulda "eğitim kolları" çalışmaları yapılabileceği önerilmiştir.

1946 yılında çok partili hayata geçişimiz, demokratik sistem anlayışını 1948 ilkokul programına da geniş ölçüde yansıtmıştır. Programın amaçları, ilkeleri ve faaliyetlerinde demokratik esaslara yer verilerek, okul içi ve okul dışı faaliyetlerde bu sorumluluğun yerine getirilmesi öngörülmüş; IV.Millî Eğitim Şûrasının (1949) da özünü bu konu oluşturmuş ve uygulamalara ilişkin açıklamalar getirilmiştir (Özalp ve Ataünal, 1977, s.215-268; Cum. Dön. Türkiye Ansk. C.3, 1983, s.678).

Okuturlar'ın (1948, s.42,61,67) belirttiğine göre okullarda, temizlik ve düzen, okul esyasını koruma, koleksiyonculuk, tasarruf, kızılây, çocuk esirgeme, hayvanları koruma, ağaçlandırma, bahçe koruma, kooperatif ve spor gibi kol örgütlerinin oluşması istenmiştir.

V. Millî Eğitim Şûrasında (1953) ve aynı yıl hazırlanan ilkokul yönetmeliğinde sosyal faaliyetlere değinilerek, öğrencilerin gerekli alışkanlıklar ve sosyal sorumluluklar kazanabilmeleri için bu faaliyetlerde etkin rol almalarının önemi, 1959'da ise bazı öğrenci teşkilatlarının (Eğitici kolların) kurulması zorunluluğu belirtilmiştir (Okuturlar, 1959, s.43; özalp ve Ataünal, 1977, s.280).

1962 yılına kadar olan uygulamalarda, daha önceki yıllarda da olduğu gibi programlarda yer verilmeden kurulan eğitici kolların sayılarının bugünkü kadar olmadığı, ancak mevcut eğitici kolların bugünkü eğitici kollarla amaç ve içerik bakımından benzer oldukları görülmektedir.

Taslak olarak hazırlanan ve aşamalı olarak geliştirilip yaygınlaştırılarak 1968 yılında bütün ilkokullarda uygulamaya konan "1962 ilkokul Program Taslağı"nda önceki programlardan farklı olarak haftalık ders dağıtım çizelgesinde eğitici kol çalışmaları için, uzun günlerde (Eylül, Ekim, Mart, Nisan Mayıs, Haziran ayları) bir ders saati (60 dakika) zaman ayrılmıştır. Kısa günlerde ise (Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ayları) böyle bir süre ayrılmamıştır. İlk olarak bu dönemde eğitici kol çalışmaları üzerinde durulmaya başlanmıştır.

örneğin, İstanbul'da ilkokul öğretmenleri için düzenlenen yaz seminerinde (1962), eğitici kollar konusuna yer verilmiş (Yıldırım, 1966, s.65) ve üçüncü yaz seminerinde (1963) ise konu işlenmiş, seminer sonunda "Eğitici Kolların Gereği, önemi ve Koordinasyonu" ile ilgili bir rapor yayınlanmıştır (Karanlıktagezer, 1977, s.121-133).

Bugün hâlâ uygulanmakta olan ve sürekli bir gelişme gösteren 1968 ilkokul programında ve IX.Millî Eğitim Şûrasında (1974) eğitici kol çalışmalarına rehberlikle birlikte belirgin bir yer verilmiştir. Şûra kararları gereğince 1974-75 öğretim yılı başında uygulamaya konan "rehberlik ve eğitici çalışmaların düzenlenmesi ve yürütülmesi" ile ilgili esaslar belirlenmiştir (Tebliğler Dergisi, Sa.1788, 1974). 1976 tarihinde "İlk ve Orta Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" çıkarılmış, ilkokullarda uygulanmakta olan 25 ders saati süreden, eğitsel çalışmalara haftada (40'ar dak.lık) iki ders saati ayrılmıştır. Ancak, ilkokul ders dağıtım çizelgesinden 21.4.1986 tarihinde "eğitsel çalışmalar" dersi çıkarılmıştır. Eğitici kol çalışmalarının 1.2. ve 3. sınıflarda "Hayat Bilgisi", 4. ve 5. sınıflarda "Sosyal Bilgiler" dersleri içerisinde yapılacağı belirtilmiştir (İlkokul Programı, 1988, s.811). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin haftalık ders saati sayısı ise aynı kalmıştır.

Bakanlığın en son (1988 yılında) yayınladığı 1968 ilkokul Programında eğitici kol çalışmalarıyla ilgili açıklamalara her bölümde rastlamak mümkündür. İlköğretim amaçlarında, ilkokulun eğitim ve öğretim

ilkelerinde, yöntem ve tekniklerde, planlama ve uygulamalarda konuya yer verilmiştir. Programın içeriğinde ise birinci sınıftan mezuniyete kadar bir çok ünitenin konularında eğitici kol çalışma alanlarına sıkça rastlanmaktadır. Ayrıca "Ek ünite" olarak işlenmesi belirtilen "Belirli Gün ve Haftalar" aynı zamanda eğitici kolların faaliyet alanına girmektedir.

YASAL DÜZENLEMELER

Eğitici kol çalışmalarının aşağıda belirtilen kanun ve yönetmelik hükümlerine göre yürütülmesi gerekmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nu ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun ve 625 sayılı özel öğretim Kurumları Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca hazırlanan, sık sık değişikliğe uğrayarak (...1967, 1972, 1976, 1981 ve 1984) (Kocaoluk, 1984; Bolayır, 1986), bugünkü şekli ile 1987 yılında (Resmi Gazete, s.19557) yayınlanan "İlkokullar Yönetmeliği"nin;

Eğitici çalışmalar, öğretmenlerin gözetimi altında ve bütün öğrencilerin katılmasıyla yapılması mecburi faaliyetlerdir. Eğitici Çalışmalar, "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" esaslarına göre yürütülür (Md. 34).

...

Müdür yardımcıları, Okulun rehberlik hizmetlerini yürütür (Md. 80/ç).

...
öğretmenler, öğretmenler
Kurulunca yönetimi kendilerine verilen
eğitici kolların çalışmalarını ilgili
yönetmelik esaslarına göre düzenlemek ve
yürütmekle görevlidir (Md. 84/s).

hükümleri ile yönetici ve öğretmenlere görev verilerek
bu yasal sorumluluk ve zorunluluk belirtilmiştir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 2287
sayılı Kanun'un 9. maddesine dayanılarak 21.7.1976
tarihinde çıkarılan "İlk ve Ortaokullar Eğitici
Çalışmalar Yönetmeliği" (MEB:1977), 1983 tarihinde
değişik şekli ile yayınlanmış (T.D.sa.2140) ve 1985'te
(T.D. sa.2197) tekrar değişikliğe uğrayarak "İlkokul,
Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar
Yönetmeliği" adıyla bugünkü halini almıştır.

Bu yönetmelikte eğitici kol çalışmalarıyla
ilgili üç bölüm vardır. Birinci bölümde genel hükümler,
ikinci bölümde eğitici kollar, üçüncü bölümde ise
eğitici çalışmalarla ilgili görevler yer almaktadır.

Eğitici kollara, yönetmeliğin ilgili bölümünde
şu şekilde yer verilmiştir: Eğitici çalışmaların okul
içinde ve dışında her türlü imkanlardan yararlanılarak,
eğitici kollar vasıtasıyla yürütülmesi, eğitici kolların
tür ve sayıları, öğrencilerin istekleri de gözönünde
tutulurken okulun, çevrenin şart ve imkanlarına göre,
öğretim yılı başında, öğretmenler kurulunca rehber
öğretmenleriyle birlikte belirlenmesi zorunludur. Bu
zorunluluk dikkate alınarak aşağıdaki eğitici kollardan

gerekli görülenlerin kurulmasına karar verilir (Md. 12, 13, 14, 17).

Yayın Kolu
Kültür ve Edebiyat Kolu
Müzik Kolu
Resim Kolu
Folklör Kolu
Müsamere ve Temsil Kolu
Kütüphanecilik Kolu
Yangın ve Diğer Tehlikeleri önleme Kolu
Gezi ve İnceleme Kolu
Okul-İş Yerleri İlişkileri Kolu
Tutumlu Olma Kolu
Haberleşme Kolu
Okul Araç ve Gereçlerini Koruma Kolu
Kızılay Kolu
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Kolu, Çocuk
Esirgeme Yeşilay ve Benzeri Kollar
Köycülük Kolu
Sağlık ve Temizlik Kolu
Toplum Kurallarına Uyma ve Görgü Kolu
Spor Kolu (Oyun Yuvası)
Havacılık Kolu
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Tanıtma
ve Okul Müzesi Kolu
Fen ve Teknoloji Kolu
El Sanatları Kolu
Fotografçılık Kolu
Büro Makinaları Bakım ve Tamir Kolu
Kolleksiyonculuk Kolu
Bahçe İşleri Kolu
Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu

Hayvanları Koruma Kolu
Turizm ve Tanıtma Kolu
Trafik Kolu
İzcilik Kolu
Hava Gözlem Kolu
Beslenme Kolu
Vakıf Kolu
Satranç Kolu
Okulu Güzelleştirme Kolu
Kooperatifçilik Kolu
Su ürünleri Kolu
Pulculuk Kolu
Halk Eğitimi Kolu (T.D. sa.2197, 1985,
s.425,426)
Sivil Savunma Kolu (T.D. sa.2291, 1989)

Yukarıda belirtilen 42 eğitici kolun hepsi kurulamadığı için okullara göre kol sayısı ve çeşidi değişmektedir. Sınıf öğretmenleri, kurulan kolları öğrencilerine tanıtır ve her öğrencinin en az bir kolda görev almasını sağlamakla yükümlüdür. Öğretmen, rehberliğini yaptığı eğitici kolun ilk genel kurul gündemini hazırlayıp, gündemi açtıktan sonra, yönetmelik hükümleri doğrultusunda eğitici kolun çalışmasına rehberlik etmek zorundadır (Md. 18,20,22,23).

Yönetmeliğin eğitici çalışmalarla ilgili görevler bölümünde; Eğitici kolların belirlenmesinden, rehber öğretmenin seçiminden, kol içiyönetmeliği ve çalışma programının onaylanmasından ve uygulanmasından, yıl sonu raporlarının incelenmesinden birinci derecede okul müdürü sorumludur. Bu görevi, okul müdürünün gerekli gördüğü hallerde, yetki ve sorumluluk vereceği müdür yardımcısı yürütür.

Rehber öğretmenler kurulu, eğitici kolların iç yönetmelik ve yıllık çalışma programını ve yıllık çalışma raporlarını inceleyerek ilgili yöneticinin onayına sunmak ve kollar arası işbirliği ve yardımlaşmayı sağlamakla (Md.29) görevlidir; Açıklamaları ile okul yönetiminin rehberlik görevi ve rehber öğretmenler kurulunun sorumluluklarına ayrıntılı yer verilmiştir.

Öğretmenler, rehberliğini üstlendiği eğitici kolun ilk genel kurulunu toplamak, iç yönetmelik ve yıllık çalışma programının hazırlanmasına, genel kuruldan geçen iç yönetmelik ve çalışma programının rehber öğretmenler kuruluna sunulmasına, bunlarda belirtilen faaliyetlerin yerine getirilmesine, gelir-gider hesaplarının, dosya ve defterlerin düzenli tutulmasını sağlamaya rehberlik etmekle görevlidir (Md.30).

Eğitici kol genel kurulu, yönetim ve denetleme kurulunu seçmek, iç yönetmelik ve yıllık çalışma programı taslağına son şeklini vermek, yıllık çalışmaların değerlendirme raporunu incelemek ve onaylamakla görevlidir. Eğitici kol yönetim kurulu, üyelerin yetki, sorumluluk ve görevlerini yönetmelik hükümleri doğrultusunda kolun özelliğine göre iç yönetmelikte belirtir, yıllık çalışma programını hazırlar, rehber öğretmenler gözetiminde toplanarak gerekli kararları alır, programını uygulayarak yıllık çalışma raporunu hazırlayıp genel kurula sunar. Denetleme kurulu ise, yönetim kurulunun gelir-gider hesaplarını denetleyerek raporunu genel kurula sunmakla görevlidir. Eğitici kol başkanlar kurulu, okulun,

eğitici kol çalışmalarında koordinasyonu ve kollar arası işbirliğini sağlamakla görevlidir (Md. 32-34) şeklinde belirtilerek rehber öğretmenin ve eğitici kol organlarının yetki ve sorumlulukları ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Okullarda kurulan bütün eğitici kollar bu yönetmelik hükümleri kapsamına girmekle birlikte; "Spor Kolu" (T.D. sa.2099, 1981) "Kooperatifçilik Kolu" (T.D. sa.2149, 1983) ve "Sivil Savunma Kolu" (T.D. sa. 2291, 1989) zel yönetmeliği olan ve kendi yönetmeliği çerçevesinde faaliyet göstermesi gereken kollardır.

EGITICI KOL ALIşMALARININ DIĞER DERSLER İLE İLIşKISI

Eğitim sistemini meydana getiren tüm ğretim alanlarının niteliklerinin ve bu alanların birbiri ile ilişkisinin bilinmesi önem taşımaktadır. Çünkü bütün bu ğretim alanlarının eğitim sistemi içinde birbirini tamamlayıcı işlevleri vardır. Her ğretim alanının kendisine düşen işlevini yerine getirebilmesi için her alanın amaçlarının ve eğitim sistemi içindeki yerinin bilinmesi gerekir. Eğitici Kol çalışmalarının eğitim sistemi içindeki yerinin bilinmesi ve diğer derslerle olan ilişkilerine açıklık getirilmesi Eğitici kol çalışmalarının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Eğitici kol çalışmaları tüm eğitim sisteminin bir parçasıdır. Bu alışmalar öğrencilerin ihtiyaç ve ilgileri etrafında geliştirilmiş ğretim yaşantılarından oluştuğu için, eğitim-ğretim süreçlerinde bu çalışmalara yer verilmektedir.

İlkokul programının içeriği incelendiğinde "Mihver dersler" in, birinci sınıfta; .Okul hayatımız ve sağlığını nasıl koruyalım, ikinci sınıfta, yeni ders yılımız, taşıtlar ve trafik, haberleşme ve ders yılı sonu, üçüncü sınıfta; ilçemizi, çevremizi ve köyümüzü tanıyalım, sağlığını koruyalım ve ders yılı sonu, dördüncü ve beşinci sınıfların; ilimiz, bölgemiz ve yurdumuz, canlılar dünyasını araştıralım, zenginlik kaynaklarımız, sağlıklı büyüme ve yaşama... gibi ünitelerinin çoğu konuları eğitici kol çalışma alanı ile ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca, Türkçe, resim-iş, müzik ve beden eğitimi derslerinin işlenmesinde yardımcı etkinlikler olarak eğitici kol çalışmalarından yararlanılmaktadır.

Öğrenci grupları içinde demokratik bir yöntemle yürütülen ve faaliyeti diğer ders alanlarına da giren eğitici kol çalışmaları bir yandan eğitim-öğretim, diğer yandan, Tan'ın (1969, s.161) da belirttiği gibi "rehberlik amaçları için büyük değer taşımaktadırlar."

Bu konuda Varış, ders programının amaçlarını gerçekleştirme olanaklarını artıran ve hayat tecrübeleri kazandıran ders dışı faaliyet (EKÇ) programlarını, eğitim programları ile birleştiren bir görüşü savunmaktadır (1978, s.18). Ülke ise "faaliyet programı için böyle bir birleşmenin rehberlik programı ile de sözkonusu olduğu" görüşündedir (1976, s.283). Ülke ayrıca, faaliyet programı bünyesinde rehberlik açısından da değerlendirilebilecek pek çok olanak bulunduğunu, "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" nin rehberlik amaç ve faaliyetleriyle ortak noktalara sahip olduğunu ve

yönetmelikte yer alan, kendini anlayabilme, yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme, planlı çalışma alışkanlığı kazanabilme, ferdi girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürebilme, kendine ve başkalarına güvenebilme gibi bazı amaçların aynı zamanda rehberliğin amaçları olarak da kabul edilebileceğini belirtmektedir (1976, s.283).

Kantarcioglu, eğitici çalışmaların rehberliğin kişilik hizmetleri arasına girdiğini (1974, s.6,166). Kepçeoğlu ise, psikolojik danışma ve rehberlik programı kapsamında, sosyal yerleştirmede, alıştırma ve oryantasyon hizmetlerinde eğitici kol etkinliklerine yer verilebileceğini belirtmektedir (1986, 103,108,112).

EGİTİCİ KOL ÇALIŞMALARININ AMAÇLARI VE İLKELERİ

Yönetmelikte belirtilen şekli ile eğitici kol çalışmalarının amaç ve ilkeleri şu şekilde belirlenmiştir:

Amacı:

Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; millî, ahlakî ve insanî değerlere sahip, demokrasi ilkelerini benimsemiş, yapıcı, yaratıcı hür ve ilmi düşünce ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetiştirilmelerine, millî ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmesine yardımcı olabilmek için öğrencilerin;

a. Kendini anlayabilme, yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme,

- b. Planlı çalışma alışkanlığı kazanabilme,
- c. Ferdi girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürebilme,
- d. Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilme,
- e. Kendine ve başkalarına güvenebilme,
- f. Boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme.
- g. Başkalarını istek ve dikkatle dinleyebilme,
- h. Kendi görüşlerini başkalarına etkin bir şekilde anlatabilme,
- ı. Farklı görüş, anlayış ve çalışmalarını hoşgörü ile karşılayabilme,
- j. Sosyal ilişkilerde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabilme,
- k. Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme,
- l. Ferdi olarak ve gruplar halinde çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikteki projeler geliştirebilme ve yürütebilme davranışlarını kazanmalarına katkıda bulunmaktır . (T.D. s.2140, 1983).

İlkeleri:

- a. Öğrencilerin okul hayatına mümkün olduğu kadar geniş ölçüde katılmaları ve kendi kendini yönetmeye çalışmaları esastır.
- b. Eğitici kol çalışmalarının planlanmasında ve yürütülmesinde öğrencilerin özellikleri, ilgi, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkân ve şartları gözönünde tutulur.

c. Eğitici kol etkinliklerinde grup çalışmasına olduğu kadar ferdi farklılıklara da yer verilir.

d. Eğitici çalışmaların planlanıp düzenlenmesi ve yürütülmesi için belli bir süre ayrılır. Bu süre öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak ve değerlendirecek şekilde düzenlenir.

e. Haftalık ders dağıtım programında eğitici kol çalışmalarına ayrılan süre bütün öğrenciler için aynı saate raslatılır.

f. Eğitici kol çalışmalarının planlanması ve düzenlenmesi rehber öğretmenin denetiminde kol üyesi öğrenciler tarafından yapılır (T.D. sa.2140, 1983).

PROBLEM

Günümüzde hızla değişen ve karmaşıklaşan toplumda, ortaya çıkan sorunlarla başedebilecek, sürekli değişen topluma uyum gösterecek bireylerin yetiştirilmesi gerekir. Bu nedenle okullar öğrencilere, klasik kültür ile geçmişin ve bugünün sorunlarına bulunmuş çözüm yollarını aktarıcı rolünün yanısıra, bireyin kişiliğini ve problem çözme yeteneğini geliştirme, sosyalleşme, demokratik yaşama alıştıırma gibi tutum ve davranışlar kazandırmaya yönelmiştir.

Çağlar (1962, s.7-9)'ın belirttiği gibi, çocuk, sosyal yaşamın gerektiği birçok kuralları okula başladıktan sonra öğrenir. İstendik yeni sosyal alışkınlıkların kazandırılması ve kazanılmış bozuk alışkınlıkların terk edilmesi için en uygun devre ilkokul devresidir.

Aynı konuya değinen Kısakürek (1979, s.55-57)'e göre çocukluk çağının eğitsel gereksinmelerini örgün eğitim kurumları olan ilkokullar karşılama durumundadır. Bu çağda kazanılan davranış formları bireyin ilerideki davranışları için temel teşkil ederler. Bu nedenle ilkokulları, sosyalleşmeye olanak sağlayan bir ortam olarak görmek gereklidir.

Çocuğu organize grup yaşamına katabilmek için gerekli koşulları hazırlamak, ilkokul düzeyindeki eğitimin amaç ve ilkeleri içerisinde yer almaktadır. örneğin;

... Okulda gerçek bir topluluk hayatı yaşanır. Çocukların millî bir topluluk içinde ve o topluluğun yapıcı ve başarılı bir üyesi olarak gelişmeleri gerektiğine göre, okul topluluğu içinde, öğrencilerin rol ve ödev alarak gerçek bir topluluk hayatı geçirmelirini sağlayacak bir eğitim sistemi uygulanmalıdır. Okul derslerde ve ders dışı etkinliklerde öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeli, onlara gerekli alışkanlıkları, bilgi ve becerileri kazanmalıdır... Bunu gerçekleştirmek için okulun bütün çalışmaları demokratik yaşayış kurallarına göre düzenlenmeli ve eğitici kol çalışmalarına önem verilmelidir. Her çocuk okuldaki bu çalışmalara katılmayı, kendine düşen sorumluluğu almayı ve yerine getirmeyi öğrenmelidir (İlkokul Programı, 1988, s.33).

açıklamasından da anlaşılacağı gibi çocuk bu organize grup faaliyetlerine, ancak eğitici kol çalışmalarında fırsat bulabilmektedir.

Demirtaş (1988, s.20)'ın belirttiğine göre, Simpson (1971, s.185), öğrencilerin demokratik becerileri ve iyi bir kişilik kazanmaları ve böylelikle otoriteye ve kurallara uyma, zıt düşünme, uzlaşma, kendini ifade etme vb. davranışları geliştirmek için her şeyden önce onların demokratik değerlerin hakim olduğu bir ortamda bulunması ve demokratik sosyal yaşamın okul tarafından desteklenmesinin zorunlu olduğunu; Mayo (s.61-71) ise, eğitici kol çalışmalarının demokratik davranışlara yönlendirilmesi için eğitici kollarda seçiminde öğrenciye oy hakkı, kararlarda ve seçimlerde ekseriyet, seçme ve seçilme, azınlığın hak ve sorumlulukları gibi konulara titizlik gösterilmesinin gereğini belirtmiştir.

Schorling (1964, s.358-360) "Ders dışı faaliyetler" olarak adlandırdığı eğitici kol çalışmalarının değerini ve önemini "öğrencilerin bütününe geliştirmek, iyi vatandaş yetiştirmek ve boş zamanlarını iyi geçirmek için değerli eğlence ilgileri uyandırmak" gibi üç noktada kümeleştirmiştir.

Binbaşoğlu (1986, s.30-31)'nin belirttiğine göre, Koos yaptığı araştırmada, ders dışı faaliyetlerin (eğitici kol çalışmalarının) toplu yaşama, önder yetiştirme, demokratik yaşamın gerektirdiği yurttaş yetiştirme, eğlence ve güzelliklerle ilgili etkinliklere katılmayı öğrenme, okul ile çevre arasında bağ kurma, öğrenim üzerine yapıcı bir etkide bulunma ... gibi 25 önemli değerini sıralamıştır.

Kısakürek (1979, s.57-58) ise eğitici kol çalışmalarını, iyi bir rehberlik altında yürütüldüklerinde, çocukların çeşitli sosyal gruplar içinde rol almalarına, insanlararası ilişkileri geliştirmelerine yardımcı olacağından bir sosyalleşme aracı olarak görmektedir. Ayrıca, eğitici kol çalışmalarına katılan bir çocuk, bir yandan çeşitli kişi ve gruplarla bir arada çalışma, işbirliği yapma, öğrendiklerini yeni bir duruma uygulama, inceleme ve gözlem yapma yollarını öğrenir. Diğer yandan, birey veya grup olarak belirli bir sorunun incelenmesine ve araştırılmasına ağırlık veren yöntemlerde (problem çözme), özel ilgilerine uygun uğraşlar seçip zamanla geliştirerek bunlarla boş zamanlarını değerlendirebilir. Yetişkinlerin boş zamanlarını değerlendirmede kullanabilecekleri birçok uğraşların temellerini ise, onların çocukluklarında geliştirmiş oldukları ilgi ve alışkanlıklarda görmenin mümkün olduğu ifade etmiştir.

Eğitici kol çalışmalarının özellikle demokrasi eğitimindeki rolünün büyük olduğunu, bu çalışmalarda yapılan toplantılar, seçimler, grup çalışmaları, tartışma ve araştırmalar vb.'nin yarattığı fırsatlara yeterli rehberlik yapılarak öğrencilerde demokratik davranış ve becerilerin geliştirilmesi için gerekli her türlü çabanın gösterilmesini vurgulayan Demirtaş'ın;

Geleceğin Türkiye'sinde hem iyi bir vatandaş hem de demokrasi ve özgürlüğe, temel insan haklarına inanmış, hür ve sorumlu, ahlâklı ve dürüst birer insan olarak yaşayacak olan bugünkü çocuklarımızın eğitimlerine harcadığımız

emeğın, yarının bir çok büyük felaketlerini şımdıden önlemenın en ıyı yolu olacağını, toplu yaşama sanatının özgürlük ve demokrasının de diğır konular gibi öğretilip yaşanılacağını asla unutmamak gerekir (1988, s.20-21).

açıklamasından ve önceki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi eğitici kol çalışmalarının, öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesinde, sosyalleşmelerinde ve boş zamanlarını değerlendirmelerinde önemli bir yeri olduğu açıkça görülmektedir.

Eğitici kol çalışmaları öğrencilerin diğır alandaki başarılarını da olumlu yönde etkilemektedir. Yavuzer (1987, s.157) bir araştırmasında "Başarılı çocukların % 68'inin sınıf içi etkinliklerde, % 88'inin ise sınıf dışı etkinliklerde aktif ve lider oldukları" nı saptamıştır.

Odabaşı (1988) ise araştırmasında, "Planlı ders dışı etkinliklere katılan grubun yazma erişisi ortalamasını, bu etkinliklere katılmayan grubun yazma erişisi ortalamasından daha yüksek" bulmuştur.

Ruh hekimi Smith'in incelediği 300 hastasının 2/3'sinin (199) okulda eğitici kol çalışmalarına katılmadıklarını saptaması (Binbaşıoğlu, 1986, s.30-31) ise ilgi çekicidir.

Bütün bunlar gözönüne alındığında akademik, pratik, demokratik ve yaşamsal bir değere sahip olan eğitici kol çalışmalarına diğır derslere olduğu kadar önem vermek gerekmektedir.

İlk uygulamaları Cumhuriyet öncesi de var olan ve Cumhuriyet döneminde de üzerinde önemle durulan ilköğretimde eğitici kol çalışmalarına, 1962 ilkokul Programı taslağında yer verilmesinden sonra ilköğretim müfettişi adayları 1962'de düzenlenen bir kursta "İlkokullarda eğitici kolların çalışmasını bir sorun olarak gündeme getirmişlerdir" (Karagöz, 1966, s.29-32). Yine MEB müfettişleri 1972 yılındaki toplantılarında "eğitici kolların kuruluş amaçlarına uygun şekilde çalışmalarını sağlayacak tedbirler üzerinde durulmuş" (Cum. Dön. Eğt., 1983, s.186); ancak sorun üzerine araştırmalar yapılmamıştır.

Daha sonraki yıllarda da "İlkokul düzeyindeki eğitimin öğrencilere hayatta kullanabilecekleri bilgi ve alışkanlıkları vermede yetersiz kaldığı" (Başaran, 1974, s.74) belirtilmektedir. Eğitim-öğretim hizmetlerinin niteliğini artırıcı bir işleve sahip eğitici kol çalışmalarına gereken önem verilmemiştir. Bireyin gelişim düzeyine göre eğitici ihtiyaçları gözardı edilmeye çalışılmaktadır. Bunun en belirgin örneği 24.4.1986 tarihli kararla 8.9.1986 tarihinde eğitici kol çalışmalarının yürütüleceği "Eğitsel Çalışmalar" dersinin ders dağıtım çizelgesinden çıkarılmasıdır. Sınıfların ve okulların kalabalık oluşu, velf ve öğretmenlerin öğrenciye, ilkokul birinci sınıfta "kurdele takma" çabası, ileri sınıflarda derslerin ağır yükü ve sınavların bir amaç haline gelmesinden kaynaklanan yetiştirme kursları, özel ders ve dershanelere koşturma gibi nedenlerle öğretmen ve öğrenciler eğitici kol çalışmalarına -özellikle- ikili öğretimde okul saatleri dışında yer ve zaman bulamamaktadırlar.

Başaran (1974, s.252,446) yaptığı araştırmada "öğretmenlere hizmet öncesi eğitimlerinde okul öğrenci kollarının kurulma ve çalışma yollarının yeterince öğretilemediği ve okullardaki eğitici kolların amaçlarına uygun olarak örgütlenip çalışmadığı" yargısına varmıştır.

öğrencilerin yetişmelerinde derslerden çok daha farklı nitelikte etkileri olan eğitici kol çalışmalarının genelde istenen amacı gerçekleştirmeden uzak olduğu, adet yerini bulsun anlayışı ile geçiştirildiği ve derslere göre "istinalar dışında kağıt üzerinde kalmaktan öteye gidemeyen göstermelik etkinlikler durumundadırlar" (Taş, s.84. 1984, s.5).

I.Gençlik Şûrası (1988)nda ise, "İlkokullarda serbest zaman faaliyetlerine gereken önemin verilmesi, bu konuda programların yoğun olarak düzenlenmesi ve bu nedenle de ilkokul öğretmenlerinin konuya vakıf olmalarının sağlanması" (T.D. s.2278, 27.1.1989, s.13) kararlaştırılmıştır.

Bütün bunlar, ilkokullarda eğitici kol çalışmalarının önemini ve uygulamalarda bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konudaki eksikliklerin ve sorunların hızla giderilmesi üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır. Uzun bir süreden beri, eğitici kol çalışmalarına ilişkin sorunlarla, çalışmaların yürütülmesine rehberlik eden yönetici ve öğretmenler yüz yüze gelmektedirler. Bu çalışmalarda esas alınacak bir dizi ilkenin geliştirilmiş olması öğrencinin yetişmesinde yeterli olamamaktadır. Bunun için bu ilkeler ışığında yapılan çalışmaların değerlendirilmesi ihtiyacı doğmaktadır.

Bu gereklilikten yola çıkarak, ilkokul programında yer alan eğitici kol çalışmalarının yürütülmesinde ne tür sorunlarla karşılaşıldığını saptamak ve çalışmaların etkinliğini artırmak için yönetici ve öğretmenlerin bu yöndeki eğitimi gerçekleştirmelerinde alınması gereken önlemlerin neler olabileceğinin araştırılmasına ihtiyaç vardır.

Bu nedenle ilkokullarda eğitici kol çalışmalarının uygulanmasında karşılaşılan sorunların saptanması ve çözüm önerilerinin getirilmesi, gelecekteki eğitici kol çalışmalarının daha verimli yürütülmesini sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ilkokul programında yer alan eğitici kol çalışmalarının genel bir değerlendirmesini yapmak ve karşılaşılan sorunları saptayarak program uygulamalarına katkıda bulunacak öneriler getirmektir.

Bu temel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Öğretmen ve yöneticilere göre eğitici kol çalışmaları amaçlarına ulaşabiliyor mu?
2. Öğretmen ve yöneticilere göre eğitici kol çalışmaları hangi etkinlikleri içermektedir?
3. Öğretmen ve yöneticilere göre, EKC'nda öğretim süreçlerine ilişkin olarak karşılaşılan sorunlar nelerdir?

4. öğretmen ve yöneticilere göre, eğitici kol çalışmalarının öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye katkısı nedir?

5. öğretmen ve yöneticilere göre, öğretmenlerin eğitici kol rehberliğine ilişkin sorunları nelerdir?

6. öğretmen ve yöneticilere göre, eğitici kolların yıllık çalışmaları nasıl değerlendirilmektedir?

7. öğretmen ve yöneticilere göre, eğitici kol çalışmaları daha verimli hale nasıl getirilebilir?

Araştırmanın önemi

Çocukları ilkökul programının amaçları doğrultusunda yetiştirmek, istenen davranış ve alışkanlıkları kazandırmak programın vaz geçilmez bir parçası olan eğitici kol çalışmaları ile daha da kolaylaşmaktadır. Bakanlık, konuya eğitim programlarında yer verip, ilgili yönetmelikleri düzenlemiş olmasına rağmen, Cumhuriyet öncesinden bugüne kadar uygulamaların değerlendirilmesi, karşılaşılan problemlerin tesbiti ve gelecekteki çalışmalara ışık tutacak öneriler getiren bilimsel araştırmalar yapılmamıştır. Araştırma bu yönüyle önemlidir.

İlkokul çağında kazanılan davranış formlarının ileri yaşlardaki davranışlar için temel oluşturacağı ve "ilkokulu bitiren çocukların ancak yarısının ortaokullara kayıt olabilmesi, çağ nüfusunun ise %70'inin eğitim yaşamınının 13-14 yaşında iken son bulması" (Cum. Dön. Egtm., 1983, s.75-76) gerçeği de gözönüne alınırsa, araştırmanın önemi daha da artmaktadır.

Araştırma sonuçlarının ilgili kurum ve kişilere gelecekteki uygulamalarda yardımcı olacağı umulmaktadır.

Varsayımlar

Bu araştırmada şu temel varsayımlardan hareket edilmiştir.

1. Hazırlanan anket ve anket yoluyla toplanan veriler eğitici kol çalışmalarını yansıtabilecek niteliktedir.

2. Araştırma için seçilen örneklem belirlenen ve bilinen sınırlar içinde evrenin tümünü temsil yeterliliğine sahiptir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma literatür bakımından kaynakçada belirtilen kaynaklarla sınırlıdır.

2. Araştırma Adana ili merkezinde (Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde) bulunan resmi ilkokullarla sınırlıdır.

3. Araştırma, örnekleme alınan ilkokullarda kurulan eğitici kollarla ve bu kollarla görevli yönetici ve öğretmenlerden toplanan verilerle sınırlıdır.

4. Araştırma, eğitici kol çalışmalarının okul düzeyindeki çalışmalarıyla sınırlıdır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Tanımlar

Bu araştırmada sıkça geçen başlıca kavramlar şu anlamlarda kullanılmıştır.

Eğitim Programı: Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı Millî eğitim ve kurumunun amaçlarının gerçekleşmesine yönelik tüm faaliyetlerdir. Öğretim, eğitici kol çalışmaları, özel günlerin kutlanması, geziler, sağlık, rehberlik vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeve içine girer (Varış, 1978, s.17).

Ders Dışı Etkinlikler: Okulda dersler dışında, eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, isteyerek katıldıkları, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmen rehberliği altında yapılan planlı, programlı, düzenli çalışmalardır. Bunlar genellikle "eğitici kollar" adıyla da bilinir (Binbaşıoğlu , 1986, s.28).

Eğitsel Etkinlikler: Okullarda ders saatleri dışında yapılan ve eğitici kollarla yürütölen çalışmalardır (Oğuzkan, 1981, s.60).

Eğitici Kol: Okullarda ders saatleri dışında, eğitim etkinliklerinden belli bir bölümünün gerçekleşmesi için ortak ilgileri bulunan istekli öğrencilerin katıldığı ve rehber öğretmen gözetimi altında doğrudan doğruya öğrencilerce yürütölen eğitici kuruluşlardır (MEB. T.D. Sa.2140, 1983, s.225).

Kısaltmalar

- EKÇ. Eğitici Kol Çalışmaları
- HİE. Hizmet-İçi Eğitim
- T.D. Tebliğler Dergisi
- MEB. Millî Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evreni ve örnekleme, verilerin toplanması, çözümü ve yorumlanması, araştırmanın süresi ve olanakları ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, planlama, düzenleme, uygulama ve sonuçların değerlendirilmesi yönüyle, "eğitimde sorunların belirlenmesine ve çözümüne en uygun düşen, tüm eğitim etkinliklerinin niteliğini geliştirebilen olanakları sağlayan" (Kaptan, 1987, s.70-73) betimsel bir araştırmadır. Konunun tarihi gelişimi ve içeriği literatür taramasıyla, mevcut uygulama durumunun saptanması ankete dayalı verilerle yapılmıştır.

Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini Adana ili (Seyhan ve Yüreğir ilçeleri) merkezinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilkokullar ve bu okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Ancak evrenin oldukça büyük olması nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Sargent ve Williamson (Kuzgun, 1987, s.57)'un "Okulların buldukları semtlerin orada oturan kimselerin ekonomik ve sosyal düzeylerini yansıttığı" görüşü benimsenerek, örneklem evrenini en iyi temsil

edebilmesi için sosyo-ekonomik yapıları "Orta üst, Orta ve alt" yapıdaki semtlerin okullarının dengeli seçimine özen gösterilmiştir. Sınırlı sayıdaki "üst" sosyo-ekonomik yapıdaki ailelerden oluşan ayrı bir semt okulu olmadığından ve bu ailelerin çocuklarını özel ilkokullara gönderme eğilimi ağırlık kazandığından bu okullar özel bir grup teşkil etmektedir. Bu nedenle özel ilkokullardan elde edilecek veriler yanlış yorumlara neden olabileceği düşünülerek araştırma kapsamına alınmamıştır.

Her okulda kurulan eğitici kol sayısı kadar öğretmene (aynı eğitici kolda görev alan rehber öğretmenlerden bir tanesine) ve ilgili yöneticiye anket uygulanmıştır.

Araştırma örneklemine giren okullar ve semtleri, sosyo-ekonomik yapıları, anket uygulanan yönetici ve öğretmenlerin okullara dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, 12 ilkokulda 12 yönetici ve 150 öğretmene anket uygulanmıştır. Anket uygulanan öğretmen ve yönetici sayısı toplamı ise 162'dir.

Verilerin Toplanması

Araştırma konusu belirlendikten sonra, konuyla ilgili bilgileri toplamak için ilgili eğitim programları, ulaşılabilen kaynaklar, kanun ve yönetmelikler, süreli yayınlar ve araştırmalar taranmıştır. Elde edilen bilgilerin ışığında ve

TABLO 1

ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİNE GİREN OKULLARIN DAĞILIMI

Okulun Adı	Anket Uygulanan		Okulun bulunduğu Semt - Mahalle	Sosyo-Ekonomik Konumu
	Yönetici	Öğretmen		
İsmet İnönü ilkokulu	1	15	Reşatbey	Orta üst
Cebesoy ilkokulu	1	10	Kurtuluş	Orta üst
Mimar Kemal ilkokulu	1	15	Baraj Yolu	Orta üst
Semiha-Yücel Akdeğirmen i.	1	11	Baraj	Orta üst
Yeşilevler ilkokulu	1	15	Yeşilevler	Orta
Ahmet Sapmaz ilkokulu	1	10	Emek	Orta
Seyhan ilkokulu	1	12	Seyhan	Orta
Vakıflar Bankası ilkokulu	1	12	Yeni Baraj	Orta
Barbaros ilkokulu	1	13	Denizli/Narlıca	Alt
Hürriyet ilkokulu	1	13	Hürriyet	Alt
Anadolu ilkokulu	1	11	Anadolu	Alt
Albay İ.Karaoğlanoğlu ilkokulu	1	13	Yavuzlar	Alt
TOPLAM	12	150		

amaçlara uygun olarak öğretmen anketi (form A) ve yönetici anketi (form B) düzenlenmiştir. örnekleme girmeyen fakat araştırma evrenine giren üç değişik semt ilkokulunda 25 öğretmen ve 3 yöneticiye anket uygulandı.

Bu ön denemeden sonra anket sonuçlarına göre gerekli düzeltmeler yapılarak ankete son şekli verilip çoğaltıldı.

Gerekli olan yasal izin alındıktan sonra örnekleme giren okullarda "Küme tipi" anket uygulaması yapılmıştır. "Küme tipi" anket uygulamasının yararlarından biri de "soru kağıdının bir küme olarak bir arada bulunan kimselere verilerek yanıtların aynı zamanda, topluca alınması ve verilen anketlerin dönüş oranınının yüksekliğidir" (Sencer, M. ve Y.Irmak, 1984, s.128). Nitekim bu araştırmada verilen anketlerin tamamı geri alınmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada bilgi toplama aracı ile toplanan veriler uygulama sonunda gerekli kontrolden geçirildikten sonra kodlama formlarına geçirilmiştir. Bilgi toplama formunda öğretmen ve yöneticilere ait verilerin çetelesi elle yapılmış ve tablolaştırılmıştır. Tabloların frekans ve yüzdeleri hesap makinesiyle iki kere hesaplanmış ve hesaplamalarda tam sayılardan sonra bir basamak (ondabirler basamağı) esas alınmıştır. Yüzdelere bakılarak yorum yapılmıştır.

Süre ve Olanaklar

Araştırma ile ilgili kaynakların derlenmesine 1989 Nisan ayı başında başlanmıştır. öneri ve anketlerin hazırlanması için iki ay gerekmiştir. Anket uygulaması ise öğretmenlerin Haziran 1989 "yaz semineri" çalışmalarında yapılmıştır. Temmuz, Ağustos ve Eylül

aylarında bulgular tablolastırılmış ve Ekim, Kasım aylarında tez raporunun yazımı tamamlanmıştır. Aralık 1989'da son şekli daktilo edilen araştırma için gerekli harcamalar araştırmacı tarafından yapılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, ilkokullarda eğitici kol çalışmalarında karşılaşılan sorunları belirlemek ve bu çalışmaların verimini artırıcı öneriler getirebilmek amacıyla, öğretmen ve yöneticilerden anket yoluyla toplanan verilerin ortaya koyduğu bulgulara yer verilmiştir.

Bu bulguların sunulduğunda, araştırmanın genel amacı çerçevesinde, cevap aranan soruların ele alınış sırası izlenmiştir. Toplanan veriler aşağıda belirtilen sırada gruplanarak incelenmiştir.

- A. örnekleme giren öğretmen ve yöneticilere ait kişisel bilgiler.
- B. Eğitici kolların türleri ve sayısı.
- C. Amaçlarına ilişkin bulgular.
- D. İçeriğine ilişkin bulgular.
- E. öğretim süreçlerine ilişkin bulgular.
- F. Boş zamanları değerlendirmeye ilişkin bulgular.
- G. Eğitici kol rehberliğine ilişkin bulgular.
- H. Değerlendirmeye ilişkin bulgular.
- I. önerilere ilişkin bulgular.

A.ÖRNEKLEME GİREN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE AIT KİŞİSEL BİLGİLER

Bu kısımda, yönetici ve öğretmenlerin, cinsiyet ve öğrenim durumları, meslekteki kıdemleri, öğretmenlerin okuttukları sınıf ve ilgili yöneticinin görev dağılımına ilişkin bulgular tablolarda yer almaktadır.

Öğretmen ve yöneticilerin cinsiyet durumuna göre dağılımı tablo 2'de verilmiştir.

TABLO 2

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN CİNSİYET DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Cinsiyet	Kadın		Erkek		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Elemanlar						
Öğretmen	116	77.3	34	22.7	150	100.0
Yönetici	-	-	12	100.0	12	100.0
Toplam	116	71.6	46	28.4	162	100.0

Tablo 2'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin %77.3'ü kadın %22.7'si erkek, yöneticilerin ise tamamı erkektir. İlköğretimde yarım gün öğretmenlik görevi kadınlara cazip geldiği için yöneticilik görevi üstlenmede istekli olmadıkları düşünülebilir.

Kişisel özelliklerin bir başka boyutu olan öğretmen ve yöneticilerin öğrenim durumları incelenmiş ve elde edilen bulgular tablo 3'te verilmiştir.

TABLO 3

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Mezun old. okul	İlköğr. okulu		Eğ.Yük.Ok. (2 yıllık Eğ.Ens.)		A.Ü. AÖF Eğ.ön Lis.Prg.		Başka		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Elemanlar										
öğretmen	18	12.0	22	14.7	104	69.3	6	4.0	150	100.0
Yönetici	-	-	1	8.3	9	75.0	2	16.7	12	100.0
Toplam	18	11.1	23	14.2	113	69.8	8	4.9	162	100.0

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 12'si ilköğretmen okulu mezunu, % 14.7'si Eğitim Yüksek Okulu ya da 2 yıllık Eğitim Enstitüsü mezunu ve % 69.3'nün Eğitim ön Lisans Programı'nı tamamladıkları görülmektedir. Yöneticilerin ise tamamı yüksek okul mezunudur.

öğretmen ve yöneticilerin meslekî kıdemlerine göre dağılımı Tablo 4'te verilmiştir.

TABLO 4

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN MESLEKİ KIDEM KATEGORİLERİNE
GÖRE DAĞILIMI

Kıdem Grubu	1-5 Yıl Arası		6-10 Yıl Arası		11-15 Yıl Arası		16-20 Yıl Arası		21-25 Yıl Arası		25 Yıldan Fazla		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmen	6	4.0	8	5.3	33	22.0	51	34.0	40	26.7	12	8.0	150	100.0
Yönetici	-	-	-	-	-	-	2	16.7	6	50.0	4	33.3	12	100.0
Toplam	6	3.7	8	4.9	33	20.4	53	32.7	46	28.4	16	9.9	162	100.0

Tablo 4'te öğretmenlerin % 9.3'ü 10 yıldan az meslekî kıdeme sahipken, % 60.7'si 16-25 yıl, % 8'i ise 25 yıldan fazla meslek kıdemine sahiptir. Yöneticilerin tamamının 15 yıldan fazla meslekî kıdeme sahip oldukları görülmektedir. 25 yıldan fazla kıdemi olan öğretmenlerin genelde emekliye ayrıldıkları gözlenirken, aynı kıdem grubundaki yöneticilerin % 33.3'nün göreve devam etmeleri, yöneticiliğin cazip gelmesinden ve bazı avantajlarından kaynaklandığı söylenebilir.

Öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerinde buldukları sınıflara göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

TABLO 5

ÖĞRETMENLERİN OKUTTUKLARI SINIFLARA GÖRE DAĞILIMI

1.Sınıfı okutan		2.Sınıfı okutan		3.Sınıfı okutan		4.Sınıfı okutan		5.Sınıfı okutan		Diğerleri		Toplam	
S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
27	18.0	21	14.0	27	18.0	32	21.3	36	24.0	7	4.7	150	100.0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 50'si ilkokul birinci devreyi (1., 2. ve 3. sınıf), % 45.3'ü ilkokul ikinci devreyi (4. ve 5. sınıfı) okutmaktadır. Diğer sınıf öğretmenleri (Ana sınıfı 1, Alt özel sınıf 1, Laboratuvar öğretmeni 1) ve sınıfı olmayan (2) öğretmenler % 4.7 kadar olduğu tablo 5'te görülmektedir.

Eğitici kol çalışmalarından sorumlu yöneticilerin görev dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

TABLO 6

EKÇ'DAN SORUMLU YÖNETİCİLERİN GÖREV DAĞILIMI

Müdür		Müdür Yard.		Toplam	
S	%	S	%	S	%
7	58.3	5	41.7	12	100.0

EKÇ'nı okul müdürlerinin % 58.3'ü kendisi yürütürken, % 41.7'sinin yetki ve sorumluluğu bir müdür yardımcısına verdiği görülmektedir.

B-EGİTİCİ KOLLARIN SAYISI VE TÜRLERİ

Okullarda kurulan eğitici kolların sayısı Tablo 7'de, eğitici kol türleri ise Tablo 8'de gösterilmiştir.

TABLO 7

KURULAN EGİTİCİ KOLLARIN OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

Sıra No	Okulun Adı	Kurulan Kol Sayısı
1	İsmet İnönü ilkokulu	15
2	Cebesoy ilkokulu	10
3	Mimar Kemal ilkokulu	15
4	Semiha Yücel Akdeğirmen ilkokulu	11
5	Yeşilevler ilkokulu	15
6	Ahmet Sapmaz ilkokulu	10
7	Seyhan ilkokulu	12
8	Vakıflar Bankası ilkokulu	12
9	Barbaros ilkokulu	13
10	Hürriyet ilkokulu	13
11	Anadolu ilkokulu	11
12	Albay İ.Karaoğlanoğlu ilkokulu	13

Tablo 7'de görüldüğü gibi okullarda kurulan eğitici kolların sayıları 10 ile 15 arasındadır. Bu durum eğitici kolların "nasıl kurulacağı" esasına

uygunluk göstermektedir. Ancak her okulun bunu yorumlaması farklılık göstereceğinden, kurulan eğitici kol sayılarının okullara göre farklı olmasının normal olduğu söylenebilir.

Eğitici kolların türlerini gösteren tablo 8'e bakıldığında; Kızılay, Temizlik-Düzen ve Sağlık, Kooperatif, Okul ve Ders Araçlarını Koruma kollarının okulların hepsinde kurulduğu görülmektedir. Gazete-Yayın-Haberleşme, Kütüphane-Kitaplık, Spor (oyun yuvası) ve Trafik Kolları okulların % 75'inden fazlasında bulunmaktadır. Kültür-Edebiyat, Sivil Suvunma ve Vakıf Kollarının sadece birer okulda (% 8.3) kurulmuştur. Faaliyet programları birbirine yakın içerikte olan bazı eğitici kolların birleştirilerek kurulduğu tablodan anlaşılmaktadır. Örneğin, Yayın Kolu Haberleşme Kolu ile; Hava Gözlem Kolu, Gezi ve İnceleme Kolu ile; Bahçe İşleri Kolu, Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu ile birleştirilmiştir.

İlgili yönetmelikte yer almamasına rağmen, bir okulda "Disiplin Kolu"nun kurulması ise dikkat çekicidir.

C- AMAÇLARA İLİŞKİN BULGULAR

Anketin amaçlar bölümünde EKÇ'nin "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği"nde yer alan amaçları gözden geçirilerek 13 soru cümlesi halinde listeleştirilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerden bu amaçların gerçekleşme durumunu "Evet", "Kısmen", "Hayır" seçeneklerinden birini işaretleyerek

TABLO 8

OKULLARDA KURULAN EĞİTİCİ KOL TÜRLERİ

Sıra No	Eğitici Kolun Adı	Kaç Okl. Kurulduğu	%
1	Kızılay Kolu	12	100.0
2	Temzilik-Düzen ve Sağlık Kolu	12	100.0
3	Kooperatif Kolu	12	100.0
4	Okul ve Ders Araçlarını Koruma Kolu	12	100.0
5	Gazete-Yayın-Haberleşme Kolu	11	91.7
6	Kütüphane-Kitaplık Kolu	10	83.3
7	Spor Kolu	10	83.3
8	Trafik Kolu	9	75.0
9	Okulu Güzelleştirme Kolu	8	66.7
10	Gezi-Gözlem-İnceleme Kolu	7	58.3
11	Folklör Kolu	6	50.0
12	Resim-Müzik-Gösteri Kolu	6	50.0
13	Yeşilay Kolu	5	41.7
14	Bahçe-Orman-Ağaçlandırma Kolu	4	33.3
15	Yangın ve Diğer Tehlikelerden Koruma Kolu	4	33.3
16	Turizm Kolu	4	33.3
17	Sosyal Yardımlaşma-Dayanışma Kolu	4	33.3
18	İzcilik Kolu	3	25.0
19	Temsil-Müsamere Kolu	3	25.0
20	Gıda-Beslenme Kolu	2	16.7
21	Görgü-Toplum Kurallarına Uyma Kolu	2	16.7
22	Kültür-Edebiyat Kolu	1	8.3
23	Sivil Savunma Kolu	1	8.3
24	Vakıf Kolu	1	8.3
25	Disiplin Kolu	1	8.3

belirtmeleri istenmiştir. Anketle elde edilen bulgular tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 9'da, öğrencilerin kendini anlama, yeteneklerini geliştirme ve toplum yararına kullanabilme EKÇ'nin etkili olup-olmadığına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri verilmiştir.

TABLO 9

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
KENDİNİ ANLAMA, YETENEKLERİNİ GELİŞTİRME VE TOPLUM
YARARINA KULLANABİLMEDE EKÇ'NİN ETKİLİLİK DURUMU

Secenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	45	30.0	93	62.0	12	8.0	150	100.0
Yöneticiler	5	41.7	7	58.3	-	-	12	100.0
Toplam	50	30.9	100	61.7	12	7.4	162	100.0

Tablo 9'da, öğretmenlerin % 30'u, yöneticilerin % 41.7'si bu amaçın gerçekleştiğini, öğretmenlerin % 62'si, yöneticilerin ise % 58.3'ü "kısmen" gerçekleştiğini belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 8'inin bu amaçın gerçekleşmediğini belirttikleri görülmektedir.

Bu amacın gerçekleşmesi konusunda, öğretmenlerin yarısından fazlası, yöneticilerin tamamı gerçekleştiği ya da "kısmen" gerçekleştiği yönünde bir görüş belirtmişlerdir.

EKÇ'nin öğrencilerin planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazanmalarında etkili olup-olmadığına ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

TABLO 10

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN PLANLI VE PROGRAMLI ÇALIŞMA ALIŞKANLIĞI KAZANMALARINA EKÇ'NİN ETKİLİLİK DURUMU

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	39	26.0	75	50.0	36	24.0	150	100.0
Yöneticiler	3	25.0	6	50.0	3	25.0	12	100.0
Toplam	42	25.9	81	50.0	39	24.1	162	100.0

Tablo 10'da görüldüğü gibi; öğretmenlerin % 26'sı, yöneticilerin % 25'i EKÇ'nin öğrencilerin planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazanmalarında etkili olduğu; her iki gurubun yarısı (% 50'si) "Kısmen"

etkili olduğu; öğretmenlerin % 24'ü ve yöneticilerin % 25'i ise etkili olmadığı görüşündedirler.

öğretmenlerin % 74'ünün ve yöneticilerin % 75'inin "Kısmen" etkili olduğu ya da etkili olmadığı görüşünde birleşmeleri konunun üzerinde durulmasını gerektirmektedir.

"öğrencilerin bireysel girişimde bulunma ve bunu başarı ile sürdürme alışkanlığı kazanmalarında EKÇ etkili oluyor mu?" sorusuna ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşleri Tablo 11'de verilmiştir.

TABLO 11

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
BİREYSEL GİRİŞİMDE BULUNMA VE BUNU BAŞARI İLE
SÜRDÜREBİLME ALIŞKANLIĞI KAZANMALARINA EKÇ'NİN
ETKİSİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
öğretmenler	54	36.0	63	42.0	33	22.0	150	100.0
Yöneticiler	5	41.7	7	58.3	-	-	12	100.0
Toplam	59	36.4	70	43.2	33	20.4	162	100.0

Tabloda görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 78'i, yöneticilerin tamamı kazandırabiliyor ya da "kısmen"

kazandırıyor görüşünde birleşmektedirler. öğretmenlerin % 22'si öğrencilerin bireysel girişimde bulunma ve bunu başarı ile sürdürebilme alışkanlığı kazanmalarında EKÇ'nin etkili olmadığını belirtmişlerdir.

öğretmen ve yöneticilerin yansıttığı bulgular EKÇ'nin bu amacına ulaşıldığı yönündedir. Ancak öğretmen görüşleri arasında ortaya çıkan farklılık bu amaçla ulaşılmasında daha çok çaba harcamanın gereğini ortaya koymaktadır.

öğretmen ve yöneticilerin EKÇ'na katılan öğrencilerin üstlendiği görevi yerine getirmede istekle çalışma durumlarına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

TABLO 12

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NA KATILAN
ÖĞRENCİLERİN ALDIĞI GÖREVI YERİNE GETİRMEDE ÇALIŞMA
DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	80	53.3	64	42.7	6	4.0	150	100.0
Yöneticiler	8	66.7	4	33.3	-	-	12	100.0
Toplam	88	54.3	68	42.0	6	3.7	162	100.0

Tablo 12’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 53.3’ü, yöneticilerin % 66.7’si bu amaçın gerçekleştiğini belirtmektedirler. "Kısmen" gerçekleştiğini belirtenler, öğretmenlerin % 42.7’sini, yöneticilerin % 33.3’ünü oluşturmaktadır.

EKÇ’na katılan öğrenciler, aldığı görevi yerine getirmede istekle çalışmaktadırlar.

EKÇ’nın, öğrencilerde başkalarını istek ve dikkatle dinleme alışkanlığı, geliştirip-geliştirmediği öğretmen ve yöneticilere sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

TABLO 13

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ’NİN
ÖĞRENCİLERDE BAŞKALARINI İSTEK VE DİKKATLE DİNLEME
ALİŞKANLIĞI GELİŞTİRME DURUMU

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Cevap Vermeyen		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Elemanlar										
Öğretmenler	39	26.0	81	54.0	29	19.3	1	0.7	150	100.0
Yöneticiler	4	33.3	6	50.0	2	16.7	-	-	12	100.0
Toplam	43	26.6	87	53.7	31	19.1	1	0.6	162	100.0

Tabloda; öğretmenlerin % 26’sı bu amaçın

gerçekleştirdiğini belirtmektedir. Yöneticilerin ise % 33.3'ü aynı düşüncededir. Öğretmenlerin % 54'ü, yöneticilerin % 50'si "kısmen" gerçekleştiğini ve öğretmenlerin % 19.3'ünün, yöneticilerin % 16.7'sinin ise gerçekleşmediğini belirtmeleri düşündürücüdür.

Bu bulgular, EKÇ'nin bu amacının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

EKÇ'na katılan öğrencilerin görüşlerinin anlatabilme durumlarına ilişkin öğretmen ve yöneticilerin değerlendirmeleri Tablo 14'te verilmiştir.

TABLO 14

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE EKÇ'NA KATILAN
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNİ ANLATIBILME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	27	18.0	77	51.3	46	30.7	150	100.0
Yöneticiler	-	-	8	66.7	4	33.3	12	100.0
Toplam	27	16.7	85	52.5	50	30.8	162	100.0

Tablo 14'te görüldüğü gibi; öğretmenlerin ancak % 18'i bu amacın gerçekleştiğini belirtmelerine karşın, öğretmenlerin %30.7'si, yöneticilerin % 33.3'ü

gerçekleşmediği görüşündedirler. Öğretmenlerin % 51.3'nün, yöneticilerin % 66.7'sinin ise, "kısmen" gerçekleşebildiğini belirttikleri görülmektedir.

Yöneticilerin tamamının ve öğretmenlerin % 82'sinin, bu çalışmalara katılan öğrencilerin kendi görüşlerini başkalarını "kısmen" anlatabildikleri ya da hiç anlatamadıklarını belirtmeleri, eğitici kol etkinliklerinin düzenlenmesinde gereken özenin gösterilmediği ve yeterli rehberleğin yapılmadığını ortaya koymaktadır.

Öğretmen ve yöneticilerin, öğrencilerin kendilerine ve başkalarına karşı güven duygusu kazanmalarında EKÇ'nin etkisine ilişkin görüşleri Tablo 15'te verilmiştir.

TABLO 15

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
KENDİNE VE BAŞKALARINA GÜVENME DUYGUSUNU GELİŞTİRMEYE
EKÇ'NİN ETKİSİ

Seçenekler Elemenlar	Evet		Kısmen		Hayır		Cevap Vermeyen		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	69	46.0	74	49.3	6	4.0	1	0.7	150	100.0
Yöneticiler	6	50.0	5	41.7	1	8.3	-	-	12	100.0
Toplam	75	46.3	79	48.8	7	4.3	1	0.6	162	100.0

Tablo 15'te; öğretmenlerin % 46'sı etkili olduğu, % 49.3'ü "kısmen" etkili olduğu görüşündedir. Etkili olmadığını belirten öğretmenler, ise yalnızca % 4'tür. Yöneticilerin ise % 50'sinin etkili olduğu % 41.7'sinin "kısmen" etkili olduğu görüşüne karşın, % 8.3'ü etkili olmadığını düşünmektedirler.

öğretmen ve yöneticilerin, EKÇ'nin öğrencilerin kendilerine ve başkalarına güvenme duygusunu geliştirmede etkili olduğu görüşünde birleştikleri görülmektedir.

öğrencilerin insanlararası ilişkilerde farklı görüş ve anlayışlara karşı hoşgörülü olmalarına, EKÇ'nin katkısına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri Tablo 16'da yansıtılmıştır.

TABLO 16

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NA KATILAN
ÖĞRENCİLERİN FARKLI GÖRÜŞ, ANLAYIŞ VE ÇALIŞMALARI
HOŞGÖRÜ İLE KARŞILAMA DURUMU

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Cevap vermeyen		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	32	21.3	102	68.0	15	10.0	1	0.7	150	100.0
Yöneticiler	4	33.3	6	50.0	2	16.7	-	-	12	100.0
Toplam	36	22.2	108	66.7	17	10.5	1	0.6	162	100.0

Tablo incelendiğinde, öğretmenlerin % 21.3'ü, yöneticilerin % 33.3'ü öğrencilerin EKÇ'da farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşıladıklarını belirtirken, öğretmenlerin % 68'i, yöneticilerin % 50'si "kısmen" hoşgörü ile karşıladıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin % 10'u ve yöneticilerin % 16.7'si ise, olumsuz görüş belirttiği görülmektedir.

Öğretmenlerin çoğunluğunun ve yöneticilerin yarısının, öğrencilerin EKÇ'da "kısmen" hoşgörülü olduğunu belirtmeleri bu amacın gerçekleşmesinde ümit verici bir bulgu olmadığını ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin yeni durum ve ortamlara uyum sağlamasında EKÇ'nin etkili olup-olmadığına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri Tablo 17'de verilmiştir.

TABLO 17

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN YENİ DURUM VE ORTAMLARA UYUM SAĞLAMASINDA EKÇ'NİN ETKİNLİĞİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	36	24.0	81	54.0	33	22.0	150	100.0
Yöneticiler	6	50.0	5	41.7	1	8.3	12	100.0
Toplam	42	25.9	86	53.1	34	21.0	162	100.0

Tablo 17 incelendiğinde; öğretmenlerin % 24'ünün ve yöneticilerin % 50'sinin, öğrencilerin yeni durum ve ortamlara uyum sağlamada EKÇ'nin etkili olduğu görüşleri ile öğretmenlerin % 22'sinin ve yöneticilerin % 8.3'nün etkili olmadığı görüşleri arasındaki fark dikkat çekicidir. "Kısmen" etkili olduğu görüşünde olan öğretmenler % 54, yöneticiler ise % 41.7'dir.

öğrencilerin sosyal ilişkilerinde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabilmelerine, EKÇ'nin katkısına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri Tablo 18'de verilmiştir.

TABLO 18

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN SOSYAL İLİŞKİLERİNİ GELİŞTİRMEDE EKÇ'NİN ETKİLİ OLMA DURUMU

Seçenekler Elemenlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	58	38.7	74	49.3	18	12.0	150	100.0
Yöneticiler	4	33.3	5	41.7	3	25.0	12	100.0
Toplam	62	38.3	79	48.8	21	12.9	162	100.0

öğretmen ve yöneticiler birbirine yakın (% 38.7; % 33.3) olarak EKÇ'nin öğrencilerin sosyal ilişkilerini geliştirmede etkili olduğunu belirtirken,

öğretmenlerin % 49.3'ü, yöneticilerin % 41.7'si "kısmen" etkili olduğu görüşünü belirtmeleri Tablo 18'de görülmektedir. Öğretmenlerin % 12'si ve yöneticilerin % 25'i etkili olmadığını belirtmektedirler.

öğretmen ve yöneticilere, öğrencilerin grup görüşüne saygılı olma davranışlarını EKÇ ile geliştirip-geliştirmedikleri sorulmuş alınan yanıtlar Tablo 19'da verilmiştir.

TABLO 19

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN GRUP
GÖRÜŞÜNE SAYGILI OLMA DAVRANIŞI
GELİŞTİRMELERİNE EKÇ'NİN ETKİSİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	53	35.3	84	56.0	13	8.7	150	100.0
Yöneticiler	6	50.0	5	41.7	1	8.3	12	100.0
Toplam	59	36.4	89	54.9	14	8.7	162	100.0

Tablo 19'da görüldüğü gibi, öğrencilerin grup görüşüne saygılı olma davranışları geliştirmede EKÇ'nin etkili olduğunu, öğretmenlerin % 35.3'ü belirtirken yöneticilerin yarısı aynı görüşü belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 56'sı, yöneticilerin % 41.7'si "kısmen" etkili olduğu görüşündedirler.

Elde edilen bu veriler, bu amacın gerçekleşmesine daha fazla önem verme gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 20'de ise EKÇ'nin öğrencilerde gruba karşı sorumluluk duygusu geliştirip-geliştirmediğine ilişkin görüşlerin dağılımı verilmiştir.

TABLO 20

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN
ÖĞRENCİLERDE GRUBA KARŞI SORUMLULUK DUYGUSU
GELİŞTİRMEYE ETKİSİ

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Elemanlar								
Öğretmenler	58	38.7	81	54.0	11	7.3	150	100.0
Yöneticiler	7	58.3	5	41.7	-	-	12	100.0
Toplam	65	40.1	86	53.1	11	6.8	162	100.0

Tabloya göre, öğrencilerde gruba karşı sorumluluk duygusu geliştirmede EKÇ etkili oluyor ya da "kısmen" etkili oluyor, yönündeki görüşler yoğunluk kazanmaktadır. Ancak bu amacın gerçekleşmesinde daha duyarlı rehberlik yapılmasının gereği görülmektedir.

Öğrencilerin çevresindeki sorunları görebilme ve çözüm önerileri için projeler geliştirip

uygulayabilmelerine EKÇ'nin katkıda bulunup-bulunmamasına ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşleri Tablo 21'de verilmiştir.

TABLO 21

**ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
ÇEVRESİNDEKİ SORUNLARI GÖRME VE ÇÖZÜMÜ İÇİN PROJELER
GELİŞTİREREK UYGULAYABİLME DAVRANIŞLARI KAZANMALARINA
EKÇ'NİN KATKISI**

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Elemanlar								
Öğretmenler	10	6.7	58	38.7	82	54.6	150	100.0
Yöneticiler	4	33.3	3	25.0	5	41.7	12	100.0
Toplam	14	8.6	61	37.7	87	53.7	162	100.0

Tabloda görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 6.7'si bu amacın gerçekleştiğini belirtirken, büyük bir farklılıkla yöneticilerin % 33.3'ü aynı düşüncededir. Öğretmenlerin üçte birinden fazlası (% 38.7) ve yöneticilerin dörtte biri (% 25) bu amacın "kısmen" gerçekleşebildiği görüşündedirler. Öğretmenlerin yarısından fazlası (% 54.6), yöneticilerin ise % 41.7'si, EKÇ'nin bu amacın gerçekleşmesine katkıda bulunmadığını belirtmektedirler.

Bu durum, EKÇ'nin temel amaçlarından biri olan

ve EKÇ'da önemle üzerinde durulması gereken, çevresindeki sorunları görebilme, çözümü için projeler geliştirerek (tasarımlarda bulunarak) kendi problemlerini çözebilme yeteneğini geliştirme amacının gerçekleşmesinde başarıya ulaşamadığı konusunda bir problemin varlığını ortaya koymaktadır.

Amaçlara ilişkin bulguların bütününe bakılarak bir değerlendirme yapıldığında, EKÇ'nin mevcut durumuyla öğrencilerin, aldığı görevi yerine getirmede istekle çalışmalarında, kendine ve başkalarına güvenme duygusunu geliştirmede, yeni durum ve ortamlara uyum sağlamada, sosyal ilişkilerini geliştirmede, gruba karşı sorumluluk duygusunu ve grup görüşüne saygılı olma davranışlarını geliştirmede etkili olduğu ya da "kısmen" etkili olduğu, kendini anlama, yeteneklerini geliştirme ve toplum yararına kullanabilmede, başkalarını istek ve dikkâtle dinleme alışkanlığı geliştirmede, farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılamada, planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazanmalarında, bireysel girişimde bulunma ve bunu başarı ile sürdürebilme alışkanlığı kazanmalarında "kısmen" etkili olduğu, kendi görüşlerini başkalarına anlatabilmede, çevresindeki sorunları görebilme ve çözümü için projeler geliştirerek uygulayabilme davranışları kazanmalarına katkıda bulunamadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda amaçlara yeterince ulaşamadığı söylenebilir.

D- İÇERİĞE İLİŞKİN BULGULAR

Ankette öğretmen ve yöneticilere EKÇ'nin içeriğine ilişkin sorular sorularak görüşleri alınmış ve dağılımları tablolarda gösterilmiştir.

öğretmen ve yöneticilerin, eğitici kollarin okul ve öğrenci yaşayışı ile ilgili etkinlikler içerip-içermediğine ilişkin görüşleri Tablo 22'de verilmiştir.

TABLO 22

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EĞİTİCİ KOLLARIN OKUL VE
ÖĞRENCİ YAŞAYIŞI İLE İLGİLİ ETKİNLİKLERİ
İÇERME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	91	60.7	51	34.0	8	5.3	150	100.0
Yöneticiler	8	66.7	4	33.3	-	-	12	100.0
Toplam	99	61.1	55	34.0	8	4.9	162	100.0

Tablo 22'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 60.7'si, yöneticilerin % 66.7'si eğitici kollarin okul ve öğrenci yaşayışı ile ilgili etkinlikleri içerdiğini belirtmektedirler. Yöneticilerden olumsuz görüş belirten olmaması yanında, öğretmenlerin çok azı (% 5.3) içermediği görüşündedir. Her iki grubun üçte biri (% 34; % 33.3) ise "kısmen" içerdiği görüşünde birleşmektedirler.

öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğunun, "evet" içeriyor ya da "kısmen" içeriyor seçeneğinde yığılması,

eğitici kollarin okul ve öğrenci yaşayışı ile ilgili etkinlikleri içerdiği şeklinde yorumlanabilir.

EKÇ'nin içerik bakımından çeşitli derslerin konuları ile yakından ilgili olup-olmamasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri Tablo 23'te görülmektedir.

TABLO 23

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN DERS KONULARI İLE İLGİSİ

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Elemanlar								
Öğretmenler	103	68.7	32	21.3	15	10.0	150	100.0
Yöneticiler	8	66.7	3	25.0	1	8.3	12	100.0
Toplam	111	68.5	35	21.6	16	9.9	162	100.0

Tablo 23'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 68.7'si, yöneticilerin % 66.7'si yakından ilgili olduğunu; yöneticilerin % 25'i, öğretmenlerin % 21.3'ü "kısmen" ilgili olduğunu belirtmektedirler. öğretmenlerin % 10'u, yöneticilerin % 8.3'ü ise ilgili olmadığı görüşündedirler.

Bu durumda; eğitici kollarin içerik bakımından çeşitli derslerin konuları ile yakından ilgili olduğu doğrulanmaktadır.

EKÇ'nin mevcut durumuyla ders konularının işlenişinde öğrencilere yararlı olacak yenilikler getirip-getirmeme durumuna ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri Tablo 24'te verilmiştir.

TABLO 24

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ DERS KONULARININ
İŞLENİŞİNDE ÖĞRENCİLERE YARARLI OLACAK YENİLİKLER
GETİRME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	42	28.0	73	48.7	35	23.3	150	100.0
Yöneticiler	3	25.0	6	50.0	3	25.0	12	100.0
Toplam	45	27.8	79	48.8	38	23.4	162	100.0

Tablodaki dağılıma göre, yönetici ve öğretmenlerin yarı ve yarıya yakınının (% 50; % 48.7) "kısmen" yararlı olacak yenilikler getirebildiğini belirtmeleri, dörtte bir dolayında "evet" ve yine dörtte bir dolayında "hayır" görüşlerinin dengeli dağılımı, EKÇ'nin düzenlenmesinde diğer ders konularının pek dikkate alınmadığını ortaya koymaktadır.

EKÇ'nin öğrencilerin, ilgi, ihtiyaç, davranış ve çalışma yöntemlerini etkileyecek bir içeriğe sahip olup-olmama durumuna ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 25'te verilmiştir.

TABLO 25

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN
ÖĞRENCİLERİ ETKİLEME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	37	24.7	76	50.7	37	24.7	150	100.0
Yöneticiler	4	33.3	5	41.7	3	25.0	12	100.0
Toplam	41	25.3	81	50.0	40	24.7	162	100.0

Tablo 25'te öğretmenlerin dörtte biri (% 24.7) ve yöneticilerin üçte biri (% 33.3) "evet" görüşünde olmalarına karşın her iki grubun da dörtte biri (% 24.7; % 25) olumsuz görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yarısı (% 50.7) ve yöneticilerin % 41.7'si "kısmen" görüşünde oldukları görülmektedir.

Bu durumda, EKÇ içerik bakımından, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, davranış ve çalışma yöntemlerini etkilemesi normal bir düzeyde görülmektedir. Ancak öğrencilerin yaşama daha etkin bir şekilde katılarak kişilik özelliklerini geliştirecek etkinlikler şeklinde düzenlenmesine ihtiyaç vardır.

EKÇ'nin, yazılı kaynak, araç ve gereç kullanmayı gerektirip-gerektirmemesine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 26'da verilmiştir.

TABLO 26

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN KAYNAK,
ARAÇ VE GEREÇ KULLANMAYI GEREKTİRME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	109	72.7	24	16.0	17	11.3	150	100.0
Yöneticiler	8	66.7	3	25.0	1	8.3	12	100.0
Toplam	117	72.2	27	16.7	18	11.1	162	100.0

Tablo 26'ya bakıldığında, öğretmenlerin % 72.7'si yöneticilerin % 66.7'si EKÇ'da yazılı kaynak, araç ve gereç kullanmanın gerekli olduğunu belirtmektedirler. Öğretmen ve yöneticilerin onda biri (% 11.3; % 8.3) bunun tersi bir görüştedirler.

Eğitici kolların etkinliklerinde, yazılı kaynak, araç ve gereç kullanmayı gerektiren bir içeriğe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

EKÇ'nin öğrencilerin yetişmelerine, sosyal yönden gelişmelerine ve öğrenmelerine katkıda bulunacak faaliyetleri içerip-içermediğine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 27'de gösterilmiştir.

TABLO 27

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN
ÖĞRENCİLERİN YETİŞMELERİNE KATKISI

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	66	44.0	72	48.0	12	8.0	150	100.0
Yöneticiler	7	58.3	5	41.7	-	-	12	100.0
Toplam	73	45.1	77	47.5	12	7.4	162	100.0

Tablo 27 incelendiğinde, öğretmenlerin % 44'ü, yöneticilerin % 58.3'ü eğitici kolların içeriğini bu yönüyle yeterli bulmaktadırlar. Öğretmenlerin % 48'i ve yöneticilerin % 41.7'si ise "kısmen" yeterli olduğu görülmektedir.

İçeriğe ilişkin bulguların bütününe bakıldığında, eğitici kolların, okul ve öğrenci yaşamı ile ilgili etkinlikleri içerdiği, çeşitli derslerin konuları ile yakından ilgili olduğu, etkinliklerde yazılı kaynak, araç ve gereç kullanmayı gerektirdiği ve öğrencilerin yetişmelerine, sosyal yönden gelişmelerine ve öğrenmelerine katkıda bulunacak faaliyetler içerdiği anlaşılmaktadır. Ancak mevcut durumla, ders konularının işlenişinde öğrencilere yararlı olacak yenilikler getirmede ve öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, davranış ve çalışma yöntemlerini etkilemede sınırlı kaldığı ortaya çıkmaktadır.

E- ÖĞRETİM SÜREÇLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Eğitici kollarin öğretim süreçlerine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerinden elde edilen bulgular bu bölümde verilmiştir

Yöneticilere, eğitici kollara rehberlik edecek öğretmenlerin nasıl belirlendiği sorulmuş, elde edilen veriler tablo 28'de verilmiştir.

TABLO 28

**YÖNETİCİLERE GÖRE, EĞİTİCİ KOL REHBER ÖĞRETMENİNİ
BELİRLEME YÖNTEMİ**

Seçenekler	S	%
a) öğretmenler kurulu belirledi	8	66.7
b) Kendim görevlendirdim	1	8.3
c) Kısmen öğretmenler kurulu, kısmen kendim belirledim	3	25.0
Toplam	12	100.0

Tür ve sayıları öğretim yılı başında öğretmenler kurulunca belirlenen eğitici kollardan, hangisine hangi öğretmenin rehberlik edeceğinin, yine aynı kurulda belirlenmesi % 66.7'dir. Yönetici tarafından belirlenmesi % 8.3, "kısmen" öğretmenler kurulunda kısmende yöneticiler tarafından belirlenmesi ise % 25'tir.

öğretmenlere, rehberliğini üstlendiği eğitici kolun iç tüzük ve yıllık çalışma programının nasıl hazırlandığı sorusu yöneltilmiş alınan bilgiler tablo 29'da verilmiştir.

TABLO 29

ÖĞRETMENLERE GÖRE, EĞİTİCİ KOL İÇ TÜZÜK VE YILLIK ÇALIŞMA PROGRAMININ HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOL

Seçenekler	S	%
önceki yıldan kalma iç tüzük ve çalışma programından aldım	80	53.3
İlgili okul yöneticisi tarafından verildi	12	8.0
Kol üyesi öğrencilerle birlikte yeniden hazırlandı	58	38.7
Toplam	150	100.0

Tablo 29'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 53.3'ünün, eğitici kolun önceki yıldan kalma iç tüzük ve çalışma programını alarak, rehberliğini üstlendiği eğitici kolun iç tüzük ve çalışma programını yazdığı ortaya çıkmaktadır. İlgili okul yöneticisi tarafından hazır verilmesi ise (% 8) oldukça dikkat çekicidir. öğretmenlerin % 38.7'si kol üyesi öğrencilerle birlikte yeniden hazırladıklarını belirtmektedir.

Her öğretim yılı başında kol üyesi öğrencilerle birlikte yeniden hazırlanması gereken eğitici kol iç tüzük ve çalışma programının bu şekilde hazırlanmadığı görülmektedir.

Kurulan eğitici kolların ve çalışma alanlarının öğrencilere tanıtılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular tablo 30'da verilmiştir.

TABLO 30

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİCİ KOLLARI VE ÇALIŞMA ALANLARININ
ÖĞRENCİLERE TANITMA DURUMU

Seçenekler	S	%
Evet	50	33.3
Kısmen	54	36.0
Hayır	46	30.7
Toplam	150	100.0

Tablo 30'da, kurulan eğitici kolların ve çalışma alanlarının öğretmenlerin % 33.3'ü tanıtılabildiğini, % 36'sı "kısmen" tanıtılabildiğini ve % 30.7'si tanıtılamadığını belirtmektedir.

Bu durum, öğrencilerin ilgi duyarak çalışabilecekleri bir eğitici kolda görev almaları bakımından olumsuz bir durumdur.

Rehber öğretmenler kurulunun EKÇ'na yıl boyunca katkıda bulunabilmelerine ilişkin yönetici görüşlerinden elde edilen bulgular tablo 31'de verilmiştir.

TABLO 31

YÖNETİCİLERE GÖRE REHBER ÖĞRETMENLER KURULUNUN EKÇ'NA
KATKISI

Seçenekler	S	%
Evet	5	41.7
Kısmen	3	25.0
Hayır	4	33.3
Toplam	12	100.0

Tablo 31'de yöneticilerin, % 41.7'si rehber öğretmenler kurulunun EKÇ'na yıl boyunca katkıda bulduklarını, % 25'i "kısmen" katkıda bulduklarını, % 33.3'ü ise katkıda bulunmadıklarını belirtmektedirler.

Yöneticilerin eğitici kol başkanlar kurulu toplantılarına katılmalarına ilişkin veriler tablo 32'te gösterilmiştir.

Tablo 32'de, yöneticilerin çok azı (% 16.7) eğitici kol başkanlar kurulu toplantılarına katıldıklarını belirtirken, % 25'i "kısmen"

TABLO 32

YÖNETİCİLERİN EĞİTİCİ KOL BAŞKANLAR KURULU
TOPLANTILARINA KATILMA DURUMU

Seçenekler	S	%
Evet	2	16.7
Kısmen	3	25.0
Hayır	7	58.3
Toplam	12	100.0

katıldıklarını ve % 58.3 gibi bir çoğunluk ise katılmadıklarını belirtmiştir. Bu durumda eğitici kol başkanlar kurulunun genelde toplanamadığı ve işlevini yerine getiremediği söylenebilir.

öğretmenlerin eğitici kol rehberliğini isteyerek yürütüp yürütmediklerine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33'e göre; öğretmenlerin % 70'i bu görevi isteyerek, % 14'ü "kısmen" istekli, % 16'sı ise istemeyerek yürüttüklerini belirtirken, yöneticilere göre; öğretmenlerin ancak % 16.7'si bu görevi isteyerek, % 33.3'ü "kısmen" isteyerek, % 50'si ise istemeyerek yürütmektedirler.

Eğitici kol rehber öğretmenliği görevinin

isteyerek yürütülmesi konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinin büyük farklılık göstermesi dikkat çekicidir.

TABLO 33

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN REHBERLİĞİNİN
İSTEYEREK YÜRÜTÜLMESİ DURUMU

Seçenekler	Elemanlar	S	%
Evet	ö	105	70.0
	Y	2	16.7
Kısmen	ö	21	14.0
	Y	4	33.3
Hayır	ö	24	16.0
	Y	6	50.0
Toplam	ö	150	100.0
	Y	12	100.0

EKÇ'nin yıllık ünite ve günlük planlarda yer verilip-verilmediğine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin verdikleri bilgiler tablo 34'te gösterilmiştir.

TABLO 34

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NA
PLANLARDA YERVERME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	100	66.7	30	20.0	20	13.3	150	100.0
Yöneticiler	6	50.0	4	33.3	2	16.7	12	100.0
Toplam	106	65.4	34	21.0	22	13.6	162	100.0

Tabloda, öğretmenlerin % 66.7'si, yöneticilerin % 50'si EKÇ'na yıllık ünite ve günlük planlarda yer verildiğini, öğretmenlerin % 20'si, yöneticilerin % 33'ü "kısmen" yer verildiğini belirtmektedirler.

Öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğu EKÇ'na planlarda yer verildiğini belirtmelerine karşın, öğretmenlerin % 13.3'nün ve yöneticilerin % 16.7'sinin planlarda yer verilmediğini belirtmeleri dikkat çekicidir. Bu durum öğretmenlerin eğitici kol rehberliğine rağmen, ilkökul programında belirtilen derslerde bu çalışmalarını yapmadıklarını ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin, EKÇ'na derslerde yer verip-vermedikleri ve yer veriliyorsa hangi derslerde

yer verildiğine ilişkin verileri tablo 35 ve tablo 36'da gösterilmiştir.

TABLO 35

ÖĞRETMENLERİN EKÇ'NA DERS SAATLERİ İÇİNDE YERVERME DURUMU

Seçenekler	S	%
Evet	65	43.3
Kısmen	63	42.0
Hayır	22	14.7
Toplam	150	100.0

EKÇ'na, öğretmenlerin % 43.3'nün derslerde yer verdiği, % 42'sinin "kısmen" yer verdiği ve % 14.7'sinin yer vermediği tablo 35'de görülmektedir.

Bu bulgular, okulların kalabalık oluşu ve ikili öğretim nedeniyle öğrencilerin ders saatleri dışındaki zamanlarını, okul dışında ve öğretmenden ayrı geçirmesi, bir kısım öğrencilerin EKÇ'na hiç katılamadıklarını göstermektedir.

Tablo 36'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 38'i EKÇ'na ilkökul programında belirtilen "Hayat Bilgisi" ve "Sosyal Bilgiler" dersleri içinde; % 52.7'si diğer derslerde yer verdiklerini, % 9.3'ü ise yer vermediklerini belirtmektedirler.

EKÇ'na, "Matematik" ve "Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi" derslerinde yer verilmesi ilginçtir. Coğunluğun ise "Hayat Bilgisi" ve "Sosyal Bilgiler"'in dışındaki derslerde yer vermesi ya da hiç yer vermemesi dikkat çekici bir durumdur.

TABLO 36

ÖĞRETMENLERE GÖRE, EKÇ'NA YER VERİLEN DERSLERİN DAĞILIMI

Dersler	S	%
Türkçe	27	18.0
Matematik	2	1.3
Hayat Bilgisi	41	27.3
Sosyal Bil-Fen Bil	16	10.7
Beden Eğitimi	32	21.3
Müzik	4	2.7
Resim-İş	9	6.0
Din Kültürü ve Ahlâk Bil.	1	0.7
Hepsi	4	2.7
Yer Vermeyen	14	9.3
Toplam	150	100.0

öğretmenlerin, "öğrenciler okulda kurulan eğitici kollardan en çok hangilerinde görev almak istiyorlar?" sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler ve bulgular tablo 37'de gösterilmiştir.

TABLO 37

ÖĞRETMENLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN EN ÇOK GÖREV ALMAK İSTEDİKLERİ EĞİTİCİ KOLLARIN DAĞILIMI

Eğitici Kolumun Adı	S	%
Kitaplık Kolu	96	21.3
Kızılay Kolu	74	16.4
Temizlik Kolu	72	16.0
Spor Kolu	61	13.6
Müzik Kolu	17	3.8
Ders Araçları Kolu	16	3.6
Yayın Kolu	14	3.1
Gezi-İnceleme Kolu	12	2.7
Kooperatif Kolu	12	2.7
Temsil-Gösteri-Müsamere Kolu	10	2.2
Folklör Kolu	10	2.2
Trafik Kolu	6	1.3
Turizm Kolu	1	0.2
Sınıf Başkanlığı Kolu	13	2.9
Cevap Vermeyen	36	8.0
Toplam	450/3=150	100.0

Tablo 37'de görüldüğü gibi, öğrencilerin en çok görev almak istedikleri eğitici kollar sırayla;

Kitaplık (% 21.3), Kızılay (% 16.4), Temizlik (%16) ve Spor Koludur (13.6). En az görev almak istedikleri eğitici kollar ise Trafik (% 1.3) ve Turizm Koludur (% 0.2).

öğrencilerin yarısından fazlasının (% 53.7) günlük faaliyet gerektiren tablodaki ilk dört kolda görev almak istemeleri bu tür faaliyetlerde istekli oldukları gösteren olumlu bir bulgu olarak görülebilir. Tablo 8'de okullarda kurulduğu belirtilen bazı eğitici kollarda ise hiç görev almak istememeleri eğitici kol rehberliği ve faaliyetleri açısından düşündürücü bir durumdur.

öğretmenlerin rehberliğini yürüttüğü eğitici kolla ilgili olarak diğer sınıf öğretmenleriyle işbirliği yapıp yapamamalarına ilişkin veriler tablo 38'de gösterilmiştir.

TABLO 38

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'DA
ÖĞRETMENLERİN İŞBİRLİĞİ YAPMA DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	52	34.7	71	47.3	27	18.0	150	100.0
Yöneticiler	3	25.0	5	41.7	4	33.3	12	100.0
Toplam	55	34.0	76	46.9	31	19.1	162	100.0

Tabloda, öğretmenlerin % 34.7'si, yöneticilerin % 25'i EKÇ'da diğer sınıf öğretmenleriyle işbirliği yapıldığını, öğretmenlerin % 47.3'ü ve yöneticilerin % 41.7'si "kısmen" işbirliği yapıldığını, öğretmenlerin % 18'i, yöneticilerin % 33.3'ü ise işbirliği yapılmadığını belirtmektedirler.

Tabloda görüldüğü gibi, eğitici kol rehber öğretmenleri EKÇ'da diğer sınıf öğretmenleriyle yeterli bir işbirliği yapamadıkları ortaya çıkmaktadır.

EKÇ'da en çok hangi etkinliklere yer verildiğine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerinden elde edilen verilen tablo 39'ta yer almaktadır.

Tablo 39'da görüldüğü gibi, öğretmen ve yöneticilere göre, EKÇ'da en çok yer verilen etkinlikler sırayla şöyledir; Folklor (% 28; % 25), Yayın (% 23.3; % 25), Çeşitli yarışmalar (% 15.3; % 16.7) ve dördüncü sırada ise Spor (% 10.7; % 16.7) etkinlikleridir.

Okulda ve sınıflarda kitaplık durumu ve öğrencilerin kitaplıktan ilgili eğitici kol aracılığı ile yararlanmalarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 40 ve tablo 41'de yer almaktadır.

Tablo 40'ta görüldüğü gibi, öğretmenlerin tamamı, yöneticilerin % 91.7'si okulda ve sınıflarda kitaplık olduğunu belirtmektedirler.

TABLO 39
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'DA YER
VERİLEN ETKİNLİKLERİN DAĞILIMI

Elemanlar Seçenekler	Öğretmen		Yönetici		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Çeşitli Yarışmalar	23	15.3	2	16.7	25	15.4
Münazara	1	0.7	-	-	1	0.6
Yayın	35	23.3	3	25.0	38	23.5
Sergiler	1	0.7	-	-	1	0.6
Temsil	8	5.3	1	8.3	9	5.6
Müzik	15	10.0	-	-	15	9.2
Folklör	42	28.0	3	25.0	45	27.8
Spor	16	10.7	2	16.7	18	11.1
Hepsi	-	-	1	8.3	1	0.6
Cevap Vermeyen	9	6.0	-	-	9	5.6
Toplam	150	100.0	12	100.0	162	100.0

TABLO 40
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, OKUL VE SINIFLARDAKİ
KİTAPLIK DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	150	100.0	-	-	150	100.0
Yöneticiler	11	91.7	1	8.3	12	
Toplam	161	99.4	1	0.6	162	100.0

TABLO 41

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
KİTAPLIKTAN YARARLANMA DURUMU

Secenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
öğretmenler	90	60.0	49	32.7	11	7.3	150	100.0
Yöneticiler	5	41.7	6	50.0	1	8.3	12	100.0
Toplam	95	58.6	55	34.0	12	7.4	162	100.0

Tablo 41'de, öğretmenlerin % 60'ı, yöneticilerin % 41.7'si öğrencilerin kitaplıktan yararlanabildiklerini, öğretmenlerin % 32.7'si yöneticilerin % 50'si "kısmen" yararlandıklarını belirtmektedirler.

Okul ve sınıflardaki ecza dolabı durumu ve ecza dolabından ilgili eğitici kol aracılığı ile yararlanılabilmesine ilişkin veriler tablo 42 ve tablo 43'de gösterilmiştir.

TABLO 42

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, OKUL VE SINIFLARDAKİ ECZA DOLABI DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	148	98.7	2	1.3	150	100.0
Yöneticiler	12	100.0	-	-	12	100.0
Toplam	160	98.8	2	1.2	162	100.0

Tablo 42'de görüldüğü gibi, okulların hepsinde, sınıfların % 98.7'sinde ecza dolabının var olduğu anlaşılmaktadır.

TABLO 43

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN ECZA DOLABINDAN YARARLANMA DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Cevap vermeyen		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	112	74.7	34	22.7	2	1.3	2	1.3	150	100.0
Yöneticiler	9	75.0	3	25.0	-	-	-	-	12	100.0
Toplam	121	74.7	37	22.9	2	1.2	2	1.2	162	100.0

Okul ve sınıf ecza dolablarından ilgili eğitici kol aracılığı ile öğretmenlerin % 74.7'si, yöneticilerin % 75'i yararlanılabildiğini, öğretmenlerin % 22.7'si, yöneticilerin % 25'i "kısmen" yararlanılabildiğini tablo 43'te belirtmişlerdir.

Tablo 37'de, öğrencilerin en çok görev almak istedikleri ilk iki eğitici kolun Kitaplık ve Kızılay Kolları olması ve bu eğitici kolların iyi çalışması dikkat çekicidir.

Eğitici kol aracılığı ile gezi ve inceleme etkinliklerine yer verilmesine ilişkin öğretmen ve yöneticilerden elde edilen veriler tablo 44'te gösterilmiştir.

TABLO 44

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN GEZİYE GİTME DURUMU

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	27	18.0	24	16.0	99	66.0	150	100.0
Yöneticiler	3	25.0	4	33.3	5	41.7	12	100.0
Toplam	30	18.5	28	17.3	104	64.2	162	100.0

Tablo 44'te, öğretmenlerin % 18'i,

yöneticilerin % 25'i gezi ve incelemeye gidildiğini, öğretmenlerin % 16, yöneticilerin % 33'ü "kısmen" gidildiğini belirtmelerine karşın, öğretmenlerin % 16'sı, yöneticilerin % 41.7'si gezi ve inceleme etkinliklerinde bulunulmadığını belirtmektedirler. Bu durum EKÇ'da, okul dışı etkinliklere genelde yer verilmediği şeklinde yorumlanabilir.

Eğitici kollar aracılığı ile işlenmesi gerekli olan belirli gün ve haftaların okulda nasıl işlendiğine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 45'te yer almaktadır.

TABLO 45

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, BELİRLİ GÜN VE HAFTALARIN İŞLENMESİNDE İZLENEN YOL

Elemanlar	öğretmen		Yönetici		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Seçenekler						
Eğitici Kol, program hazırlayarak okul genelinde işleniyor	24	16.0	-	-	24	14.8
öğretmenler kurulunda görevlendirilen öğretmenler program hazırlayıp okul genelinde işliyor	75	50.0	7	58.3	82	50.6
Okul yönetimince hazırlanan programa göre işleniyor	7	4.7	2	16.7	9	5.6
Eğitici Kol rehber öğretmenin hazırladığı programa göre işleniyor	44	29.3	3	25.0	47	29.0
Toplam	150	100.0	12	100.0	162	100.0

Tablodan da anlaşılacağı gibi, belirli gün ve haftaların işlenmesine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri şu şekildedir:

.öğretmenlerin % 50'si, yöneticiler % 58.3'ü öğretmenler kurulunda görevlendirilen öğretmenlerin program hazırlayarak okul genelinde işlendiğini,

.öğretmenlerin % 29.3'ü, yöneticilerin % 25'i eğitici kol rehber öğretmenin hazırladığı programa göre işlendiğini,

.öğretmenlerin % 4.7'si, yöneticiler % 16.7'si okul yönetimince hazırlana programa göre işlenmekte olduğunu,

.Sadece öğretmenlerin % 16'sı eğitici kol program hazırlayarak okul genelinde işlendiğini belirtmektedirler.

Eğitici çalışmaların okul içinde ve okul dışında her türlü imkanlardan yararlanılarak eğitici kollar aracılığıyla yürütülmesi esasına uygun olarak belirli gün ve haftaların işlendiğini belirtenlerin oranı düşüktür. Bu durumda öğretmen ve yöneticiler, hazırladıkları programın uygulamasında öğrencilerden sadece bir araç olarak yararlandıkları söylenebilir.

Öğretim süreçlerine ilişkin bulgular bir bütün olarak özetlendiğinde: Kol rehberi öğretmenler genelde öğretmenler kurulunda belirlenmektedir. Eğitici kol rehberliğinin isteyerek yürütülmesi konusunda

yöneticilerin, öğretmenlerle aynı görüşü paylaşmadıkları, eğitici kollarin öğrencilere "kısmen" tanıtıldığı, EKÇ'na planlarda genelde yer verildiği ancak çoğunluğun ilkokul programında belirtilen derslerde bu çalışmalarını yapmadığı, bazı öğretmenlerin ise planlarda hiç yer vermedikleri, eğitici kolun iç tüzük ve çalışma programının öğrenci merkezli hazırlanmadığı, bu çalışmalarda sınıflar arası işbirliğinin yeterli düzeyde olmamasına rağmen en çok, yayın, folklor ve çeşitli yarışmalar gibi etkinliklere yer verildiği, öğrencilerin en çok görev almak istedikleri eğitici kollarin, en iyi çalıştığı gözlenen eğitici kollar olduğu, ilgili kol aracılığı ile gözlem ve inceleme gezilerine genelde yer verilmediği, belirli günler ve haftaların çoğunlukla eğitici kollar tarafından işlenmediği, yöneticiler ve rehber öğretmenler kurulu EKÇ'na yeterli düzeyde yardımcı olamadıkları anlaşılmaktadır.

F- BOŞ ZAMANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN BULGULAR

EKÇ'nın öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirecek bir şekilde düzenlenip-düzenlenmediği, çalışmalarda öğrencilerin boş zamanlarının dikkate alınıp-alınmadığı ve katılabilme durumları konularında öğretmen ve yöneticilere sorular yöneltilmiş ve elde edilen veriler bu kısımda gösterilmiştir.

EKÇ için belirlenen zamanın bütün kol üyesi öğrenciler için, aynı saate raslatılıp-raslatılmadığına ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşleri tablo 46'da verilmiştir.

TABLO 46

**ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ İÇİN KOL ÜYESİ
ÖĞRENCİLERİN HEPSİNİN KATILABİLECEĞİ BİR
ZAMANIN AYRILMASI DURUMU**

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	48	32.0	43	28.7	59	39.3	150	100.0
Yöneticiler	3	25.0	2	16.7	7	58.3	12	100.0
Toplam	51	31.5	45	27.8	66	40.7	162	100.0

Tablo 46'da, öğretmenlerin % 32'si, yöneticilerin % 25'i aynı saate raslatıldığını; öğretmenlerin % 28.7'si, yöneticilerin % 16.7'si "kısmen" raslatıldığını; öğretmenlerin % 39.3'ü ve yöneticilerin % 58.3'ü raslatılmadığını belirtmektedirler.

EKÇ için belirlenen zamanın, bütün kol üyesi öğrencilerin katılmalarını sağlayacak bir saate raslatılmadığı görülmektedir. Bu çalışmaların öğrencilerin boş zamanlarını kapsayacak bir şekilde düzenlenip düzenlenmediğine ilişkin görüşler ise tablo 47'de verilmiştir.

TABLO 47

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
BOŞ ZAMANLARINDA EKÇ'NA YER VERME DURUMU

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	36	24.0	43	28.7	71	47.3	150	100.0
Yöneticiler	2	16.7	4	33.3	6	50.0	12	100.0
Toplam	38	23.5	47	29.0	77	47.5	162	100.0

Tablo 47'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 24'ü, yöneticilerin % 16.7'sinin öğrencilerin boş zamanlarında EKÇ'na yer verildiğini belirtmesine karşın; "kısmen" ya da hiç yer verilmiyor diyen öğretmenlerin % 76, yöneticilerin ise % 83.3 ile çoğunluğu oluşturdukları görülmektedir.

Eğitici kolun ders dışındaki (müzik, spor, folklor, temsil vb. gibi) beceri ve masraf gerektiren çalışmalarına öğrencilerin istekle katılıp katılmamasına ilişkin görüşler tablo 48'de verilmiştir.

TABLO 48

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN BECERİ
VE MASRAFLAR GEREKTİREN EĞİTİCİ KOL ETKİNLİKLERİNE
KATILMA DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	30	20.0	68	45.3	52	34.7	150	100.0
Yöneticiler	2	16.7	4	33.3	6	50.0	12	100.0
Toplam	32	19.8	72	44.4	58	35.8	162	100.0

Tablo 48 incelendiğinde, öğretmenlerin % 20'si, yöneticilerin % 16.7'si katıldıklarını; öğretmenlerin % 34.7'si ve yöneticilerin % 50'si katılmadıklarını belirtmektedirler.

Tablo 46, 47 ve 48 birlikte değerlendirildiğinde EKÇ'nin öğrencilerin katılabileceği bir saate raslatılamadığı, boş zamanları kapsayacak bir şekilde düzenlenemediği ve öğrencilerin bu çalışmalara istenen düzeyde katılmadıkları söylenebilir.

G- EĞİTİCİ KOL REHBERLİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Ankette öğretmen ve yöneticilere eğitici kol

rehberliğine ilişkin sorular sorularak görüşleri alınmıştır.

öğretmenlere, okul yönetiminin EKÇ'da yeterli rehberlik edip-etmedikleri sorusu sorularak görüşleri alınmış ve tablo 49'da gösterilmiştir.

TABLO 49

ÖĞRETMENLERE GÖRE, OKUL YÖNETİMİNİN EKÇ'NA
REHBERLİK YAPABİLME DURUMU

Seçenekler	S	%
Evet	67	44.7
Kısmen	47	31.3
Hayır	36	24.0
Toplam	150	100.0

Tablo 49'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 44.7'si rehberlik edildiği, % 31.3'ü "kısmen" edildiği ve % 24'ü rehberlik edilmediğini belirtmişlerdir.

EKÇ'da ilköğretim müfettişlerinin rehberlik etme durumlarına ilişkin görüşler tablo 50'de verilmiştir.

Tabloda görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 80'i, yöneticilerin % 83.3'ü ilköğretim müfettişlerinin EKÇ'da rehberlik etmediklerini belirtmektedirler.

TABLO 50

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'DA
İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİĞİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	8	5.3	22	14.7	120	80.0	150	100.0
Yöneticiler	-	-	2	16.7	10	83.3	12	100.0
Toplam	8	4.9	24	14.8	130	80.3	162	100.0

EKÇ'na velilerin yardımcı olmalarına ilişkin görüşler ise tablo 51'de verilmiştir.

TABLO 51

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'DA
VELİLERDEN YARDIM GÖRME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	7	4.7	27	18.0	116	77.3	150	100.0
Yöneticiler	3	25.0	3	25.0	6	50.0	12	100.0
Toplam	10	6.2	30	18.5	122	75.3	162	100.0

Tablo 51'de, öğretmenlerin % 4.7'si, yöneticilerin % 25'i yardım gördüklerini, öğretmenlerin % 18'i, yöneticilerin % 25'i "kısmen" yardım gördüklerini belirtmelerine karşın, öğretmenlerin % 77.3'ü, yöneticilerin % 50'si EKÇ'da velilerden yardım görmediklerini belirtmektedirler. Bu durumda EKÇ'da çevre ile olan ilişkilerin yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

öğretmenlerin rehberliğini yürüttüğü eğitici kol üyesi öğrencilerin etkinliklere katılma durumlarını öğretim yılı boyunca kontrol edip-edememelerine ilişkin veriler tablo 52'de gösterilmiştir.

TABLO 52

ÖĞRETMENLERİN EKÇ'DA KOL ÜYESİ ÖĞRENCİLERİ
KONTROL EDEBİLME DURUMU

Seçenekler	S	%
Evet	39	26.0
Kısmen	72	48.0
Hayır	39	26.0
Toplam	150	100.0

Tablo 52'de, öğretmenlerin EKÇ'na katılan öğrencileri kontrol edebilmesi normal bulunmuştur. Ancak % 26'sının kontrol edememesini belirtmeleri, gözönünde bulundurulması gereken bir durumdur.

öğretmen ve yöneticilerin eğitici kol rehberliği ile ilgili hizmet-ici eğitim kurs veya seminerine katılıp katılmadıkları tablo 53'te verilmiştir.

TABLO 53

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN EĞİTİCİ KOL
REHBERLİĞİ İLE İLGİLİ HİZMET İÇİ EĞİTİM GÖRME DURUMU

Seçenekler	Evet		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Elemanlar						
Öğretmenler	10	6.7	140	93.3	150	100.0
Yöneticiler	2	16.7	10	83.3	12	100.0
Toplam	12	7.4	150	92.6	162	100.0

Eğitici kol rehberliği ile ilgili HİE kursu veya seminerine öğretmenlerin % 6.7'si, yöneticilerin % 16.7'si katıldıklarını belirtmelerine karşın, öğretmenlerin % 93.7'si, yöneticilerin % 83.3'ü böyle bir kurs veya seminere katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen ve yöneticilerin eğitici kol rehberliği ile ilgili böyle bir kurs veya seminere katılma isteklerini belirleyen görüşleri tablo 54'te verilmiştir.

TABLO 54

**ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN EĞİTİCİ KOL
REHBERLİĞİ İLE İLGİLİ HİE'E İHTİYAÇ DURUMU**

Seçenekler Elemanlar	Evet		Hayır		Cevaplamayan		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	106	70.7	39	26.0	5	3.3	150	100.0
Yöneticiler	8	66.7	4	33.3	-	-	12	100.0
Toplam	114	70.4	43	26.5	5	3.1	162	100.0

Tablo 54'te görüldüğü gibi öğretmenlerin % 70.7'si yöneticilerin % 66.7'si eğitici kol rehberliği ile ilgili hizmet-içi eğitim kursu veya seminere ihtiyaç duyduklarını belirtirken; öğretmenlerin dörtte biri ve yöneticilerin üçte biri böyle bir kurs veya seminere ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen ve yöneticilerin çoğunlukla HİE kursu veya seminere katılma istekleri, EKÇ'na yönelik HİE kursu veya seminer programlarının düzenlenmesi gereğini açıkça göstermektedir.

Tablo 4'te, yöneticilerin % 33.3'nün 25 yıldan fazla mesleki kıdeme sahip olduğu ve tablo 54'te HİE kursu veya seminerine katılmak istemeyen yöneticilerin de % 33.3 olduğu görülmektedir. Yine tablo 4'te

öğretmenlerin % 34.7'sinin 21 yıldan fazla mesleki kıdeme sahip oldukları ve tablo 54'te böyle bir kurs veya seminere katılmak istemeyen öğretmenlerin % 26 olduğu görülmektedir. Bu tablolardaki (tablo4; tablo 54) veriler birlikte değerlendirildiğinde, HİE kursu veya seminerine katılmak istemediklerini belirten öğretmen ve yöneticilerin bu isteksizliğinin mesleki kıdemleriyle bağlantılı olduğu söylenebilir.

Yöneticilerin, öğretmenlere EKÇ ile ilgili HİE kursu veya seminerine katılmalarını tavsiye etmelerine ilişkin görüşleri tablo 55'te verilmiştir.

TABLO 55

YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRETMENLERİN EĞİTİCİ KOL
REHBERLİĞİ İLE İLGİLİ HİE İHTİYACI

Seçenekler	S	%
Evet	9	75.0
Hayır	3	25.0
Toplam	12	100.0

Tablo 55'te, yöneticilerin % 75'i öğretmenlere eğitimci kol rehberliği ile ilgili HİE kursu veya semineri tavsiye ederken, % 25'i buna gerek olmadığını belirtmektedirler.

Yöneticilerin tavsiyeleriyle tablo 54'te katılma isteğinde olan öğretmenler arasında tutarlılık görülmektedir.

EKÇ'da öğrencilerin çeşitli sorunlarını öğretmen ve yöneticilere getirme durumlarını belirleyebilmek için, yönetici ve öğretmenlerin konuya ilişkin görüşleri tablo 56'da yer almaktadır.

TABLO 56

EKÇ'DA ÖĞRENCİLERİN SORUNLARINI ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GETİRME DURUMU

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	55	36.7	83	55.3	12	8.0	150	100.0
Yöneticiler	2	16.7	7	58.3	3	25.0	12	100.0
Toplam	57	35.2	90	55.5	15	9.3	162	100.0

Tablo 56'da, öğretmenlerin % 36.7'si, yöneticilerin % 16.7'si öğrencilerin sorunlarını kendilerine getirdiklerini; öğretmenlerin % 55.3'ü, yöneticilerin % 58.3'ü kısmen getirdiklerini; öğretmenlerin % 8'i ve yöneticilerin % 25'i ise getiremediklerini belirtmektedirler.

EKÇ'da öğrencilerin çeşitli yönleriyle

tanınmasına olan katkısına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 57'de sunulmuştur.

TABLO 57

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE TANINMASINA EKÇ'NİN KATKISI

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	62	41.3	79	52.7	9	6.0	150	100.0
Yöneticiler	5	41.7	6	50.0	1	8.3	12	100.0
Toplam	67	41.3	85	52.5	10	6.2	162	100.0

Tablo 57 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticiler; EKÇ'nin öğrencileri tanımalarına yardımcı olduğu ya da kısmen yardımcı olduğu görüşünde birleştiği söylenebilir.

EKÇ'nin rehberlik boyutuna ilişkin bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde; EKÇ'da okul yönetiminin yeterli rehberlik yapamadığı, ilköğretim müfettişlerinin ise çok sınırlı kalan rehberliğinin bir anlam taşımadığı, EKÇ'nin velilere ve çevreye yeterince tanıtılmadığı, öğretmen ve yöneticilerin konuyla ilgili HİE kursu veya seminere katılmadıkları, ancak katılmak istedikleri, eğitici kol üyesi öğrencilerin etkinliklere

katılma durumlarının istenen düzeyde kontrol edilemediği ve öğrencilerin EKÇ'na ilişkin sorunlarını öğretmen ve yöneticilere kısmen yansıtılabildikleri söylenebilir.

H- DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN BULGULAR

Yapılan çalışmaların niteliğini anlamak için değerlendirmeye ihtiyaç vardır. Çünkü eğitici süreçlerde değerlendirme, karşılaşılan yetersizliklerin, sistemin işleyişini engelleyen aksaklıkların ve bunların çözümüne yönelik önlemlerin belirlenmesini de kapsar, Eğer uygulamaların gidişi konusunda yeterli değerlendirme yapılamıyorsa onu geliştirmenin güçlüğü kabul edilmelidir.

Eğitici kolların ve etkinliklerin öğretmen ve yöneticilere göre nasıl değerlendirildiğini belirleyebilmek için görüşlerine başvurulmuş ve elde edilen veriler sırasıyla tablolarda verilmiştir.

öğretmen ve yöneticilerin okullarında kurulan ek tür ve sayılarını yeterli bulup-bulmadıklarına ilişkin görüşleri tablo 58'de görülmektedir.

Tablo 58'de okullarda kurulan eğitici kolların tür ve sayılarının, öğretmen ve yöneticiler tarafından büyük bir çoğunlukla (% 86.7; % 83.3) yeterli bulunduğu söylenebilir.

Okulda kurulan eğitici kol çalışmalarının yöneticiler tarafından ne düzeyde izlenebildiğini belirlemek amacıyla, ilgili yöneticiye yöneltilen sorunun verileri tablo 59'da yer almaktadır.

TABLO 58

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, KURULAN EĞİTİCİ
KOL TÜRLERİNİN YETERLİLİĞİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
öğretmenler	130	86.7	14	9.3	6	4.0	150	100.0
Yöneticiler	10	83.3	2	16.7	-	-	12	100.0
Toplam	140	86.4	16	9.9	6	3.7	162	100.0

TABLO 59

YÖNETİCİLERİN EKÇ'NI İZLEME DURUMU

Seçenekler	S	%
Evet	2	16.7
Kısmen	4	33.3
Hayır	6	50.0
Toplam	12	100.0

Tablo 59'da görüldüğü gibi, yöneticilerin, % 50'si EKC'nı yeterince izleyemediklerini ve denetleyemediklerini, % 33.3'ü ise kısmen izleyip denetleyebildiklerini belirtmektedir. İzleyip denetleyebildiklerini belirtenler ise sadece % 16.7'dir.

İlgili yöneticilerin EKC'nı yeterince izleyip denetleyemedikleri görülmektedir.

Okullarda en verimli çalışan eğitici kolları belirlemek amacıyla yöneticilerden, gözleyip izleyebildikleri kadarıyla en verimli çalışan üç eğitici kolun adlarının yazılması istenmiş ve alınan yanıtların eğitici kollara dağılımı tablo 60'ta verilmiştir.

TABLO 60

YÖNETİCİLERE GÖRE EN VERİMLİ ÇALIŞAN EĞİTİCİ KOL TÜRLERİ

Eğitici Kolun Adı	S	%
Temizlik Kolu	7	19.4
Kızılay Kolu	6	16.6
Kitaplık Kolu	5	13.9
Yayın-Haberleşme Kolu	5	13.9
Spor Kolu	4	11.1
Kooperatif Kolu	3	8.3
Temsil-Gösteri Kolu	2	5.6
Gezi-İnceleme Kolu	1	2.8
Trafik Kolu	1	2.8
Folklör Kolu	1	2.8
Gün Kutlama Kolu	1	2.8
Toplam	36/3=12	100.0

Tablo 60'ta görüldüğü gibi; Kitaplık, Kızılay ve Yayın-Haberleşme kolları en verimli çalıştığı gözlenen eğitici kolları oluşturmaktadır.

En verimli çalıştığı gözlenen eğitici kollardan ilk üç sırayı, Temizlik, Kitaplık ve Kızılay kolunun öğrencilerin en çok görev almak istedikleri eğitici kollar olduğu görülmektedir (Tablo 37). Eğitici kolların verimli çalışmasıyla, öğrenci ilgi ve istekleri arasında doğrudan bir ilişkinin varlığı olumlu bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

İlgili yönetmelikte yer almadığı ve "Tablo 8"de belirtilmediği halde bir yöneticinin "Gün Kutlama Kolu"nu belirtmesi ise dikkat çekicidir.

EKÇ'nı öğretmen ve yöneticilerin ne derece önemli gördüklerini belirlemek amacıyla, yöneltilen soruya verdikleri yanıtların dağılımı tablo 61'de verilmiştir.

TABLO 61

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ'NİN ÖNEMİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	108	72.0	33	22.0	9	6.0	150	100.0
Yöneticiler	9	75.0	1	8.3	2	16.7	12	100.0
Toplam	117	72.2	34	21.0	11	6.8	162	100.0

Tablo 61'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 72'si yöneticilerin % 75'i EKÇ'nin dersler kadar önemli olduğu görüşünde birleşmektedirler.

öğretmenlerin, rehberliğini yürüttüğü eğitici kol içtüzüğünü yeterli bulup-bulmamasını belirlemek için sorulan soruya yanıtları tablo 62'de görülmektedir.

TABLO 62

ÖĞRETMENLERE GÖRE, EĞİTİCİ KOL İÇ TUZÜĞÜNÜN
YETERLİLİĞİ

Seçenekler	S	%
Evet	48	32.0
Kısmen	71	47.3
Hayır	31	20.7
Toplam	150	100.0

Tablo 62'de öğretmenlerin % 47.3'ü eğitici kol iç tüzüğünü "kısmen" yeterli bulurken, % 32'si yeterli bulmakta, % 20.7'si ise yetersiz bulmaktadırlar.

Eğitici kolun iç tüzüğünün eğitici kol yönetim kurulunca hazırlanmasında öğretmenin rehberlik etmesi gerektiği gözönüne alınırca, öğretmenlerin eğitici kol rehberliği sorumluluklarını yerine getirmede isteksiz davrandıkları ve bu bakımdan fazla bir etkinlik içinde bulunmadıkları dikkati çekmektedir.

Ayrıca "Tablo 29" da, eğitici kol iç tüzük ve çalışma programının kol üyesi öğrencilerle yeniden hazırlayan öğretmenlerle (% 38.7), eğitici kol iç tüzüğünü yeterli bulan öğretmenler (% 32) arasında bir tutarlılık olduğu söylenebilir.

Okulun fiziki olanaklarının (yazılı kaynaklar, araç ve gereçler, oda, sınıf, salon, uygulama bahçesi vb.) eğitici kol çalışmalarının yürütülmesi için yeterli olup-olmadığını belirlemek amacıyla öğretmen ve yöneticilere yöneltilen sorudan elde edilen veriler tablo 63'te görülmektedir.

TABLO 63

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ İÇİN OKULUN
FİZİKİ OLANAKLARININ YETERLİLİK DURUMU

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	31	20.7	44	29.3	75	50.0	150	100.0
Yöneticiler	2	16.7	3	25.0	7	58.3	12	100.0
Toplam	33	20.4	47	29.0	82	50.6	162	100.0

Tablo 63'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 50'si, yöneticilerin % 58.3'ü EKÇ'nin yürütülmesinde okulun fiziki olanaklarını yeterli bulmadıklarını belirtmektedirler. Yeterli bulanlar ise öğretmenlerin % 20.7'si, yöneticilerin % 16.7'si kadardır.

EKÇ'nin yürütülmesinde okulların fiziki olanaklarının yetersizliği, bir sorun olarak görülmektedir.

öğrencilerin, EKÇ'ni yıl boyunca sağlıklı yürütüp-yürütemediklerine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 64'te verilmiştir.

TABLO 64

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN
EKÇ'NI YÜRÜTME DURUMU

Seçenekler	Elemanlar	S	%
Evet	ö	39	26.0
	Y	-	-
Kısmen	ö	68	45.0
	Y	4	33.3
Hayır	ö	43	28.7
	Y	8	66.7
Toplam	ö	150	100.0
	Y	12	100.0

Tablo 64'te, öğretmenlerin % 28.7'si,

yöneticilerin % 66.7'si yürütemediklerini, öğretmenlerin % 45'i, yöneticilerin % 33.3'ü "kısmen" yürütebildiklerini ve öğretmenlerin % 26'sı yürütebildikleri görüşündedirler.

öğretmenlere göre, öğrenciler EKÇ'nı yıl boyunca "kısmen" sağlıklı yürütebilmektedirler. Yöneticilere göre öğrenciler, bu çalışmalarını yıl boyunca sağlıklı yürütememektedirler.

EKÇ'nın yıl sonunda nasıl değerlendirildiğini belirlemek amacıyla öğretmen ve yöneticilere sorulan ilgili soruyla elde edilen veriler tablo 65'te verilmiştir.

TABLO 65

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, YIL SONUNDA EKÇ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE İZLENEN YOL

Elemanlar	öğretmen		Yönetici		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Seçenekler						
İlköğretim Müfettişleri tarafından değerlendiriliyor	33	22.0	3	25.0	36	22.2
İlgili yönetici ve rehber öğretmeni tarafından değerlendiriliyor	70	46.7	8	66.7	78	48.1
Rehber öğretmenler kurulu tarafından değerlendiriliyor	21	14.0	-	-	21	13.0
Eğitici Kol organları (Yönetim, denetim ve genel kurulu) tarafından değerlendiriliyor	26	17.3	1	8.3	27	16.7
Toplam	150	100.0	12	100.0	162	100.0

Tablo 65'te EKÇ'nin yıl sonunda nasıl değerlendirildiğine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşleri şöyledir.

* öğretmenlerin % 46.7'si, yöneticilerin % 66.7'si, ilgili yönetici ve rehber öğretmen tarafından değerlendirildiğini belirtmektedir.

* öğretmenlerin % 22'si, yöneticilerin % 25'i ilköğretim müfettişleri tarafından değerlendirildiğini belirtmişlerdir.

* öğretmenlerin % 17.3'ü, yöneticilerin % 8.3'ü eğitici kol organları tarafından değerlendirildiğini belirtmişlerdir.

* öğretmenlerin % 14'ü rehber öğretmenler kurulu tarafından değerlendirildiğini belirtirken, yöneticilerden bu seçeneği belirten olmamıştır.

EKÇ'nı esas değerlendirecek olan eğitici kol organlarıdır. Bu şekilde değerlendirildiğini belirten öğretmen ve yöneticilerin % 17.3 ve % 8.3 gibi çok düşük düzeyde olması düşündürücüdür.

EKÇ etkinlik gerektiren bir süreçtir. Etkinlik düzeyi ise öğrencilerin bu çalışmaların her aşamasına katılımı ile olanaklıdır. Ancak, öğrenci katılımının sağlanmasında, öğretmenlerin kullandıkları araç, gereç, yöntem ve teknikler büyük önem taşımaktadır. Bütün bunlarda öğrencinin merkezde alınması ve yönlendirilmesinin yanısıra, değerlendirme süreçlerinde de, öğrencilerin (kol üyesi) ve

oluşturdukları eğitici kol organlarının etken ve bağımsız olması gerekmektedir. öğretmen ve yöneticilerin esas görevinin rehberlik olduğu unutulmamalıdır.

Eğitici kol çalışmalarının yürütüleceği "Eğitici Çalışmalar" dersinin haftalık ders dağıtım çizelgesinden çıkarılmasının EKÇ'ni ne yönde etkilediğini belirten öğretmen ve yönetici görüşleri tablo 66'ta verilmiştir.

TABLO 66

"EĞİTSEL ÇALIŞMALAR" DERSİNİN HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİNDEN ÇIKARILMASININ EKÇ'NI ETKİLEME DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	76	50.7	36	24.0	38	25.3	150	100.0
Yöneticiler	6	50.0	4	33.3	2	16.7	12	100.0
Toplam	82	50.6	40	24.7	40	24.7	162	100.0

Tablo 66'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 50.7'si, yöneticilerin % 50'si olumsuz yönde etkilediğini; öğretmenlerin % 24'ü yöneticilerin % 33.3'ü "kısmen" etkilediğini; öğretmenlerin %25.3'ü, yöneticilerin % 16.7'si ise etkilemediğini belirtmektedirler.

öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğunun etkiledi ya da "kısmen" etkiledi görüşü belirtmeleri, "Eğitsel Çalışmalar" dersinin ders dağıtım çizelgesinden çıkarılmasının EKÇ'nı olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bu bölüme ilişkin bulguları özetlemek gerekirse; okullarda kurulan eğitici kolların tür ve sayılarının yeterli olduğu ve diğer dersler kadar önemli görüldüğü belirtilmektedir. EKÇ'nın yürütülmesinde okulun fizikî olanaklarının büyük oranda yetersiz olduğu ve EKÇ'nın yürütüleceği "Eğitsel Çalışmalar" dersinin ders dağıtım çizelgesinden çıkarılmasının EKÇ'nı olumsuz yönde etkilediği yansıtılmaktadır. İlgili yöneticilerin okulda mevcut faaliyet gösteren eğitici kolların çalışmalarını yeterince izleyip denetleyemediği; öğretmenlerin eğitici kol rehberliği görevini çoğunlukla isteyerek yürüttüklerini belirtmelerine rağmen, bu rehberliği, yerine getirmede yetersiz kaldığı görülmektedir. Öğrencilerin kendi eğitici kol çalışmalarını değerlendirmesi gerekirken, daha çok bu çalışmaların, rehber öğretmeni, ilgili yönetici ve ilköğretim müfettişleri tarafından değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Bütün bunların yanında, öğrencilerin EKÇ'nı sağlıklı yürütemediklerinin gözlemlendiği belirtilmektedir. Bu durumda öğrencilerden mucize beklenmemelidir. Verimli çalıştığı gözlenen eğitici kolların, öğrencilerin en çok görev almak istedikleri kollar olduğu da gözardı edilmemelidir.

I- ÖNERİLERE İLİŞKİN BULGULAR

EKÇ'nda verimin artırılmasıyla ilgili olarak alınacak önlemlerde başarı sağlayabilmek için, karar verme sürecine etki edecek değişkenler arasında öğretmen ve yöneticilerin görüş ve önerilerini de gözönüne almak gerekir.

Bu nedenle öğretmen ve yöneticilerin görüş ya da önerilerini belirleyebilmek amacıyla, yöneltilen soruları yanıtlamaları istenmiş ve alınan yanıtlar ilgili tabloların altında açıklanmakla birlikte sonuçta özetlenerek listelenmiştir.

Bunun için öğretmen ve yöneticilere ilk olarak "EKÇ'na haftalık ders dağıtım çizelgesinden ayrıca bir zaman ayrılmalı mı?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplardan elde edilen bulgular tablo 67'de gösterilmiştir.

TABLO 67

HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİNDEN, EKÇ İÇİN
ZAMAN AYRILMASINA İLİŞKİN, ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ
GÖRÜŞLERİ

Seçenekler	Evet		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Elemanlar						
Öğretmenler	117	78.0	33	22.0	150	100.0
Yöneticiler	12	100.0	-	-	12	100.0
Toplam	129	79.6	33	20.4	162	100.0

Tablo 67'de, öğretmenlerin % 78'i, yöneticilerin tamamı EKÇ'na haftalık ders dağıtım çizelgesinden ayrıca bir zaman ayrılmasını istemektedirler.

Bu durumda haftalık ders dağıtım çizelgelerinden EKÇ'nın yürütülmesi için ayrıca bir zamanın ayrılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

EKÇ'nı daha verimli hale nasıl getirilebileceğini belirtmek amacıyla öğretmen ve yöneticilerin "İlköğretim müfettişlerinin, velilerin, okul yönetiminin ve diğer sınıf öğretmenlerinin ilgisi, yardımı ve rehberliği EKÇ'da verimi istenen düzeyde artırır mı?" sorusuna yanıtları tablo 68'de verilmiştir.

TABLO 68

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN, OKUL YÖNETİMİNİN, ÖĞRETMENLERİN VE VELİLERİN, İLGİSİ, YARDIMI VE REHBERLİĞİNİN EKÇ'NA ETKİSİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	126	84.0	18	12.0	6	4.0	150	100.0
Yöneticiler	9	75.0	1	8.3	2	16.7	12	100.0
Toplam	135	83.3	19	11.7	8	5.0	162	100.0

Tablo 68'de, öğretmenlerin % 84'ü, yöneticilerin % 75'i verimi artıracığı; öğretmenlerin % 12'si, yöneticilerin % 38'ü "kısmen" artıracığı; öğretmenlerin % 4'ü ve yöneticilerin % 16.7'si ile artırmayacağı görüşündedirler.

Rehberlik ve yardıma ihtiyaç duyulması bu konuda bir eksikliğin varlığını ortaya çıkarmaktadır. Bu eksikliğin giderilmesinin EKÇ'da verimi artıracığı sanılmaktadır.

EKÇ'da verimin artırılmasına ilişkin görüşlerin belirlenebilmesi için öğretmen ve yöneticilere "EKÇ için belirli bir oda, sınıf veya salonun ayrılmış olması verimi artırır mı?" sorusu yöneltilmiş elde edilen veriler tablo 69'da gösterilmiştir.

TABLO 69

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EKÇ İÇİN OKULDA
BELİRLİ BİR YERİN AYRILMIŞ OLMASININ VERİME ETKİSİ

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	128	85.3	19	12.7	3	2.0	150	100.0
Yöneticiler	11	91.7	1	8.3	-	-	12	100.0
Toplam	139	85.8	20	12.3	3	1.9	162	100.0

Tablo 69'da görüldüğü gibi, öğretmenlerin % 85.3'ü, yöneticilerin % 91.7'si verimi artıracığını; öğretmenlerin % 12.7'si yöneticilerin % 8.3'ü "kısmen" artıracığını belirtmektedirler.

EKÇ'nin yürütülmesi için belirli bir yerin olmayışından ve okulun fizikî olanaklarının yetersizliğinden sıkıntı çekildiği "Tablo 63"te de belirtilmişti. Bu sıkıntıların giderilmesi EKÇ'nin daha iyi yürütülmesini sağlayabilir.

Yine EKÇ'nin nasıl daha verimli hale getirilebileceğini belirleyebilmek için, yönetici ve öğretmenlerin, başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesinin verimi artırıp artırmayacağına ilişkin görüşleri alınmış, elde edilen bulgular tablo 70'te verilmiştir.

TABLO 70

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, ÖDÜLÜN EKÇ'NA ETKİSİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	123	82.0	18	12.0	9	6.0	150	100.0
Yöneticiler	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0
Toplam	135	83.3	18	11.1	9	5.6	162	100.0

Tablo 70'te görüldüğü gibi; EKÇ'da belirgin başarılar ortaya koyan öğretmenlerin ödüllendirilmesinin EKÇ'da verimi artıracaklarını; öğretmenlerin % 82'si, yöneticilerin tamamı belirtmektedirler.

EKÇ'nı yürüten öğretmenlerin gereksinim ve beklenti düzeyleri, onların süreç içindeki çalışmalarını etkileyeceği için, ödülün verimi artıracakı düşünülmemektedir.

EKÇ'nın daha verimli hale getirilmesine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin "Eğitici kollarin yeterli ve ayrı bir bütçeye sahip olmasının verime etkisi" konusundaki görüşleri, tablo 71'de yer almaktadır.

TABLO 71

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERE GÖRE, EĞİTİCİ
KOLLARIN YETERLİ VE AYRI BİR BÜTÇEYE SAHİP OLMASININ
EKÇ'NA ETKİSİ

Seçenekler Elemanlar	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	128	85.3	19	12.7	3	2.0	150	100.0
Yöneticiler	11	91.7	-	-	1	8.3	12	100.0
Toplam	139	85.8	19	11.7	4	2.5	162	100.0

Tablo 71'de, öğretmenlerin % 85.3'ünün, yöneticilerin % 91.7'sinin eğitici kolların yeterli ve ayrı bir bütçeye sahip olmasının verimi artıracığı görüşünde oldukları görülmektedir.

EKÇ'nı yürütmek için okula, sınıfı olmayan bu konuda eğitim görmüş bir rehber öğretmenin atanmasının verimi artırıp-artırmayacağına ilişkin görüşler tablo 72'de verilmiştir.

TABLO 72

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN, EKÇ'NI YÜRÜTMEK
ÜZERE, BU KONUDA EĞİTİM GÖRMÜŞ BİR REHBER ÖĞRETMENİN
ATANMASI İSTEGI

Seçenekler	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğretmenler	138	92.0	8	5.3	4	2.7	150	100.0
Yöneticiler	11	91.7	-	-	1	8.3	12	100.0
Toplam	149	92.0	8	4.9	5	3.1	162	100.0

Tablo 72'de, öğretmenlerin % 92'si, yöneticilerin % 91.7'si EKÇ'nı yürütmek için bu konuda eğitim görmüş, sınıfı olmayan bir öğretmenin atanmasının, EKÇ'da verimi artıracığı görüşünde oldukları görülmektedir.

EKÇ alanında eğitilmiş bir öğretmenin bu çalışmalarda görevlendirilmesinin, çalışmaların amaçlarına uygun olarak yürütülmesini sağlayabileceği umulmaktadır.

Yukarıdaki bulguların sonuçları ile, öğretmen ve yöneticilere yöneltilen "EKÇ'nin daha verimli çalışabilmesi için sizin düşündüğünüz başka öneriler var mı?" sorusuna ilişkin görüş ve önerileri şöyle sıralanabilir.

* EKÇ'na haftalık ders dağıtım çizelgesinde ayrıca bir zaman ayrılmalı.

* EKÇ'nda düzenlenecek programların hazırlanması ve uygulanması aşamalarında okul içi - okul dışı kişi ve gruplarla işbirliği sağlanmalı.

* EKÇ için okulda belirli bir oda, sınıf veya salon ayrılmalı.

* EKÇ'da başarılı görülen öğretmenler ödüllendirilmeli.

* Eğitici kolların yeterli ve ayrı bir bütçesi olmalı.

* EKÇ'da özel alan eğitimi görmüş öğretmenler görevlendirilmeli.

* İlgili yönetmelik çoğaltılarak öğretmenlere dağıtılmalı.

* Okullarda konuyla ilgili toplantılar yapılmalı ve seminerler düzenlenmeli.

* Öğrenci mevcutları (sınıflar) normal sayıya indirilmeli.

* Okul bahçesi yeterli duruma getirilmeli.

* EKÇ ile ilgili yeterli yayın araçları olmalı.

* Öğretmenlere konuyla ilgili araç-gereç ve kitap gönderilmeli.

* Danışma merkezleri oluşturulmalı.

* Çalışmalar çevreye sergilenmeli.

* İlgili film ve dıalar gösterilmeli.

* Gereksiz, amaçsız protokol evrakları kaldırılmalı.

* İl genelinde EKÇ'ı bülteni hazırlanıp okullara dağıtılmalı.

* Konuyla ilgili kitap ve broşürler yayınlanmalı.

BÖLÜM IV

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma, anahatlarıyla özetlenmiştir; araştırma amaçlarına yönelik olarak elde edilen bulgular, eğitici kollarin amaç, içerik, öğretim süreçleri, boş zamanları değerlendirme, eğitici kol rehberliği ve çalışmaların değerlendirilmesi ele alınmış ve uygulamaların ne düzeyde yapıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Ayrıca araştırmada ele alınan problemin çözümüne katkı sağlayacağı düşünülen öneriler geliştirilmiştir.

A-ÖZET

Bireyin yetilerini geliştirmesinde, toplumsal rollerini öğrenmesinde ve sosyalleşmesinde sosyal bir kurum olan eğitime önemli görevler düşmektedir. Kişisel, toplumsal ve ekonomik yönden istendik kişiler yetiştirebilmek için eğitim sistemleri günün şartlarına göre düzenlenerek eğitim programları hazırlanmaktadır. Hazırlanan eğitim programlarının amacına ulaşabilmesi, içeriğin etkin yöntemlerle verilmesi ile mümkündür.

Eğitim sistemimizin temelini oluşturan ilköğretimin, amaçlarının gerçekleştirilmesi için derslere göre düzenlenen ilköğretim programının kapsamı içerisinde EKÇ da yer almaktadır. Eğitici kollar öğrencilere kazandırılmak istenen her türlü yaşantıların

ve eğitim programı amaçlarının gerçekleştirilmesini artırıcı faaliyetlerdir.

öğrenciyi organize grup yaşamına katabilmek için gerekli olan ortamları sağlamak, ilkökul düzeyindeki eğitimin amaç ve ilkeleri içerisinde de yer almaktadır. Çocuk bu grup faaliyetlerine anaçak EKÇ'da fırsat bulabilmektedir.

öğrenciler tarafından öğretmenin rehberliğinde demokratik bir yöntemle yürütülmesi gereken EKÇ'ı, bir yandan diğer derslerle birlikte eğitim-öğretim, diğer yandan rehberlik açısından değerlendirilebilecek ortak noktalara sahiptir.

İlk uygulamaları Cumhuriyet öncesi de var olan, ders dışı faaliyetler olarak da bilinen EKÇ'na, ilkökullarda uzun süre eğitim programı dışında, ilkökul yönetmeliği uyarınca sınırlı yer verilmiştir. İlk olarak 1962 ilkökul Program Taslağında ve 1968 ilkökul Programında bu çalışmalara yer ve zaman ayrılmıştır. 1974 yılında rehberlikle birlikte üzerinde önemle durulan EKÇ için 1976'da yayınlanan yönetmelik, 1983 ve 1985 yılında değişikliğe uğrayarak bugünkü şeklini almıştır.

EKÇ'nın yürütülmesinde rehberlik niteliği taşıyan bu yönetmelikte, eğitici kollara amaçları, ilkeleri, kapsamı, yasal dayanakları, eğitici kollara örgütlenme biçimi, yetki ve sorumluluklar ayrıntılı olarak açıklanmasına rağmen uygulamalarda gereken önemin verildiği söylenemez. Nitekim ilkökul programının her

bölümünde EKÇ ile ilgili açıklamalara ve uygulama alanlarına rastlanmasına rağmen 1986'da bu çalışmaların yürütüleceği "Eğitsel Çalışmalar" dersi haftalık ders dağıtım çizelgesinden çıkarılmıştır. EKÇ'nin ders saati sayısı artırılmayan "Hayat Bilgisi" ve "Sosyal Bilgiler" dersleri içinde yürütülmesi istenmektedir.

Bu, sınırlı zaman, okulun fizikî olanaksızlıkları, yetersiz rehberlik, parasal durum, derslerin ağır bilgi yükü, sınav hazırlıkları, öğrenci fazlalıkları vb. nedenlerle ilkokul düzeyindeki eğitimin öğrencilere gerekli olan bilgi ve alışkanlıkları vermede yetersiz kaldığı bilinen bir gerçektir.

Öğretmenlere hizmet öncesi eğitimlerinde ve HİE ile EKÇ'na gerekli ve yeterli rehberliği yapabilecek bir eğitim verilememiştir.

Çocuğun demokratik yaşama alışmasında, sosyal yönden gelişmesinde, özel yeteneklerinin geliştirilmesinde, boş zamanlarını değerlendirmek için iyi alışkanlıklar kazanmasında, kendi problemlerini çözebilmesinde, planlı çalışma alışkanlığı kazanmasında ve öğrenmeyi öğrenmesinde derslerden çok daha farklı etkilere, akademi, pratik, demokratik ve yaşamsal bir değere, öğrenim hizmetlerinin niteliğini artırıcı bir işleve sahip EKÇ'ı istisnalar dışında adet yerini bulsun anlayışıyla kağıt üzerinde kalan etkinlikler durumundadır.

EKÇ'da karşılaşılan bu ve benzeri sorunlarla,

çalışmaların yürütülmesine rehberlik eden öğretmen ve yöneticiler yüzyüze gelmektedir.

Bu çalışmaların yürütülmesinde esas alınacak bir dizi ilkenin geliştirilmesi yeterli olmamaktadır. Bu ilkelerin ışığında yapılan çalışmaların değerlendirilmesi gereklidir. Bu güne kadar uygulamalarda karşılaşılan sorunlar ciddiyle ele alınıp araştırılmamıştır.

Bu nedenle ilkokullarda EKÇ'nin yürütülmesinde ne tür sorunlarla karşılaşıldığını saptamak ve bu çalışmaların etkinliğini artırmak için uygulamalarda alınması gerekli önlemlerin neler olabileceğinin araştırılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

İşte bu araştırma ilkokul Programı kapsamında yer alan EKÇ'nin genel bir değerlendirmesini yapmak ve karşılaşılan sorunları saptayarak uygulamalara katkıda bulunacak öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçla ulaşabilmek için konunun boyutunu ortaya koyan literatür taramasına yer verilmiş, örneklem alınan 12 ilkokulda 150 öğretmen ve 12 yöneticiye kümetipi anket uygulanmış, elde edilen verilerin çözümlenmesine yönelik işlemler yüzde ve frekans teknikleri gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak yapılmıştır. Yorumlama işlemleri ise, metin içinde sunulan ve belli başlıklar altında grublanan etkiölçümlere dayalı olarak yürütülmüştür.

Araştırma amaçlarına uygun olarak toplanan ve

çizelgelerde ayrıntılı bir şekilde dökümü yapılan başlıca bulgular ise şöyle özetlenebilir:

1. Uygulanmakta olan öğretim - öğrenme süreçlerinin başarısını yansıtılacağı düşünülen ya da sistemin ürünü olarak nitelendirilen öğrenci davranışlarındaki değişimler, istenen düzeyde oluşmamaktadır. EKÇ'na katılan öğrenciler başkalarına yansıtmak istedikleri iç yaşantı, duygu ve düşüncelerini yeterince açıklayamama, proje geliştirme ve uygulayabilme yetersizlikleri devam edip gitmektedir.

2. Programın amaçları ile söz konusu amaçları gerçekleştirmeye yönelik yaşantılardan oluşan içeriğin, yeterli görülmesiyle birlikte, öğrencilerin ilgisini çekme ve katılmalarını sağlamada, ilgi, ihtiyaç, davranış ve çalışma yöntemlerini etkileme yönleri ile yeniliklere açık olma yönlerinin daha da geliştirilmesi istenilmektedir.

3. Öğretim-öğrenme süreçlerinde öğrencinin etkin katılımını sağlayacak iç tüzük ve çalışma programlarının öğrenci merkezli hazırlanmadığı, öğrenci ilgisi EKÇ alalarını tanıtıcı çalışmalar ile gezi-gözlem etkinlikleri vb. etkinliklere gereken önemin verilmediği, yalnızca "çeşitli yarışmalar, yayın ve folklor" etkinliklerinde ise sınırlı bir çalışma ile yetinilmiştir.

Programın yürütüldüğü fiziksel olanakların yetersiz kaldığı, EKÇ geleneksel okul ortamında yürütülmesinde yer ve zaman bulamama gibi çeşitli sorunlar yaşanılmaktadır.

4. Okullarda kurulan eğitici kolların tür ve sayıları yeterli ve dersler kadar önemli görüldüğü belirtilmektedir. En verimli çalıştığı gözlenen eğitici kolların, öğrencilerin en çok görev almak istedikleri eğitici kollar olduğu görülmüştür.

Bu olumlu bulgulara karşın ilgili yöneticilerin EKÇ ile yeterince ilgilenmediği, öğretmenlerin iç tüzük ve çalışma programı hazırlanmasında yeterli rehberlik yapmadığı, dolayısı ile öğrencilerin EKÇ'ni sağlıklı yürütemedikleri gözlenmektedir. EKÇ'nin yıl içi etkinliklerinin öğrenci merkezli değerlendirilmediği ve EKÇ için programda ayrı bir sürenin olmayışı bu çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

5. öğretmen ve yöneticiler kendi bilgi ve deneyimleri çerçevesinde EKÇ'na rehberlik etmeye çalışmaktadırlar. Ancak yeterli olmamaktadırlar. Bu konuda ilgili kişi ve kuruluşlardan da gerekli desteği görememektedirler.

Bir uzmanlık alanı olan rehberlik konusunda, her iki grup da gerek hizmet öncesi, gerek HİE yoluyla eğitici kol rehberliği ile ilgili bir eğitim görmemişlerdir; ancak böyle bir eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.

EKÇ'ni yürüten eğitici personel, kıdem ve öğrenim düzeyleri yeterli görünmesine karşın, teşvik edici önlemler alınmadığı ve HİE ihtiyaçları karşılanamadığı için ilgili çalışmalarını etkin bir şekilde yürütememektedirler.

6. EKÇ öğrencilerin, boş zamanlarını değerlendirmelerine katkı sağlayacak bir şekilde düzenlenmediği ve öğrencilerin katılımını sağlayacak ortam ve olanaklar oluşturulmadığı için genelde boş zamanlarını EKÇ ile değerlendirememektedirler.

B-YARGI

EKÇ bireysel ve toplumsal gelişmenin özünü ve itici gücünü oluşturan organize grup faaliyetleri durumundadır. İlkokullarda EKÇ konusu öğrenciyi, toplumsal, ekonomik ve kişisel yönden yarına hazırlama ve gerekli davranış formlarını kazandırma ihtiyacından kaynaklanmakta ve diğer dersler kadar önem taşımaktadır.

Konunu taşıdığı önem ve öğrenci merkezli faaliyetler olduğu dikkate alındığında, kalabalık ve fizikî olanakları yeterli olmayan okullarda ve konuda yeterli rehberlik eğitimi verilmeyen öğretmenlerle verimli çalışamayacağı açıktır. Bu nedenle bir dizi ilkenin yasalaştırılması ve programın içeriğinde yer verilmesi yeterli değildir. Bunların yanında konuyla iç içe olan personelin alana yönelik eğitimleri sağlanmalı ve özendirilmeli, uygulama olanaklarını artırıcı somut önlemler gerçekleştirilmeli ve bilimsel araştırma bulgularıyla desteklenen daha pratik uygulamalar getirilmelidir.

C-ÖNERİLER

İlkokullarda, programda yer alan EKÇ'nin yürütülmesiyle ilgili olarak uygulamalarda karşılaşılan

sorunları giderebilmek ve ilkokul programında belirtilen millî eğitimin ve ilköğretimin amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunacak EKÇ'nı, daha verimli hale getirebilmek için yapılması gereken çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

1. Eğitici kol hizmetlerinde görev alan eğitici personelin konuyla ilgili HİE kurslarına katılmaları sağlanmalıdır. Ayrıca EKÇ için üniversitelerin ilgili fakülteleri ve bölümlerinde konuyla ilgili programlar düzenlenmeli ve bu çalışmalarda ihtiyaç duyulan öğretmenler bu eğitimi görenlerden karşılanmalıdır.

2. EKÇ'nı yürüten öğretmenler için görevi çekici duruma getirecek özel önlemler (ek ücret, ödül vb.) alınmalıdır.

3. MEB'nin yalnız başına yürütecekleri uygulamaların yeterli olmamaktadır, bunun için EKÇ çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yürütülmelidir.

4. İlkokul programının ilgili bölümleri gözden geçirilerek EKÇ için haftalık ders dağıtım çizelgesinde ayrıca ve yeterli zaman ayrılmalıdır.

5. Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatlarında, ilkokullardaki EKÇ'nın istenen düzeyde yürütülebilmesi için uzman kişilerden oluşan danışma merkezleri kurulmalıdır.

6. Okullarda EKÇ'nın yürütülebileceği belirli bir oda, sınıf veya salon ayrılmalıdır.

7. Yürürlükte olan eğitici çalışmalar yönetmeliğe ve bunu destekleyici nitelikte yardımcı kitaplar, dergiler, afiş ve broşürler hazırlanıp çoğaltılarak okullara yeteri kadar gönderilmelidir.

8. EKÇ'dan her öğrenci yeteneği doğrultusunda yararlanmalıdır. Bu çalışmalar öğrencilerde ilgi uyandırmalı, diğer derslerin işlenmesini kolaylaştırmalıdır.

9. Eğitici kol çalışmaları ile ilgili televizyon programları hazırlanmalıdır.

10. İlkokul öğretmenlerinin her yıl kendi okullarında katılmak zorunda oldukları haziran ve eylül ayı seminerlerinde EKÇ' ile ilgili programlar düzenlenmelidir.

11. Öğrencilerin EKÇ'ndeki başarıları ilgili derslere "not" olarak yansıtılmalıdır.

ARAŞTIRMACILARA ÖNERİLER

Bu araştırma bulgularına dayanılarak EKÇ konusunda yeni araştırmaların yapılması ilköğretim açısından önem taşımaktadır. Bu konuda araştırmacılara şunlar önerilebilir:

1. EKÇ'nin sınıf düzeyindeki uygulamaları ne durumdadır?

2. EKÇ'nı öğrenciler nasıl görmektedirler?

3. EKÇ'da rehberlik nasıl olmalıdır?

4. ilkokullarda, kurulabilecek 42 eğitici kol, işlenmesi gereken 28 belirli gün ve hafta, 7 özel gün vardır. Bir ğretim yılı ise 35 hafta kadar sürmektedir. Buradan hareketle ilkokul programının "Matematik" ve "Türkçe" dersleri dışında kalan içeriğinin EK ile öğrencilere verilmeye denenmesi nasıl bir sonuç verir?

KAYNAKÇA

Akyüz, Yahya. Türk Eğitim Tarihi. Ankara. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:114. 1982.

Başaran, İbrahim Ethem. Temel Eğitim ve Yönetimi. Ankara A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No:112.1982.

-----, "Türkiye'de Zorunlu öğrenim Sorunları ve Çözüm Yolları" Yayınlanmamış Doktora Tezi. A.Ü. Eğitim Fakültesi. 1974.

Binbaşıoğlu, Cavit. Genel öğretim Bilgisi "öğretim ilke, Yöntem ve Teknikleri". Ankara. Binbaşıoğlu Yayınları. 1977.

-----, "Ders Dışı Etkinliklerin Niteliği, önemi ve Değeri", Çağdaş Eğitim. S. 108 (Şubat 1986), s.28-33.

Bolayır, Fethi. Millî Eğitimle İlgili Mevzuat. Ankara. Okul Kitapları Ltd. Şti. Senem Matbaası. 1986.

Bursalıoğlu, Ziya. Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranışlar, Beşinci Baskı. Ankara. A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No:78. 1979.

Cicioğlu, Hasan. Türkiye Cumhuriyeti'nde İlk ve Orta öğretim" Tarihi Gelişimi" İkinci Baskı. Ankara. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:140. 1985.

Cumhuriyet Döneminde Türkiye Ansk. "Osmanlı
İmparatorluğundan Günümüze Eğitim Kurumlarının
Gelişimi" C.3, İstanbul. İletişim Yayınları.
Gözlem Matmaacılık (1983). s.649-679.

Çağlar, Doğan. Öğrenci Tanıma Teknikleri "Sosyometrik
Metot" Ankara. Rehber Yayınları. 1977.

Demirtaş, Abdullah. "Okulda Ders Dışı Eğitici
Çalışmaların Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimindeki
Rolü". Çağdaş Eğitim. S.134 (Haziran 1986).
s.13-21.

Ekemen, Cevdet ve Hüseyin Yıldırım. Öğretmen Rehberi.
C.1. IV. Baskı. Ankara. Ayyıldız Matbaası.
1962.

Kantarcıoğlu, Selçuk. Rehberlik. Ankara. Dail News
Web. Ofset Tes. 1974.

Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri ve
İstatistiksel Yöntemleri. Ankara. Bilim
Yayınları. 1987.

Karagöz, Süleyman. İlkokul Program Taslağı Işığında
Eğitim ve Öğretim. Ankara. Ayyıldız Matbaası.
1966.

Karanlıktagezer, Nusret. Teftiş Rehberi. Ankara. Ünlü
Matbaası. 1977.

Karasar, Niyazi. Araştırmada Rapor Hazırlama. IV. Baskı. Ankara. Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti. 1984.

Kepçeoğlu, Muharrem. Psikolojik Danışma ve Rehberlik. II. Baskı. Ankara. Torman Matbaacılık. 1986.

Kısakürek, M.Ali. "Çocuk ve Eğitsel Uğraşlar". A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. C.12 S.1-4 (1974). s.53-59.

Kocaoluk, M.Şükrü. İlkokul Yönetmeliği "Millî Eğitim Bakanlığı İç Hizmet Yönetmeliği" Tarsus. Kocaoluk Basımevi ve Yayınları. 1984.

Koçer, H.Ali. Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu. Ankara. Uzman Yayınları 1. 1987.

Kuzgun, Yıldız. "Sosyal Ekonomik Düzey ve Ekonomik İhtiyaçlar" A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. C.20 S.1-2 (1987). s.55-68.

Kültür Bakanlığı, Köy Mektepleri Müfredat Programı, İstanbul. Devlet Basımevi. 1938.

"Luvyr, L., Abberty E., Developing A High School Program, (New York, The McMilan Co., 1957) s.29 "Fatma Varış, Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler". (A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No:75 1978). S.110'daki alıntı.

Millî Eğitim Bakanlığı. İlkokul Programı, İstanbul, ME Basımevi. 1948.

- , İlkokul Program Taslağı, Ankara. İlköğretim Genel Müdürlüğü Program Geliştirme Bürosu Yayınları. No:1. 1962.
- , İlkokul Programı, İstanbul, ME Basımevi. 1968.
- , İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği. Ankara. ME Basımevi. 1977.
- , "Okul Spor Kolları Yönetmeliği". Tebliğler Dergisi. S.2099 (9 Kasım 1981). s.363-370.
- , Cumhuriyet Döneminde Eğitim. İstanbul. ME Basımevi. 1983.
- , "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği". Tebliğler Dergisi. S.2140 (6 Haziran 1983). s. 225-235.
- , "Okul Kooperatifleri Ana Sözleşmesi". Tebliğler Dergisi. S.2149 (10 Ekim 1983). s.424-428.
- , "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği, Ek Yönetmelik". Tebliğler Dergisi. S.2197 (7 Ekim 1985). s.425-426.
- , İlkokul Yönetmeliği. Resmi Gazete. S.19557 (27 Ağustos 1987). s.1-33.

-----, ilkokul Programı, İstanbul, ME Basımevi.
1988.

-----, "I. Gençlik Şurası Kararları". Tebliğler Dergisi. S.2278 (27 Ocak 1989). s.13.

-----, "Okullarda Sivil Savunma Kolu Kurulması ile ilgili Esaslar". Tebliğler Dergisi. S.2291 (24 Temmuz 1989). s.225-228.

Odaşbaşı, Şeyda. "Eğitsel Etkinliklerin ilkokul Birinci Sınıf öğrencilerinin ilk Okuma Yazma Becerilerine Etkisi". Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Hacettepe Üniversitesi. 1988.

Oğuzkan, Ferhan. Eğitim Terimleri Sözlüğü. II: Baskı. Ankara. TDK Yayınları. 1981.

Dkuturlar, Şahap. İlköğretim Kılavuzu. İstanbul. Şaka Matbaası. 1948.

-----, İlköğretim Kılavuzu. İzmir. 1959.

öğretmen Dünyası. "Ders Dışı Etkinlikler ve Demokrasi Eğitimi". S.84 (Aralık 1986). s.3-4.

özalp, Reşat ve Aydoğan Ataünel. Türk Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı. İstanbul. ME Basımevi. 1977.

Schorling, Raleigh ve G.Max Wingo. İlkokullarda Genel Öğretim Metodu ve Uygulama. Çev. Valide Baha Pars. İstanbul. ME Basımevi. 1964.

Sencer, Muzaffer ve Yakut Irmak. Toplumbilimlerinde Yöntem. İstanbul. Say Kitap Pazarlama. 1984.

"Simpson, Elizabeth Leonie. Democracy's Stepchildren (San Fransisco, Jossey. Bass Inc. 1971) s.185".
Abdullah Demirtaş. "Okullarda Ders Dışı Eğitici Çalışmaların Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimindeki Rolü" (Çağdaş Eğitim. S.134, Haziran 1988). s.20'deki alıntı.

Tan, Hasan. Rehberliğin Esasları. Ankara. Ayyıldız Matbaası. 1961.

Taş, Zeynel. "Okullarda Eğitsel Kol Etkinlikleri". Öğretmen Dünyası. S.84 (Aralık 1986). s.4-5.

Tekışık, H.Hüsnü. Yeni İlkokul Programı Uygulama Rehberi. Ankara. Rehber Yayınevi. 1980.

Türkoğlu, Adil. "Alfabetizasyonda Radyo ve Televizyon Rolü". A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. C.17 S.1-2 (1984). s.401-417.

Ülkü, Sıral. "Rehberlikte Grup Yaklaşımı". A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. C.9 S.1-4 (1976). s.263-299.

-----, "Okullarda Rehberlik, Yönelme Kavramı Çerçevesinde Sınırlandırılabilir mi?". A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. C.10 S.1-4 (1977). s.281-278.

Varış, Fatma. Eğitimde Program Geliştirme "Teorik ve Teknikler". III.Baskı. Ankara. A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları. No:75. 1978.

Yavuzer, Haluk. Çocuk Psikolojisi. İstanbul. Remzi Kitabevi. 1987.

Yıldırım, Hüseyin. öğretmen Rehberi 2, Ankara. Ankara Yayınevi. 1966.

EKLER

T. C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

ZE
14.6.89
Sın.m. Ali Ödemir
14.6.1989

Sayı : 0723/614-89
Konu :

Adana, 13/06/1989

ADANA VALİLİĞİNE

Enstitümüz Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ömer ARSLANTAŞ İlkokullarda Eğitici Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar" konulu çalışmanın aşağıda isimleri belirtilen İlkokullarında 14 Haziran 1989-30.06.1989 tarihleri arasında araştırma ve uygulama yapmak istiyor.

Çalışmanın yürütülmesi için gerekli iznin verilmesini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Nejat ERK
Müdür

Okulun Adı

- 1) İsmet İnönü İlkokulu
- 2) Cebesoy İlkokulu
- 3) Mimar Kemal İlkokulu
- 4) Semiha Yücel Akdeğirmen İlkokulu
- 5) Yeşilevler İlkokulu
- 6) Ahmet Sapmaz İlkokulu
- 7) Seyhan İlkokulu
- 8) Vakıflar Bankası İlkokulu
- 9) Barboros İlkokulu
- 10) Hürriyet İlkokulu
- 11) Anadolu İlkokulu
- 12) Albay Karaoğlu İlkokulu

Milli Eğitim M. A.
14.6.1989
V. A. T.

T. C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 0723/618-89
Konu :

Adana, 14./06./1989..

İLGİLİ MAKAMA

Adana Valiliği Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nün 14.06.1989 tarih ve 530.89 Kültür/1216/27736 sayılı yazısının fotokopileri ekte sunulmuş olup, adı geçen öğrenciye gerekli kolaylığın sağlanmasını bilgilerinize rica ederim.

Doç.Dr.Mahir FİSUNOĞLU
Müdür Yardımcısı

Eki: 2
_____

T. C.
ADANA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü

SAYI : 530.39 Kültür/ 1216/

DOSYA : Uygulama.

KONU :

14.06 89* 27726

ADANA

/ / 198

T. C.
Çukurova Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tarih: 14.06.1989

: 0723/64-87

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ADANA

İLGİ : 13.6.1989 tarih ve 614-89 sayılı yazınız.

Enstitünüz öğrencisi Ömer Arslantaş'ın ilkokullarda Eğitimci Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Problemler konulu çalışma yapmasının uygun görüldüğü ile ilgili 14.6.1989 tarih ve 27718 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

VALİ ADINA

Eki:1 Onay

Müstem ADAN

Müstem ADAN

Ali ÖZEL

Vali Yardımcısı

AYI : 510.89 Kültür/12.4./27718
ONU : Uygulama.

VALİLİK MAKAMINA
ADANA

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Ömer Arslantaş'ın ilkokullarda
Eğitici Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Problemler konulu
çalışmayı aşağıda isimleri belirtilen okullarımızda yapması
Müdürlüğümüzce uygun mütâhâ edilmiştir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza
arz ederim.

Yusuf KOCABAŞ
Milli Eğitim Müdürü V.

O L U R

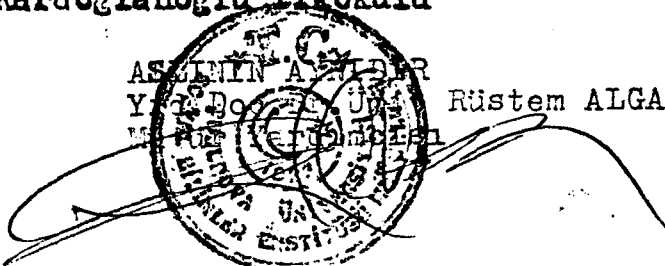
14/6/1989

Ali ÖZEL
Vali Yardımcısı
Vali a,

1. İsmet İnönü İlkokulu
2. Cebesoy İlkokulu
3. Mimar Kemal İlkokulu
4. S. Yücel Akdeğirmen İlkokulu
5. Yeşilevler İlkokulu
6. Ahmet Sapmaz İlkokulu
7. Seyhan İlkokulu
8. Vakıflar Bankası İlkokulu
9. Barbaros İlkokulu
10. Hürriyet İlkokulu
11. Anadolu İlkokulu
12. Albay İ. Karaoğlanoğlu İlkokulu

ASLINA ALINDI
M. KOCABAŞ
Milli Eğitim Müdürü V.

ASLINA ALINDI
Y. KOCABAŞ
Rüstem ALGAN

ILKOKULLARDA EĞİTİCİ KOL ÇALIŞMALARINDA KARŞILAŞILAN
SORUNLAR

AÇIKLAMA

ANKET FORMU

Sayın öğretmenim,

İlkokullarda eğitimci kol çalışmalarında karşılaşılan sorunları saptamak ve çözüm önerileri getirebilmek amacı ile bir araştırma yapmaktayım. Kuşkusuz böyle bir amacın gerçekleştirilmesinde eğitimci kol çalışmalarını yürüten öğretmenlerin deneyim ve gözlemleri büyük önem taşımaktadır. Bu anket, sizlerin bu konudaki değerlendirmeleriniz doğrultusunda görüşlerinizi almak üzere hazırlanmıştır.

Anket sorularına vereceğiniz cevaplar ve belirteceğiniz görüşler, yalnızca bu araştırma için kullanılacaktır. Sizin teftiş, terfi, sicil vb. özlük haklarınızla kesinlikle ilgisi yoktur. Kişi ve okul adı hiç bir makam ya da kişiye açıklanmayacaktır.

Anket sorularını dikkatle inceledikten sonra size göre eğitimci kol çalışmalarında gerçek durumu en iyi yansıtan seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz, gereken yerlerde noktalı yerleri de yazarak doldurunuz.

Bu araştırmanın yapılmasına yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Ömer ARSLANTAŞ
Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans öğrencisi

ÖĞRETMEN ANKETİ

KİŞİSEL BİLGİLER

(FORM A)

1. Çalışmakta olduğunuz okul adı: .....

2. Cinsiyetiniz : ( )K. ( )E.

3. En son mezun olduğunuz eğitim kuruluşunun adı,

( ) İlköğretmen Okulu

( ) Eğitim Yüksek Okulu (2 yıllık Eğitim Enstitüsü)

( ) A.Ü.AöF: Eğitim ön Lisans Programı

( ) Başka; .....

4. Meslekteki kıdeminiz

( ) 1-5 yıl arası

( ) 6-10 yıl arası

( ) 11-15 yıl arası

( ) 16-20 yıl arası

( ) 21-25 yıl arası

( ) 25 yıldan fazla

5. Bu öğretim yılı kaçınıcı sınıfı okuttunuz?

( ) 1. Sınıf

( ) 2. Sınıf

( ) 3. Sınıf

( ) 4. Sınıf

( ) 5. Sınıf

( ) Başka; .....

6. Bu öğretim yılı hangi eğitici kolun rehber öğretmenliği görevini yürüttünüz? (Lütfen yazınız);..

.....

EGİTİCİ KOL AMAÇLARINA İLİŞKİN SORULAR

7. Eğitici kol çalışmaları (EKÇ), öğrencilerin kendini anlayabilme, yeteneklerini geliştirme ve toplum yararına kullanabilmelerinde etkili oluyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
8. EKÇ öğrencilere planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazandırabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
9. EKÇ öğrencilerde ferdi girişimde bulunma ve bunu başarı ile sürdürebilme alışkanlığı kazandırıyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
10. EKÇ'na katılan öğrenciler aldığı görevi yerine getirmede istekle çalışabiliyorlar mı?
 Evet Kısmen Hayır
11. EKÇ öğrencilerde, başkalarını istek ve dikkatle dinleme alışkanlığı geliştirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
12. EKÇ'na katılan öğrenciler kendi görüşünü başkalarına etkili bir şekilde anlatabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
13. EKÇ öğrencilerin kendine ve başkalarına güvenme duygusunu geliştirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
14. EKÇ'na katılan öğrenciler farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

15. EKÇ öğrencilerin yeni durum ve ortamlara uyum sağlamasında etkili oluyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
16. EKÇ'na katılan öğrenciler sosyal ilişkilerinde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
17. EKÇ öğrencilerde grup görüşüne saygılı olma davranışı geliştirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
18. EKÇ öğrencilerde gruba karşı sorumluluk duygusu geliştirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
19. EKÇ öğrencilerin çevresindeki sorunları görebilme ve çözümü için projeler geliştirerek uygulayabilme davranışları kazanmalarına katkıda bulunabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

İÇERİGE İLİŞKİN SORULAR

20. Okulunuzda kurulan eğitici kollar okul ve öğrenci yaşayışı ile ilgili etkinlikleri içeriyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
21. EKÇ içerik bakımından çeşitli derslerin konularıyla yakından ilgili mi?
 Evet Kısmen Hayır
22. EKÇ mevcut durumuyla ders konularının işlenişinde öğrencilere yararlı olacak yenilikler içeriyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

23. EKÇ öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, davranış ve çalışma yöntemlerini etkileyecek bir içeriğe sahip mi?
 Evet Kısmen Hayır
24. EKÇ yazılı kaynak, araç ve gereç kullanmayı gerektiriyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
25. EKÇ öğrencilerin yetismelerine, sosyal yönden gelişmelerine ve öğrenmelerine katkıda bulunacak faaliyetleri içeriyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

ÖĞRETİM SÜRECLERİNE İLİŞKİN SORULAR

26. Rehberliğini üstlendiğiniz eğitici kolun iç tüzük ve çalışma programını;
 önceki yıldan kalma iç tüzük ve çalışma programından aldım,
 ilgili okul yöneticisi tarafından verildi,
 Kol üyesi öğrencilerle birlikte yeniden hazırlandı.
27. Okulunuzda kurulan bütün eğitici kolları, iç tüzük ve çalışma alanlarını sınıfınıza ve kol üyesi öğrencilere tanıtılabildiniz mi?
 Evet Kısmen Hayır
28. EKÇ'da rehberlik görevini isteyerek mi yürütüyorsunuz?
 Evet Kısmen Hayır
29. EKÇ'na yıllık, ünite ve günlük planlarda yer veriyor musunuz?
 Evet Kısmen Hayır

30. EKÇ'na ders saatleri içinde yer ve zaman ayırıyor musunuz?

Evet Kısmen Hayır

31. EKÇ'na ders saatleri içinde yer ve zaman veriyorsanız, en çok hangi derste yer verdiğinizi belirtiniz?

Türkçe Sosyal Bilgiler Beden Eğitimi
 Hayat Bil. Fen Bilgisi Müzik
 Matematik Din K. Ahlak Bil. Resim-İş

32. Öğrenciler okulunuzda kurulan eğitici kollardan en çok hangilerinde görev almak istiyorlar? (En çok üç tanesini sırayla yazınız).

1) ..... 2) ..... 3) .....

33. Rehberliğini yürüttüğünüz eğitici kolla ilgili olarak diğer sınıf öğretmenleriyle işbirliği yapıyor musunuz?

Evet Kısmen Hayır

34. EKÇ'nda aşağıdaki etkinliklerden en çok hangisine yer veriliyor?

Çeşitli yarışmalar Sergiler Folklor
 Münazara Temsil Spor
 Yayın Müzik Başka;...

35. Okulda ve sınıfta kitaplık var mı?

Evet Hayır

36. (35. soruya) cevabınız "Evet" ise bütün öğrenciler kitaplıktan ilgili kol aracılığı ile öğretim yılı boyunca yararlanıyor mu?

Evet Kısmen Hayır

37. Okulunuzda ve sınıfınızda ecza dolabı var mı?
 Evet Hayır
38. (36. soruya) cevabınız "Evet" ise ecza dolabında bulunan ilaç ve malzemelerden gerekli durumlarda ilgili kol aracılığı ile yararlanılıyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
39. Öğretim yılı içerisinde gerekli görülen yerlere ilgili kol aracılığı ile gezi ve inceleme için gidildi mi?
 Evet Kısmen Hayır
40. Eğitimci kollarla ilgili belirli gün ve haftalar okulda nasıl işleniyor?
 Eğitimci kol program hazırlayarak okul genelinde işliyor,
 öğretmenler kurulunda görevlendirilen öğretmenler program düzenleyip okul genelinde işliyor,
 Okul yönetimince hazırlanan programa göre işleniyor,
 Eğitimci kol rehber öğretmenin hazırladığı programa göre işleniyor.

BOŞ ZAMANLARA İLİŞKİN SORULAR

41. EKÇ için belirlenen zaman, bütün kol üyesi öğrenciler için aynı saate raslatılıyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
42. EKÇ öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak bir şekilde düzenleniyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

43. Eğitici kolun ders dışındaki (müzik, folklör, temsil, spor vb. gibi) beceri ve masraf gerektiren çalışmalarına bütün öğrenciler istekle katılıyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

EĞİTİCİ KOL REHBERLİĞİNE İLİŞKİN SORULAR

44. EKÇ'da okul yönetimi öğretmenlere yeterince rehberlik ediyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

45. EKÇ'da ilköğretim müfettişleri öğretmenlere yeterince rehberlik ediyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

46. EKÇ'nda velilerden yardım görüyor musunuz?
 Evet Kısmen Hayır

47. Rehberlik ettiğiniz eğitici kolun üyesi öğrencilerin tümünün öğretim yılı boyunca etkinliklere katılma durumunu kontrol edebiliyor musunuz?
 Evet Kısmen Hayır

48. Eğitici kol rehberliği ile ilgili hizmet-içi eğitim kursu veya seminerine katıldınız mı?
 Evet Kısmen Hayır

49. (47. soruya) cevabınız "hayır" ise böyle bir kurs veya seminere ihtiyaç duyuyor musunuz?
 Evet Hayır

50. EKÇ'nda öğrenciler çeşitli sorunlarını size getirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

51. EKÇ öğrencileri çeşitli yönleriyle tanımanıza yardımcı oluyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN SORULAR

52. Okulunuzda kurulan eğitici kolların tür ve sayılarını yeterli buluyor musunuz?
 Evet Kısmen Hayır

53. EKÇ sizce dersler kadar önemli mi?
 Evet Kısmen Hayır

54. Rehberliğini yürüttüğünüz eğitici kolun iç yönetmeliğini yeterli buluyor musunuz?
 Evet Kısmen Hayır

55. Okulun fizikî olanakları (yazılı kaynaklar, araç ve gereçleri, oda, sınıf, salon, uygulama bahçesi vb.) eğitici kol çalışmalarının yürütülmesi için yeterli mi?
 Evet Kısmen Hayır

56. Öğrenciler EKÇ'nı yıl boyunca sağlıklı yürütebiliyorlar mı?
 Evet Kısmen Hayır

57. EKÇ yıl sonunda nasıl değerlendiriliyor?
 İlköğretim müfettişleri tarafından,
 İlgili yönetici ve rehber öğretmeni tarafından,
 Rehber öğretmenler kurulu tarafından,
 Eğitici kol organları (yönetim, denetim ve genel kurulu) tarafından.

58. "Eğitsel Çalışmalar" dersinin haftalık ders dağıtım çizelgesinden çıkarılması eğitici kol çalışmalarını olumsuz yönde etkiledi mi?
- ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

ÖNERİLERE İLİŞKİN SORULAR

59. EKÇ'na haftalık ders dağıtım çizelgesinde ayrıca zaman ayrılmalı mı?
- ( ) Evet ( ) Hayır
60. İlköğretim müfettişlerinin, okul yönetiminin, diğer sınıf öğretmenlerinin ve velilerin ilgisi, yardımı ve rehberliği EKÇ'da verimi artırır mı?
- ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
61. EKÇ için okulda belirli bir oda, sınıf ya da salonun ayrılmış olması EKÇ'da verimi artırır mı?
- ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
62. EKÇ'da belirgin başarılar ortaya koyan öğretmenlerin ödüllendirilmesi verimi artırır mı?
- ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
63. Eğitici kolların ayrı ve yeterli bir bütçeye sahip olması verimi artırır mı?
- ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
64. EKÇ'nı yürütmek için okula, sınıfı olmayan bu konuda eğitim görmüş bir rehber öğretmenin atanması verimi artırır mı?
- ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

65. Eğitici kollarin daha verimli çalışabilmesi için sizin düşündüğünüz başka öneriler var mı? (Lütfen yazınız);

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

ILKOKULLARDA EBITICI KOL ÇALIŞMALARINDA KARŞILASILAN
SORUNLAR

ACIKLAMA

ANKET FORMU

Sayın Yönetici,

İlkokullarda eğitimci kol çalışmalarında karşılaşılan sorunları saptamak ve çözüm önerileri getirebilmek amacıyla bir araştırma yapmaktayım. Kuşkusuz böyle bir amacın gerçekleşmesinde eğitimci kol çalışmalarını yürüten okul yöneticisinin deneyim ve gözlemleri büyük önem taşımaktadır. Bu anket, sizin bu konudaki değerlendirmeniz doğrultusunda görüşlerinizi almak üzere hazırlanmıştır.

Anket sorularına vereceğiniz cevaplar ve belirteceğiniz görüşler, yalnızca bu araştırma için kullanılacaktır. Sizin teftis, terfi, sicil vb. özlük haklarınızla kesinlikle ilgisi yoktur. Kişi ve okul adı hiç bir makam ya da kişiye açıklanmayacaktır.

Anket sorularını dikkatle inceledikten sonra, size göre eğitimci kol çalışmalarında gerçek durumu en iyi yansıtan seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz. Gereken yerlerde noktalı yerleri de yazarak doldurunuz.

Bu araştırmaya yapacağınız katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Ömer ARSLANTAS

Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans öğrencisi

YöNETİCİ ANKETİ

KİŞİSEL BİLGİLER

(FORM B)

1. Çalışmakta olduğunuz okulun adı: .....

2. Cinsiyetiniz : ( )Kadın ( )Erkek

3. En son mezun olduğunuz eğitim kuruluşunun adı,

( ) İlköğretmen Okulu

( ) Eğitim Yüksek Okulu (2 yıllık Eğitim Enstitüsü)

( ) A.Ü.AÖF: Eğitim ön Lisans Programı

( ) Başka; .....

4. Meslekteki kıdeminiz

( ) 1-5 yıl arası

( ) 6-10 yıl arası

( ) 11-15 yıl arası

( ) 16-20 yıl arası

( ) 21-25 yıl arası

( ) 25 yıldan fazla

5. Okuldaki yöneticilik göreviniz:

( ) Müdür

( ) Müdür yardımcısı

6. Bu öğretim yılı okulunuzda kaç eğitici kol kuruldu?

(Sadece sayı olarak belirtiniz):.....

EBİTİCİ KOL AMAÇLARINA İLİŞKİN SORULAR

7. Eğitici kol çalışmaları (EKÇ), öğrencilerin kendini anlayabilme, yeteneklerini geliştirme ve toplum yararına kullanabilmede etkili oluyor mu?

( ) Evet

( ) Kısmen

( ) Hayır

8. EKÇ öğrencilere planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazandırabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
9. EKÇ öğrencilerde ferdi girişimde bulunma ve bunu başarı ile sürdürebilme alışkanlığı kazandırabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
10. EKÇ'na katılan öğrenciler aldığı görevi yerine getirmede istekle çalışabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
11. EKÇ öğrencilerde, başkalarını istekle ve dikkatle dinleme alışkanlığı geliştirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
12. EKÇ'na katılan öğrenciler kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
13. EKÇ öğrencilerin kendine ve başkalarına güvenme duygusunu geliştirebiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
14. EKÇ'na katılan öğrenciler farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabiliyor mu?
 Evet Kısmen Hayır
15. EKÇ öğrencilerin yeni durum ve ortamlara uyum sağlamasında etkili oluyor mu?
 Evet Kısmen Hayır

16. EKÇ'na katılan öğrenciler sosyal ilişkilerinde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabiliyor mu?

Evet Kısmen Hayır

17. EKÇ öğrencilerde grup görüşüne saygılı olma davranışı geliştiriyor mu?

Evet Kısmen Hayır

18. EKÇ öğrencilerde gruba karşı sorumluluk duygusu geliştirebiliyor mu?

Evet Kısmen Hayır

19. EKÇ öğrencilerin, çevresindeki sorunları görebilme ve çözümü için projeler geliştirerek uygulayabilme davranışları kazanmalarına katkıda bulunabiliyor mu?

Evet Kısmen Hayır

İÇERİĞE İLİŞKİN SORULAR

20. Okulunuzda kurulan eğitici kollar, okul ve öğrenci yaşamı ile ilgili etkinlikleri içeriyor mu?

Evet Kısmen Hayır

21. EKÇ içerik bakımından diğer derslerin konularıyla yakından ilgili mi?

Evet Kısmen Hayır

22. EKÇ mevcut durumuyla ders konularının işlenişinde öğrencilere yararlı olacak yenilikler içeriyor mu?

Evet Kısmen Hayır

23. EKÇ öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, davranış ve çalışma yöntemlerini etkileyecek bir içeriğe sahip mi?

Evet Kısmen Hayır

24. EKÇ yazılı kaynak, araç ve gereç kullanmayı gerektiriyor mu?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

25. EKÇ öğrencilerin yetişmelerine, sosyal yönden gelişmelerine ve öğrenmelerine katkıda bulunacak faaliyetler içeriyor mu?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

ÖĞRETİM SÜREÇLERİNE İLİŞKİN SORULAR

26. Okulunuzda kurulan eğitimci kollara rehberlik edecek öğretmenleri,

( ) öğretmenler kurulu belirledi,

( ) Kendim görevlendirdim,

( ) Kısmen öğretmenler kurulu, kısmen kendim belirledim.

27. Rehber öğretmenler kurulu EKÇ'na yıl boyunca katkıda bulunabildimi?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

28. Eğitimci kolları başkanlar kurulu toplantılarına katılabildiniz mi?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

29. Öğretmenler EKÇ'nın rehberliğini, sizce isteyerek mi yürütüyorlar?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

30. EKÇ'na yıllık, ünite ve günlük planlarda yer veriliyor mu?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

31. Öğretmenler, rehberliğini yürüttüğü eğitici kolla ilgili olarak tüm sınıf öğretmenleri ile işbirliği yapabiliyor mu?

Evet Kısmen Hayır

32. EKÇ'nda aşağıdaki etkinliklerden en çok hangisine yer veriliyor?

Çeşitli yarışmalar Sergiler Folklor
 Münazara Temsil Spor
 Yayın Müzik Başka;...

33. Okulda ve sınıflarda kitaplık var mı?

Evet Hayır

34. (33. soruya) cevabınız "evet" ise bütün öğrenciler kitaplıktan ilgili kol aracılığı ile yararlanabiliyor mu?

Evet Kısmen Hayır

35. Okulunuzda ve sınıflarda ecza dolabı var mı?

Evet Hayır

36. (35. soruya) cevabınız "evet" ise ecza dolabında bulunan ilaç ve malzemeleri ilgili kol öğrenci hizmetlerinde kullanabiliyor mu?

Evet Kısmen Hayır

37. Öğretim yılı içerisinde ilgili kol gerekli görülen yerlere gezi ve incelemeler düzenledi mi?

Evet Kısmen Hayır

38. Eğitici kollarla ilgili belirli gün ve haftalar okulda nasıl işleniyor?

Eğitici kol, program hazırlayarak okul genelinde işliyor,

- öğretmenler kurulunda görevlendirilen öğretmenler program düzenleyip okul genelinde işliyor,
- Okul yönetimince hazırlanan programa göre işleniyor,
- Eğitici kol rehber öğretmenin hazırladığı programa göre işleniyor.

BOŞ ZAMANLARLA İLGİLİ SORULAR

39. EKÇ için belirlenen zaman, bütün kol üyesi öğrenciler için aynı saate raslatılıyor mu?
- Evet Kısmen Hayır
40. EKÇ öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak bir şekilde düzenleniyor mu?
- Evet Kısmen Hayır
41. Eğitici kolun ders dışındaki beceri ve masraf gerektiren çalışmalarına bütün öğrenciler istekle katılıyor mu?
- Evet Kısmen Hayır

REHBERLİKLE İLGİLİ SORULAR

42. EKÇ'da ilköğretim müfettişleri yeterince rehberlik ediyorlar mı?
- Evet Kısmen Hayır
43. EKÇ'da velilerden yeterince yardım görüyor musunuz?
- Evet Kısmen Hayır
44. Eğitici kol rehberliği ile ilgili hizmet-ici eğitim kursu veya seminerine katıldınız mı?
- Evet Kısmen Hayır

45. (44. soruya) cevabınız "hayır" ise böyle bir kurs veya seminere ihtiyaç duyuyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

46. Öğretmenlerinize, eğitici kol rehberliği ile ilgili hizmet-içi eğitim kursu veya seminerine katılmalarını tavsiye eder misiniz?

( ) Evet ( ) Hayır

47. EKÇ'nda öğrenciler çeşitli sorunlarını size getirebiliyor mu?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

48. EKÇ öğrencileri çeşitli yönleriyle tanımanıza yardımcı oluyor mu?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN SORULAR

49. Okulunuzda kurulan eğitici kollarin tür ve sayılarını yeterli buluyor musunuz?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

50. EKÇ'nin hepsinin uygulamalarını yeterince izleyip denetleyebiliyor musunuz?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

51. EKÇ'ni mevcut uygulamaları ile yeterli buluyor musunuz?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

52. EKÇ sizce dersler kadar önemli mi?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

53. Okulun fizikî olanakları (yazılı kaynaklar, araç ve gereçleri, oda, sınıf, salon, uygulama bahçesi vb.) EKÇ'nin yürütülmesi için yeterli mi?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

54. Sizce okulunuzda en verimli çalışan eğitici kollar hangisidir? Sıra ile üç tanesini yazınız.

1) ..... 2) ..... 3) .....

55. Eğitici kolun yıl sonu çalışmaları nasıl değerlendiriliyor?

( ) İlköğretim müfettişleri tarafından,
( ) İlgili yönetici ve rehber öğretmeni tarafından,
( ) Rehber öğretmenler kurulu tarafından,
( ) Eğitici kol organları (yönetim, denetim ve genel kurulu) tarafından.

56. "Egitsel Çalışmalar" dersinin ders dağıtım çizelgesinden çıkarılması EKÇ'nin olumsuz yönde etkiledi mi?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

ÖNERİLERE İLİŞKİN SORULAR

57. EKÇ'na haftalık ders dağıtım çizelgesinde ayrıca zaman ayrılmalı mı?

( ) Evet ( ) Hayır

58. İlköğretim müfettişlerinin, okul yönetiminin, diğer sınıf öğretmenlerinin ve velilerin ilgisi, yardımı ve rehberliği EKÇ'da verimi artırır mı?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

59. EKÇ için okulda belirli bir oda, sınıf ya da salonun ayrılmış olması verimi artırır mı?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

60. EKÇ'da belirgin başarılar ortaya koyan öğretmenlerin ödüllendirilmesi verimi artırır mı?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

61. Eğitici kolların ayrı ve yeterli bir bütçeye sahip olması verimi artırır mı?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

62. EKÇ'ni yürütmek için okula, sınıfı olmayan, bu konuda eğitim görmüş bir rehber öğretmenin atanması verimi artırır mı?

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

63. EKÇ'nin daha verimli çalışabilmesi için sizin düşündüğünüz başka öneriler var mı? (Lütfen yazınız);

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .